

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BÖSZÖRMENYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
1-501-90

Postatakarékpénztári
csekk számla:
25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Szülőtartási per.

Akármennyire furesán hangzik, ilyen is van. Neve mindent elmond erről a kínos-keserves jogi bonyodalomról, nem szükséges magyaráztatni. S hogy egyáltalában szóba hozzuk, arra egyik bajtársunk adott alkalmat, aki ellen a bíróság szülőtartási kötelezettséget ítélt meg. Lehet ennek a csendőrnök milliós oka, magyarázata, amivel mentegetheti, talán mentheti is magát, a tény azonban mindenképpen tény marad: csendőr, mint szülőtartási per alperese. Természetes, hogy eszünkbe jut róla a többi csendőr és a többi szülő.

Hogyan is állunk hát mi csendőrök a szülőkkel? Mindjárt látni fogjuk, hogy nem olyan egyszerű a kérdés, amilyennek látszik. Hogy világosan lássunk benne, ahhoz nemcsak a lelkiismeretet kell megmarkolni, hanem jókora tárgyilagosságot is elő kell venni.

A csendőrség nem a százholdasok közül változtatja ki a tagjait. Senki nem veszi zokon a csendőrjelentkezőtől, ha még olyan szegény ember is apja-anyja. Csak az a lényeges, hogy a földnépe soraiból jöjjön, mert azután az egész csendőrelétét a földnépe körében tölti, szolgálatát tehát már született ösztönénél és fiatalkori emlékeinél fogva is jobban elvégzi, mint az, aki a tanyavilágot csak a hetivásárról ismeri. Ismételjük azonban: vagyos, módos szülők nem kellenek ahhoz, hogy valaki csendőr lehessen. Kétkézi munkával kenyeret kereső emberek ugyanilyen kenyéren élő fiai megkapják a tollas kalapot, ha az erkölcsi követelményeknek a család megfelel. S az eredmények mutatják, hogy a csendőrség innen kapja a legkiválóbb embereit, innen kapja a jó-átlagot is, selejtes pedig akadna, akármelyik körből toboroznánk a jelentkezőket.

Most már: az egyszerű környezetből jött fiatalembert egyenruhába öltöztetik. Szépen terített asztal mellé ültetik. Egész szellemi és fizikai élete nagy változáson esik át, jókora darab kenyeret, kifogástalan életkörülményeket és megüvegelt tekintélyt kap egyszerűben. Akkorát szárnyal fölfelé a jólét és a társadalmi létra fokain, hogy a gyengébszívű beleszédül, ha visszanez előbbi élete egyszerűségére, szűkösködésére. Éppen azért akadnak olyanok, akik inkább nem is néznek vissza s nem látják meg többé azokat, akiket ott

hagytak az egyszerű életkörülmények között. Lélekben elszakadnak szülőtől, testvérektől s aztán elszakadnak tőlük máskülönben is.

De csak látszólag. Mert marad belül egy hang, ami visszahúz, sokszor visszasír a régi tűzhelyhez s aki ilyen terhet cipel magában, annak kiteljesedett élete soha sem lehet. Azonfelül azt is be kell látnia mindenkinek, hogy ez sem nem okos, sem nem tisztességes eljárás a régi otthonnal és azokkal az emberekkel szemben, akik életet, nevet és keservesen megkeresett kenyeret adtak.

Ezek a szegény, elárvelt apák és anyák büszkék, hogy csendőr lett a fiukból. Boldogok, hogy neki már dúsabb asztalt terít az élet, de ha nem néz vissza többé a régi házra, ez a büszkeség és boldogság a keserűség könnyeiben úszik. Pedig mi kell? Egy-egy szíves levél és megvan a boldogság. S ha nagyobb bajok vannak a szülői kenyér körül, néhány pengő megváltást jelent a szegényebb portán. Ezrekről és százakról nem is álmodnak, nekik a kisebb összeg vagyona, a csendőr zsoldjának és takarékkönyvecskéjének pedig alig érezhető terhe. Ettől még lehet a csendőr takarékos, beosztó. Túlozni ebben sem szabad s ha a közgazdálkodások filléres vitáit nem tudjuk megérteni, ugyan ki tudná megérteni és menteni a takarékoság címén elmaradt, haza nem küldött filléreket?

De legyünk csak tárgyilagosak, nézzük meg a kérdés másik oldalát is. Arra már nem elég a csendőr zsoldja, hogy az egész régi családot a maga életszínvonalára emelje. A csendőrtől maga a szolgálata követeli meg, hogy kifogástalanul öltözzék, bőségesen táplálkozzék és társasléte követelményeinek is megfeleljen. Azt már senki nem kívánhatja tőle, hogy három öccsének egyetemi diplomát, négy hugának tanítónői oklevelet, hat unokatestvérének polgári iskolát vagy kelengyét adjon a kezébe. Az ilyen, egy ember vállára tornyosuló családfeltornászások nem egészséges dolgok, mert derékbátörnek a tengelyt és csak a féligiskolázott, sehovatartozó emberek rétegét szaporítják. Mértékkel tehet a csendőr ilyen családi szolgálatokat is, de ne hübelebalázs módra. Amint tehát szíve kell legyen a csendőrnök ahhoz, hogy a régi otthon melegét kialudni ne hagyja s azért szükség esetén áldozatokat is hozzon, viszont kell legyen józan mérséklete is hozzá.

Igy valahogyan. A középúton kell haladni, a szív és ész kis jóakarattal könnyen megtalálható útján. Így lehet letörölni tisztességes szegénységbe öregedett szülők arcáról a könnyet és így lehet elkerülni, hogy hibás családi politika a csendőr szekerét kátyúba vigye.

A portyázás időtartamának kiszámítása.

Írta: CSÁTHY GYÖRGY alezredes.

A csendőr portyázása általánosságban abból áll, hogy valamely területet keresztüljár abból a célból, hogy közbiztonsági vonatkozású észleleteket gyűjtsön és ezeket ott, ahol lehet, — a Szut. 1. pontjában előírt feladatnak és az 52. §-ában foglaltaknak megfelelően — a közbiztonság javára felhasználja. A portyázás így magában foglalja: 1. bizonyos terület bejárását, 2. a közben előforduló kisebb szolgálati tennivalók (figyelés, kérdezősködés, figyelmeztetés, igazoltatás, feljegyzés stb.) elvégzését, — 3. az egyes tereptárgyaknál való tartózkodást — és 4. mindezek közben a kellő pihenést. Portyázásra tehát annyi időt kell fordítani, amennyi ezekre együttevve szükséges.

Gyakorlati tapasztalatok mellett szólunk, hogy a csendőr portyázására szabályaink: (Szut. 245. pont és 6. melléklet) szerint meghatározott idő több, mint amennyire valóban szükség van. A portyázó járőr sokszor csak azért kénytelen egyik-másik tereptárgynál hosszabb ideig tétlenül tartózkodni, hogy betarthassa az előírt időt. Feleslegesen soknak bizonyult kiváltképpen a 16 km-nél hosszabb útvonalon portyázó járőr rendelkezésére álló időtartam. A mutatózó időfelesleg a portyázó szolgálat eredményességét nem gyarapítja, — sőt vontatottá és lassuvá

teszi a csendőrtvékenységet, szabálytalanságok elkövetésére nyújt alkalmat és feleslegesen szaporítja a vezénylési pótdíjakat.

Általában a portyázási idő megrövidítését tehát szolgálati, fegyelmi és takarékosági szempontok egyaránt kívánatosnak teszik. A lovon való portyázás ütemét a lovak elnehezedésének megakadályozása és kellő erőbentartása érdekében is célszerűnek látszik meggyorsítani. (A próbákat elrendelték. Szerk.)

Keresnünk kell tehát a portyázási idő kiszámításának azt a módját, amely a csendőrség szolgálati, fegyelmi és takarékosági érdekeinek leginkább megfelel. Bizonyára ugyanez a cél vezette azokat is, akik ezt a kérdést az előző években a Csendőrségi Lapok hasábjain oly részletesen és tanulságosan fejtegették.

Mindenesetre jó lenne ennek a megoldásánál is rátalálni a perceről-percre való szabályozás által megmerevített, másrészt a túlságosan szabadjára engedett portyázás közötti arany középútra. Ezt próbálgatom én is.

Abból kiindulva, hogy ha a részletek a célnak megfelelően helyesek, az összeredmény is helytálló lesz, az elől említett tényezők egyenkénti taglalása alapján a következő eredményekhez juthatunk:

1. A menet időtartama — az időjárásról és egyéb változó körülményekről kívül — főként az útvonal hosszától, az útvonalon előforduló magasságkülönbségek nagyságától (domb, hegy) és a menet céljától függ.

Lakodalom.

Írta: EMBER KÁLMÁN.

Halászmester nagyon ráérő, ami dolog előtte, mögötte, nagyon meghányja magában. Én is éppen a folyó vizén elmélkedtem, hogy micsoda erő, lám csak, itt előttem most úgy halad, olyan nyugodtan, holnap vagy azután meg mindent, amiről a böles ember azt hiszi, hogy erős, alapos, szilárd, azt egy nekiindulással elsöpri, ha... nekiindul. S ki tudja, mikor jön erre kedve?... Ezen elmélkedtem, mikor a bokor mögül egy ember lépett mellém, kezében hosszú bottal, a boton csavart fonál, ráismertem: halászó ő is. Na, az igazság adassék meg, nem valódi, csak horoggal bajlódó. De kiesoda?

— Azt hallom, — szól, — hogy e részen cicáznak a halak.

Nem feleltem.

Az ember bemutatkozott:

— Seregélyes nyugalmazott csendőrtiszthelyettes vagyok.

Mókás ember volt, mert hozzáfűzte:

— Milliomos, időben.

És nevetett, kezét nyújtott. Babrált aztán a botjával.

A dugó a vizen nem táncolt. Lassan barátkozni kezdtünk.

Én is megmondtam, hogy nyugalmazott jegyző vagyok Bihar megyéből.

— Volt nekem — felelt rá az emberem — nem egy jegyző ismerősöm, tisztesség mindegyiknek, de leginkább Nagy Imrének, aki Erdőfalván rágt a pennaszárat. Kivált, ha adót kellett behajtani. De sokszor jött hozzám olyankor: hogyan csináljuk, mit tegyünk. Hát nem hagytam soha magára, különben is hálás voltam neki, mert kihúzott egy irgalmatlan pácból.

Az ember beszélt, egyre csak beszélt, miközben frissen mozgott ide-oda. Szöszmötölt. Néztam. Csendőr volt... Magam is, mikor még falut vezettem, szerettem őket, mert nagyszerűen értették a dolgukat, nélkülok nem éreztem elég földet alattam. Aztán meg most halászó cimborá kínálgatik benne. Jegyzőről beszél... vajjon mit hallok felőle. Micsoda pácból húzta ki ismeretlen kollégám?

Nem kellett kérdéssel bökdölni, beszélt amúgy is:

— Majdnem csúfság történt velem az esküvőm után s ha nincs a jegyző úr, bele is hemperedem. Tán bele is fulladok. Az esküvőm után, mikor a lakodalom következett. A feleségem a községi bírónő lánya volt. Takaros, vagyonos, mindenképpen illő csendőrember oldalára. Csak egyféleképpen nem. Szörnyűségesen féltékeny volt. Már lánykorában is. Ha a városba bejött, ahol én szolgáltam, nehéz út volt vele minden út. Magam se voltam paszulykaró, se feketeretek, a bajuszom se volt akkoriban ilyen fehér, hát rám is néztek az asszonynepek. Reá meg a nadrágosok. Én mégse szóltam semmit. Ő meg minduntalan. Úgy gondolta, hogy én majd vakon

A járőr által megtett út olyan hosszú, amilyen az útközben érintett tereptárgyaknak egymástól való távolsága összesen; e távolságokat tehát a portyázás útvonalán kell mérni. Gyalogmenetre magára a tapasztalatok és a vonatkozó szabályok iránymutatása szerint is bőven elég km-ként 12 perc. Túlzottnak látszik az átlagos időkiszablatnak a Szut. 6. melléklete szerint 16 km-en felül fokozatosan emelkedő meghosszabbítása. Ha hosszabbtartamú szolgálatokban a járőr teljesítőképessége az időtartam hosszabbodásával arányosan csökken is, a szabályszerinti leghosszabb 36 órai portyázó szolgálat alatt sem hanyatlik a szolgálat eredményességét veszélyeztető mértékben.

Ha az útvonal egyes pontjai között jelentékeny magasságkülönbségek fordulnak elő, vagyis a terep hegyes-völgyes, ez a portyázást fáradságosabbá teszi és lassítja. Minthogy az ebből származó időtöbbletet csak körülményes számítgatással és szögmerésekkel lehetne minden egyes esetben a valóságot megközelítően megállapítani, — célszerűnek látszik azokban az őrzáratokban, ahol valóban jelentékeny — 300 m-t meghaladó — viszonylagos magasságkülönbségek vannak, az eddigi tapasztalatoknak megfelelően gyalogmenetre km-ként általában 10 perccel több időt számítani. Ennél továbbbrazslettező, a Szut. 245. pontjában és 6. mellékletében meghatározott III. fokozatú megkülönböztetés talán felesleges is.

Arra, hogy a csendőr menetközben a portyázás

céljának megfelelően mindent biztosan megfigyelhessen és észlelhessen, vagyis, hogy közbiztonsági vonatkozású észleleteket gyűjtsön, km-ként átlag 5 pernyi időtöbblet elegendő. Ezek szerint portyázó gyalogmenetre km-ként sík területen 17, hegyes területen 27 perc elég.

2. Az útközben előforduló kisebb szolgálati ténykedések időtartamát nem igen lehet előre egyenként meghatározni, mert előzetesen nem tudható, hogy hol, mikor, milyen tennivaló válik szükségessé. Erre átlag minden km-nél 5 perc számítható. Együttesen: portyázó gyalogmenetre és kisebb szolgálati tennivalókra km-ként sík területen 22, hegyes területen 32 perc átlag elegendőnek mutatkozik. Lóháton való portyázásnál ugyanezre km-ként 20, kerékpáron 10 perc számítható.

3. A leportyázott területen érintett tereptárgyaknál való tartózkodás időtartama rendszerint előre megállapítható, mert minden egyes tereptárgy, ipartelep és község terjedelme, lélekszáma és közbiztonsági jelentősége mindenütt előre ismeretes.

A Szut. 243. pont 1. bekezdése megköveteli ugyan az ipartelepek és községek leportyázására szükséges idő megállapítását, de a többi kisebb tereptárgyra ez nem vonatkozik, pedig a portyázás összes időtartamát az jelentékenyen befolyásolja, hogy az őrzáratokban kevesebb, vagy több tereptárgyat kell-e leportyázni. Számítás szerint időtartamban 3 óra a kü-

járok. Mondtam is neki tréfásan is, komolyan is: lelkem, még az utasításunk, a szabályunk is megparancsolja, hogy a csendőr akkor is szolgálatban van, ha nincs is, ezért úgy kell járnia, hogy mindent lásson. Azt felelte rá:

— Lászon, amit kell, de a fehérnépet hagyja.

Hát mondom, ilyen volt már lánykorában is. Gondoltam, majd elhagyja, ha megízleli az asszonyváltat.

Apósoméknál volt a lakodalom. Három szobában dűtötték a falat a vendégek s az udvaron meg annak jutott, aki jött. Nagy felfordulás volt. Főző-asszonyok, síró leányok, sívítő malacok és fickádozó gyerekek, ihajtyuhaj legények, zsírosarcú cigányok... volt minden, ami kellett. A nagytiszteletű úr szépen elparentálta legényeletemet és övött ékes szavakkal a sült pulyka mellől, hogy maradjak a férji életben is olyan becsületes, mint csendőrnek voltam.

Na, ez szép volt, hosszút ittunk rá. Aztán felállott sorban a rektor úr, meg a közbirtokossági elnök, aztán a körorvos úr, az iskolaszéki elnök, aztán a segédjegyző úr, aki már régóta fészkelődött a nadrágján, de hát sorjában megy az ilyesmi. A segédjegyző úr már régóta fészkelődött, na de az olyan ember is volt mindenben. Keze örökösen kapkodott, a nyaka rángatódott, a szeme sűrűen pislogott az istenadtán, akin hűsneműség nemigen volt s a lábászára is más taktusra járt, mint a nadrágja. Mikor aztán felállhatott, egy marék papírt tartott maga előtt.

— Ünneplő gyülekezet! — kezdte. — A jótkívánók távolirigykedő serege szól általam most mingyárt, mert felolvasom, hogy miként kívánják azok a boldogságot az új menyecskének meg a tekintetes tiszthelyettes úrnak, úgyis, mint férfiú-

nak, akinek azért van egy oldalbordával kevesebbje, mert belőle, mint a teremés koronájából az Üristen kivett egyet, hogy abból asszonyt alkothasson.

— Így kezdte a segédjegyző úr, miközben jobb kezével melle előtt kalimpált, sepergetvén ujjaiával kifakult kabátját. Szavaira persze ki nagyot bőfentett, ki felkapta a fejit a gerendák felé és nevetett. Volt, aki kiejtette a kacsahúst a fogaiból. Kit hogyan fogott a tréfa. Tudja, hogyan megy ez ilyenkor.

A kántor ideges ember volt, belekiáltott:

— Hagyd abba a csevegést, olvasd a betűt!

— Ügyhát, halljuk! — sívított a postáskisasszony, aki titokban azt várta, hogy a segédjegyzőt majd megválasztják leventefőoktatónak, mivel tudvalevőleg néhány pengő is jár s akkor talán megembereli magát s megkéri a kezét. Amint később megtudtam, ezért is járt a segédjegyző kezeire azzal, hogy a részemre érkezett leveleket nem kézbesítette nekem, hanem átadta annak, hogy felolvassa a lakodalmas vacsorán, szép, úri dolgot akartak ők ketten. Ezt szándékozott a jegyző úr csinálni most.

A cigánybanda megállott. A primás mosolygott, a kisbögös, felhasználva az általános figyelem együttlétét, kikapott a tálaló asszony kezéből egy cubákot és keresztbefektette a szájába, a nagybögös viszont kifelé pislogott a másik szobába, ahová akkor hordták a fánkot.

A segédjegyző köszörműt a torkán, kinyújtotta a csutkáját és olvasott:

— Bort, búzát, békességet! A csokolyai örs legénysége.

Valamikor ott szolgáltam.

A másik levélből azt olvasta:

— A csokolyai előljáróság nevében kívánok minden jót, bajt nem, de örömet igen. Községi bíró.

lónbség, ha a járőr csak 5 vagy pedig 23 tereptárgyat érint.

Ide tartozó kérdés a Szut. 243. pont 1. bekezdés 2. mondata és a 287. pont 2. bekezdése közötti összefüggés. Ha az előbbi szerint a leportyázásra szükséges időhöz annak $\frac{1}{4}$ részét adjuk hozzá pihenő gyanánt, akkor ennek a szolgáltatnak nem $\frac{1}{4}$, hanem $\frac{3}{4}$ része lesz pihenő. Helyesebb volna tehát a községek és ipartelepek leportyázására megállapított időtartamot a pihenőidő beszámítása nélkül nyilvántartani a távolsági kimutatásban és az illetékes pihenőt együttesen az összes szolgálati ténykedések tartamának összegezése után kiszámítani.

Azoknak a kisebb tereptárgyaknak a leportyázására, amelyeknek portyázási ideje a Szut. 243. pont értelmében nincs külön-külön meghatározva, egyenként átlag 10 perc számítható; mert amíg egyes kisebb jelentőségű tereptárgyaknál, mint őrházaknál, téglalegetőknél 5–10 perc elegendő, — a nagyobbaknál, mint tanyáknál, vasutállomásoknál már 15–20 perc szükséges tartózkodásra.

4. Pihenésre annyi idő kell, amennyi a járőrnek a portyázás célszerű és eredményes teljesítéséhez szükséges testi és szellemi képességek megtartására, illetve visszanyerésére elegendő. A pihenés időtartamát előre meghatározhatjuk, ha tudjuk, hogy a portyázás többi tényezőire: a menetre, közben felmerülő kisebb tennivalókra és a tereptárgyaknál való tartózkodásra előreláthatóan összesen mennyi időt kell fordítani.

E szempontoknak megfelelően úgy látszik, hogy 4 órát meg nem haladó szolgáltatnál felesleges külön pihenőidőt felszámítani, 4 és 8 óra közötti időtartamú szolgáltatnál ennek $\frac{1}{4}$ -e, 8 óránál hosszabb ideig tartó szolgáltatnál ennek $\frac{1}{2}$ -a pihenésre elég. A pihenés így kiszámított idejét hozzá kellene adni az 1., 2. és 3. alattiak alapján kiszámított időhöz.

Ezek szerint a portyázó járőrszolgálat időtartama kiszámításának sorrendje a következő:

a) Az útvonal hosszát meghatározó km-eknek a Szut. 245. pont 1. bekezdése szerint kikerekített összegét megszorozzuk gyalog portyázásnál sík területen 22, hegyes vidéken 32, lovon 20, kerékpáron portyázásnál 10 perccel.

b) Összegezzük a községek, ipartelepek és a többi tereptárgyak leportyázására a 3. alattiak értelmében számítható időt.

c) Az a) és b) alattiak együttes összegét elosztjuk 3-mal vagy 2-vel, aszerint, hogy a 4. alatti kiszabatt értelmében a szolgálat tartamának $\frac{1}{3}$ -a vagy $\frac{1}{2}$ -e lehet-e pihenő.

d) Az a)–c) alatti percekkel összeadjuk, átszámítjuk órára és kikerekítjük a Szut. 245. pont 1. bekezdésének megfelelően.

Pl. Egy sikterepű őrzőjáratban, amelyben 2 kisebb község, 1 nagyobb tanya és még 7 egyéb tereptárgy van, a portyázás útvonalának hossza 33.5 km és ez időszereint a portyázás időtartama 28 óra, — ez az időtartam a fentiek szerint a következőképpen változik:

— Az asszonykával boldog életet kíván Mariska és a gyerekek.

Csend volt, de most nagyobb lett. Az arcokon elnyult a lámpafény. A tiszteletes úr felkapta a fejét, a többi utána mozdult. Mindenki rám figyelt. A község nem ismerte ezt a Mariskát és az atyafiak sem. Micsoda idegen tolakodott közéjük?

A nagy csendben a segédjegyző a mellét sepergette. Az anyósom akkor lépett a főjegyző elé a fánkossal, de nem engedett belőle venni, ahogyan felém fordult, a tál is vele fordult, ennél fogva a főjegyző villája a levegőbe szurkált.

A cigány csak zümmögött és egyszer abba hagyta. Éppen — emlékszem, azt húzta volna:

— Minek a szőke énnékem...

Az asszonykám rámnézett, a szemében megremülés. És mert én se tudtam, ki az a Mariska, én is kérdéssel tele arccal néztem vissza. Ő ezt félreértette, azt hitte, csak leplezni akarom azzal valami bűnömöt s erre elkezdett fészengeni.

— Mariska?... — vontam a vállamat. — Nem tudom, ki az.

Első pereben bizonyísten, nem tudtam. Ez a kín látható volt rajtam, lehet, hogy azért röhentette el magát az ajtóban a tanító úr. De az nem is bosszantott volna, hanem az asszonykám a nagy csendben nem jól érezhette magát, persze, hogy nem, azért megmarkolta a karomat és súgva, izgatottan kérdezte, ki az a Mariska meg a gyerekek. Tessék elképzelni, még ha csak Mariska lett volna a féltékeny asszonykám előtt, aki mellett nem volt szabad más fehérnépre nézni sem, akkor még csak valami unokatestvérrel elmagyaráztam volna hirtelen zavaromban a dolgot, na de ott voltak a gyerekek és kellett több, a féltékeny teremtésnek? Láttam, hogy

Nevetett a lakodalom. Böles mondás volt ez.

Jött egy másik levél. A gazdasági hivatalból írták a bajtársak. Huncutok voltak, mert azt is írták: Egy esztendő múlva egy pótlékkal többet adjon az ég.

Újdonsült asszonyom nem tudta, mit jelent ez, megsúgtam. Rózsapiros lett az arca. Persze, a szomszédja megkérdezte szintén. Falusi ember nem érti ezt a nyelvet, persze a főjegyző úr meg a tiszteletes úr tudta, azok nevettek. Asszonyom szomszédja titokban megtudta és titokban továbbadta a pótlékdolgot. Hamarosan mindenki nevetett. A kántor úr felugrott, a poharát a gerendáig emelte és túlkiabálta a zajt. Azért kántor.

— Hogy pedig a családi pótlék, akit Jósának hivandanak, megérkezzék, adja az Úristen!

Mindenki nevetett. Az asszonyom a virágok mögé bujt. Ez megint baj volt. Fekete Imre, kiszolgált őrmester, akkoriban az éjjeliőrök örökös parancsolója, átkiáltott a tulsó sarokból:

— Ne tene!... Ne bujj, Ilonka!

Nevettek, röhögtek. Ki hogyan szokta. A cigány belezendített, a bögös szájában vereslett egy fánk, de verte a bögő hátulját. Csuda zavar volt. Am a segédjegyző intett és olvasott tovább.

Úgy mondta a levél:

— Így lesz az ember, ember, amihez minden jót kíván volt szakaszparancsnokod.

Nem tagadom, jól esett, hogy gondoltak rám, hogy megbecsülnek. Az asszonyka is boldogan mosolygott, szép kék szemében örvendezés volt. Minek tagadnám, ahány levél, annyi centivel magasabb volt a fejem. Hát ez már így van.

Egyszer a fejem még magasabbra került, de nem ám az örvendezéstől. Azt olvasta ugyanis a segédjegyző:

a) Portyázó menetre: $33.5 \times 22 = 737$ perc, b) Tereptárgyaknál való tartózkodásra: két község 120, 1 nagy tanya 30, 7 egyéb tereptárgy 70, összesen 220 perc.

c) Pihenésre:

737

220

$957:2 = 479$ perc.

d) Az a), b) és c) alattiakat összeadva:

737

220

479

1436 perc; órára átszámítva: $1436:60 = 23$ óra 56 perc. A Szut. 245. pont szerint kikerekítve, 24 óra lesz az őrzés tartama: 4 órával kevesebb, mint most.

Több őrzés portyázási idejének ilyen alapon próbaképpen végzett átszámítása arányos és a célnak megfelelő időcsökkenést mutatott. Az így elért időmegtakarítás egyéb csendőri munkára eredményesen felhasználható lenne és ennek következtében egyes tereptárgyakat gyakrabban lehetne portyáztatni, mint eddig.

A közbiztonsági szolgálatnak a helyi viszonyokhoz alakuló kezelése és a járőrök öntevékenységeinek fokozása érdekében az eddiginél célszerűbb, egyszerűbb és kevesebb írásbeli munkával járó portyázási rendszer lenne az, ha a távolságok és egyéb részletek kiszámításának mellőzésével egyszerűen próbaportyázások alapján állapítanánk meg az egyes őrzések időtartamát.

nem akarom megmondani, kik azok és ... elkezdett szipogni, fehér lett, mint a fal.

Magamhoz húztam egy kissé, a fülébe súgtam:

— Mariska csúf neve egy csiszlik gazembernek, akivel sokat nyomoztam, lelkem!

Hiába mondtam. A szipogás erősödött, a segédjegyző a torkát köszörülte, a tiszteletes úr összesűgött a rektor úrral s a banda oszladozott. Gondolta: nagyobb szünet jön úgy is...

— Mondom, lelkem, hogy csúfneve ez egy embernek, úgy hittuk...

— Hát a gyerekek?... — zokogta mellemen asszonykám.

— Hát azok a gyerekei!... — bökte rá hirtelenében.

— Mi közük nekik hozzád?

Ha nyugodtan emlékszem, azokban a percekben, eszembe jutott volna, kikről van szó, de hát lehetett akkor?

A gallér melegegett a nyakamon. Megzavarodtam, nem szóltam.

Az asszonykám fehér ruhás teste megrázkódott. Anyósom szeméből két vasvillavég feketéllett felém a főjegyző úr felől, aki fánkot akart szúrni.

Összes női ismerőseim, mint az üstökösök rohantak el előttem. Seholy Mariska.

A főjegyző úr belekiáltott a morajlásba:

— Te, hé, segéd, hunnan az a levél?

Hát ez nem jutott eszembe, amin ne csudálkozzék, hiszen az emberben olyankor néhány pohárral már van, az új asszony is melegít, nem kell csudálkozni, nem jutott eszembe, amit nagyon sajnállok, mert híres nyomozó voltam mindig, hát kérdezhettem volna, de a főjegyző úr kérdezte s ezzel húzott ki a pácból.

— Keresztesről! — volt a válasz.

E célból a Szut. 244. pontjánál előjegyzett 45.021. Elj. VI-c. 1930. (1930. évi 2. sz. Cs. K.) számú rendelet, továbbá a Szut. 5. és 6. mellékleteinek figyelemkívül hagyásával kellene az örskörletet őrzésükre felosztani. A Szut. 244. pontjának és a helyi viszonyoknak megfelelően a rendes szolgálatok célszerű vezénylésének megkönnyítése végett kívánatos minél több őrzésosztatot összeállítani. A rendes szolgálat, illetve portyázás célja a helyi viszonyok szerint többféle lehet. Ilyen pl. az örskörlet, vagy az örskörlet egy részének általában a Szut. 52. §-ában előírt megelőző közbiztonsági szolgálat céljából való bejárása, cigányok, orvvadászat, orvhalászat, csavargás, úrendészet ellenőrzése, közhangulat megfigyelése stb.

Abban az őrzésosztatban, amely általános megelőző szolgálat céljából a terület bejárását célozza, minden egyes tereptárgyat érinteni kell, de ha a cigányokat, orvvadászást, orvhalászt, csavargást, úrendészetet akarjuk ellenőriztetni, vagy pl. kritikus időpontban a közhangulatot megfigyeltetni, — nem célszerű a járőrt minden egyes tereptárgyhoz elküldeni, hanem csupán azokra a területekre, ahol a kívánt célt a legeredményesebben szolgálhatja. Az orvvadászást bizonyára célszerűbb erdős és szőlős határterületeken, mint községek belterületén ellenőriztetni. Az orvhalászt az örskörletnek azon a részén, — folyóknál, tavaknál ellenőrizhetjük, ahol ez csakugyan előfordulhat. A közhangulatot mindenestre célszerűbb a sűrűbben lakott helyeken megfigyeltetni, mint lakatlan területeken. Lehet tehát az örsnek általános le-

— Keresztes?! — kiáltott a főjegyző csudálkozva.

— Keresztes?! — kiáltottam én is. — Keresztes?... Ki a csuda?... Aztán nagyot csattant a tenyerem a homlokomon. Hát persze!... Hogy nem jutott eszembe!...

Akkor már mögöttem állott az anyósom. Hátrafordultam felém s neki mondtam meg először:

— A hideg vássa el a fogát!... Az ottani örs szakácsnéjét hittuk Mariskának!

— De a gyerekek?! — sikitott felém az új asszony, megelőzve az anyja nyíló száját. Aligha akart az is mást kérdezni.

Nevettem.

— A gyerekek azok a csendőrök, akik ott szolgáltak.

A férfielemek nekihajoltak a tányéroknak s bornak. Megnyugodtak. Az anyósom, asszonykám s a postáskisasszony meg valahány szoknyás volt, az tovább puszogott.

Utána aztán hiába rikkantott a tanító úr egy másután, meg a kántor is hiába élesítette a torkát, a hangulat elromlott. Valami gyászos kísértet szaladt el közöttünk.

Az asszonykám nem is hagyta annyiban a dolgot. A lakodalom után, amikor a fejét kellett volna bekötnöm, azt mondta:

— Előbb beszéljek Mariskával...

A guta kerülgetett.

Két napig se legény, se ember nem voltam. De Mariska és a gyerekek válaszoltak s azzal el volt intézve a dolog. De az asszonyka azóta is félszemmel mindig gyanúsít. Pedig már az utolsó réklíjétkötögeti.

Maga Seregélyes tiszthelyettes mondta el a történetet, a lelke rajta, ha mégis oka volt az asszonyának a gyanura...

(Hertelendy alezr.-né felv.)

portyázás céljára 3—4, de ezenkívül az említett, vagy azokhoz hasonló célokból még 3—4, sőt több őrzárata is. Ha ilyen értelemben több őrzárat van összeállítva, ez az őrsparancsnok szolgálatirányító munkáján könnyít, mert nem kell minden egyes ilyen különleges alkalommal a tereptárgyak célszerű sorrendjét újból összeállítania és a portyázás idejét kiszámítania.

Az, hogy egy község a keresztülportyázásra és az útrendészet ellenőrzésére vonatkozó, vagy esetleg még más őrzáratban is előfordul, költségszaporítást nem okoz, mert a vezénylési pótdíj mennyisége nem attól függ, hogy egy tereptárgy, vagy község hány őrzáratban fordul elő, hanem attól, hogy milyen hosszú az egyes szolgálatok időtartama.

Egy-egy őrzáratba kevés, csak a legfontosabb, legfeljebb 4—6 tereptárgyat kellene felvenni, amelyeknél a járőrnek a szolgálat célja szerint okvetlenül meg kell jelennie. Ez nem azt jelenti, hogy a járőr a többi tereptárgyat ne érintse, hanem csak azt, hogy felesleges valamennyit feltüntetni az őrzárat beosztásában, mert elég, ha a fontosabb tereptárgyaknál kellő időben való megjelenés ellenőrizhető. A járőr az útvonalat egyik tereptárgytól a másikig — a szolgálati érdekek szem előtt tartása mellett — belátása szerint változtathatja, nem köteles mindig a legrövidebb úton haladni. Ennek révén a járőr portyázás közben minden olyan tereptárgyat érint, amelyet a szolgálat céljának megfelelően le kell portyázni és nem fog kelleni ismét átdolgozni sem távolsági kimutatást, sem őrzárat beosztást, mihelyt valahol építettek, vagy leromboltak egy-egy házat.

A parancsnokok lelkiismeretes ellenőrzése és jóváhagyása biztosíthatná azt, hogy az ilyen módon összeállított egyes őrzáratok időtartama csakugyan a helyi közbiztonsági és terepviszonyoknak megfelelő legyen. Ezzel a rendszerrel a sablon elkerülhető lenne és a portyázás mindenütt a közbiztonság helyi igényeihez idomulna.

A csendőr gázálarca.

Irta: GÉCZY JÓZSEF g. zászlós.

Időszerű kérdés, amely megoldásra vár. A gáz a ma emberét többé nem a régi békevilág regényes, gázlámpás Budapestjére emlékezteti. A harminc év előtti kellemes fényű Dunapartot, az estébe mélyült hegyeket már nagy ideje elfelejtette. Valami mást juttat az eszébe. Valamit, ami azelőtt húsz évvel Ypresnél történt és ami annyira hasonlít a mai rohanó lelkiismeretlen élethez: az alattomos lelkiismeretlen halált. Ennek az embernek a gáz az alakatlan, gomolygó rémületet jelenti, amelynek nyomában merev, kék hullák maradnak: gyermekek, asszonyok és vének. Ez az ember már végképpen nem szereti a muskátli illatot és nem szeret semmit, aminek szaga van. S az innen-onnan elindult hírek csak izgatják, felborzolják az idegeit. Vérteteket keres és talál ki magának és mégsem érzi magát biztosan.

Nem kivétel ez alól a magyar és nem kivétel egy nemzet sem. Pedig az ezer év homályából kipattant magyart egészen a máig, mint a bátrak nemzetét tanulta ismerni és becsülni a világ. Úgy ismernek minket, mint aki nem fél a kard előretolt hegyétől, a puskavillanástól. És méltán. A magyar mindig szeretett szemben állni és a szemébe nézni az ellenfelének. A mi hőseink nem halogató Fábiosok, ravasz Odysseusok voltak, hanem Boeckayak, Esze Tamások. A rejtett tör a magyar történelemben nem kapott szerepet. És milyen furesza elhelyezkedni ebben az új, változott világban, ahol nem elég a férfierő, ügyesség és bátorság.

A háborúk erkölce megváltozott. A régi sorsdöntő egyéni kiállás helyébe nagyrészt a technika lépett. Nekünk pedig ezután is a bátorság kell, hogy legfontosabb erényünk és fegyverünk maradjon. Így kívánja ezt minden nemzeti hagyományunk és a megesonkítottságunk. De nem hunyhatunk szemet a tények előtt. Védekeznünk kell a technika báránybőrbe bujt farkasa ellen is.

Az első, a legkönnyebb és egyben a legnehezebb fegyver a lelki felkészültség. A vértettség a mindenfelől hozzánk kalandozó rémhírek ellen, amelyek a gáz apokaliptikáját a pokoltól az égig növelik. Amikor hát arról beszélünk, hogy egy-egy harcászata ez meg az, ne feledkezzünk meg arról sem, hogy hogyan és mennyit kell egy-egy helyre eljuttatni abból, hogy annak valóban borzalmas hatása is legyen. Ilyenkor felejtjük el, hogy idegeink is vannak és forduljunk a hideg észhez. Mert a gondolatot lehet lefegyverezni s a gáz is először csak gondolat, ötlet volt.

Badarság volna azt állítani, hogy egyedül ez is elég, de a fegyelmezettség magában is erős fegyver. Ez az elsőrendű védekezése a polgári társadalomnak is. Ez az alapja minden megmozdulásnak, amely a gáz ellen történik és erre kell nevelni a katonát is, akinek majd a legtöbb dolga lesz vele. A gázmesékkal háryánoskodás veszedelmes demoralizálás.

A második fegyver a felszerelés. Ez jórészt pénz dolga, de nélkülözhetetlen. Való, hogy egyes országokban a polgári lakosság már gondoskodik magáról. Az ujságok külföldi viccrovátának is kedvelt témája a tank, a repülő és a gázálarca. Egyik napi-

(Bálint Őrm. — Budapest — felv.)

lapunk valamelyik őszi száma írja: Anglia havonta kétmillió gázálarcot készít. A kész gázálarcokat ipari, gazdasági és kereskedelmi gócekban halmozák fel. Csak Londonnak kilencmillió gázálarca van s így London már ellátottnak mondható. A tárolt és névre szóló gázálarcokat veszély esetén nem a hadügyminisztérium, hanem a belügyminisztérium irányítása mellett fogják kiosztani. Az illetékes légvédelmi osztálynak a lakásváltoztatás is bejelentendő, hogy szükség esetén a névre szóló gázálarc kiadható legyen.

A legfrissebb előkészületek kétségkívül azok, amelyek a gyermekek gázvédelmét célozzák.

A napisajtó, de a mozgóképszínházak híradói is egymásután mutatják be a gázálarccal hancurozó, kerékpározó és labdázó gyerekeket. Hátha ezek a kicsi és veszély esetén otthon tartható emberpalánták sem nélkülözhetik a gázálarcot, akkor lehetünk-e mi felszerelés nélkül? Talán arra számítsunk, hogy a gázbombákhoz használati utasítással gázálarcot is fognak mellékelni humánus ellenfeleink? A megoldásra módot kell találnunk.

Képzeljünk el egy új háborút. Kétségtelen, hogy abból a hátország is kiveszi a részét. És a csendőr elsősorban ott van. Vigyáz a rendre, mert jól tudja, hogy egy háborút belül is el lehet veszteni. Még élénken emlékeztében van 1918 szomorú példája. Kezében az ország sorsa van, mert az esztelen pánik nagy úr. És akkor sok dolga lesz. Az otthon maradt

gyengébbek, asszonyok, öregek, gyermekek lelki egyensúlyáért ki kezeskedik más, mint a csendőr? Gondoljunk csak a bujkálókra, akik mindentől irtóznak, csak az aknamunkától, az izgatástól és a rombolástól nem. Lenne-e jobb alkalmuk az izgatásra, mint egy háborúban, amikor a mindennapi nyugtalanság amúgy is felkavarja a lelkeket? Kell-e hozzá jobb talaj? Igaz, hogy a csendőr puskája, szuronya jó fegyver, de csak addig, amíg hasonlóval kell megküzdenie. Nem fegyver akkor, ha eljön a nála hatalmasabb gáz. Pedig a csendőrré akkor van a legnagyobb szükség. Nemcsak a szuronyára, puskájára, hanem a parancsára, példaadó bátorságára és segítő kezére. Ő az, akinek minden veszély között férfinak kell maradnia. A csendőrt nem szabad megfosztani akaratától, nem szabad a fegyvert kiütni a kezéből. A csendőr biztonsága az ország biztonsága.

Az ország terhei nagyok. Mindegyikünk vállát nyomja. Ezen könnyíteni kötelessége mindenkinek. Az állam megadja ugyan az alapot a gáz- és légoltalomra kisebb-nagyobb kiképzésekkel, intézkedésekkel, hogy polgárai védekezni tudjanak, de a munka egy igen tekintélyes része az egyénre marad. Kell, hogy mindenki hozzon anyagi áldozatot és önképzés útján mélyítse ismereteit.

Nekünk, csendőröknek megvan hozzá az anyagi eszközünk. Ez a tömegrendszer. Mivel a tömegrendszer félig magánjellegű, ezen az úton a kérdés nem

volna megoldható? Nem jelent nagyobb megterhelést. A légoltalmi utasítás irányadóul huszonöt pengőben jelöli meg a 34. M. gázálcot beszerzési árát. Ez nem sok és a csendőr egy évig legfeljebb még jobban fog vigyázni a kimenőruhájára.

Gázálcot nem minden évben kell beszerezni. Helyes kezelés mellett hosszú ideig használható. A tömegrendszer lehetővé teszi, hogy igényeinket a legjobban kielégítsük s a legkorszerűbb felszerelést biztosíthassuk magunknak. Előnye még, hogy a központiasan beszerzett felszerelést kiadás előtt alaposan ellenőrizhetjük.

Távolabbi kilátásként arra is gondolhatunk, hogy gázvédő felszerelésünket idővel még jobban kiegészíthetjük. Ha pedig a csendőr távozik a tésztültől, egy bármikor szükségessé válható eszközt vihet magával.

Világpolitikai helyzetkép.

Irta: RÁSY BARNA ny. százados.

Mit hoz az újesztendő?

Keleten és Nyugaton ágyúszóval zárult az ó esztendő. Nem sok kilátás van arra, hogy a háború hangja az új évben elhallgat, sőt még arra sem, hogy halkulni fog. Nem valószínű, hogy a spanyol polgárháborúban ez az év meg fogja hozni a döntést. A Távolkeleten pedig ha lassan is, de biztosan és feltartóztatlanul érik és közeleg az új orosz-japán háború.

Körülbelül ez az, amit ha nem is szigorúan nap-tári évre, mint jövendölést, meg lehet kockáztatni.

A spanyol polgárháború.

Négy nagyobb jelentőségű katonai eseménye volt a lezajlott 1937-es évnek. Malaga elfoglalása, a guadalajarai csata, a „Deutschland“ bombázása, az északi front felgöngyölítése.

Malaga elfoglalásával a nemzeti csapatok Dél-spanyolország legjobb kikötőjének birtokába jutottak, ami egyrészt biztosította az afrikai csapatok csaknem teljesen zavartalan áthajózását, másfelől megkönnyítette az összeköttetést Olaszországgal. Olaszország első ízben vett részt nagyobb zárt egységekkel Malagánál a spanyol polgárháborúban. Két-három olasz önkéntes dandárnak jutott a főszerep Malaga megrohamozásában és elfoglalásában. Ebben a csatában nagy tömegben kerültek alkalmazásra azok az olasz „két-ember tankok“, amelyek eredetileg és főleg az abesszin háborúra készültek, de ott a Szomáli föld sártengerében és Észak-Abesszinia erdős, vagy élesen tagozott sziklás vidékén nem váltották be teljesen a hozzájuk fűzött reményeket. — Malagánál kitűnően beváltak.

Ez a malagai tank-siker félig-meddig közvetett okozója lett az egy-két hónappal később elkövetkezett guadalajarai csatavesztésnek, ahol a döntő győzelemhez hajszálnyi közelségben álló nemzeti csapatok hurokszerű előnyomulása elakadt s ezzel a Madrid ellen irányzott harmadik nagy támadás is meghiúsult. Guadalajaránál ugyanis, ahol nagyrészt a Malagát elfoglaló csapatok indultak támadásra, ugyanolyan átütő erejű sikert vártak a könnyű tankok tömeges bevetésétől, mint Malagánál s talán

éppen ezért kevesebb figyelmet fordítottak a tüzérségi előkészítésre és a tüzérségnek a harc folyamán a gyalogsággal való együttműködésére. Itt azonban Guadalajaránál az ellenfél által ugyancsak tömegesen bevetett orosz eredetű nehéz harcokocsikkal és a gyalogság vonalába előrevontatott tankelhárító lövegekkel szemben ezek a könnyű tankok hatástalanok maradtak.

Olaszország legnevesebb katonai írója, egy ezredes, aki Maurizio Claremoris név alatt szokott írni, érdekes tanulmányban fejtegeti azokat a tapasztalatokat és tanulságokat, amelyeket a spanyol polgárháború, főleg a Guadalajara környéki harcok szolgáltattak.

Megállapítja, hogy mindazokban az esetekben, amikor könnyű és nehéz tankok kerültek egymással szembe, kivétel nélkül mindig utóbbi maradt győztes. Egyébként egyikről sem tart sokat. Sem a nehéz, sem a könnyű harcokocsiról. Írásából idézek néhány kiragadott mondatot: „A könnyű harcokocsik értéke majdnem semmi! Azonnal áldozatul estek a vértörő lövedékekkel ellátott nehéz géppuskának. A nehéz harcokocsik pedig, mint például az orosz anyag, ha egyedül kerültek alkalmazásra, 98 százalékban áldozatul estek valamelyik élelmes gyalogos vitézségének. Elég könnyű volt így elintézni őket, mert ezek a 12–16 tonnás szörnyek közelről vakok és tehetetlenek. Ha pedig tömegben támadtak, kiváló csemege voltak a 20 és 37 milliméteres harcokocsi elhárító lövegek számára, amelyek késedelem nélkül és imponálóan rövid idő alatt semmisítették meg őket.“

Még fontosabb és a cikkem tárgyával szorosabban összefüggőnek látszik, amit nevezett író a madridi, illetve guadalajarai harcok után a gyalogság és tüzérség együttműködéséről ír. „Ebben a polgárháborúban újból megállapítást nyert, hogy tűz nélkül nincs mozgás. Azaz, helyesebben szólva: szakadatlan tűzzuhatag nélkül nincs egy milliméternyi mozgás sem, ha az ellenség elhatározta, hogy makacsul kitart. Nyugodtan lehet állítani, hogy a hadműveletek megakadása Spanyolországban annak a következménye volt, hogy a támadó fél, azaz a nemzetiek, nem rendelkeztek számban és hatásban elég tüzérséggel a támadás előrevitelére. Egy mozgásképtelen, nem kihagyás nélkül táplált tüzérség semmit sem ér, mert a gyalogság kénytelen megállni, hogy a biztos öngyilkosságot elkerülje. A támadó feladata egyre nehezebbé válik Európában, aminek az okát a védelem egyre tökélesedő megszervezésében kell keresnünk. A világ legjobb gyalogsága sem tud ma sikert elérni, ha nem támogatja őt állandóan, kihagyás nélkül és pontosan igen erős tüzérség.“

Az olasz ezredes írásából két dolgot vélek megállapíthatónak. Egyik: a guadalajarai kudarc ellenében a fasisztaellenes sajtó állításaival, nem érkölesi, de technikai természetű volt. Másik: hogy a madridi frontot védelmező spanyol köztársasági és nemzetközi csapatok „makacsul kitartottak“ s hogy ezek harci készségét, harci értékét lebecsülni, semmiképpen nem indokolt. Egyébként azt, hogy a modern harci eszközök birtokában mennyire nehezebb a támadó helyzete, mint a védőé, igazolta a Guadalajara után megindított köztársasági ellentámadás is. Ezt a magyarányú ellenoffenzívát a nemzetiek Bruneténél megállították.

Guadalajara után a nemzetiek hadvezetősége vá-

lasztás előtt állott: folytatni Madridért a támadásokat, vagy itt beszüntetni és a döntést más helyen keresni??

Franco utóbbi mellett döntött. S ezt a döntést a hadvezéri képességének elbírálásánál inkább plusz-

nak, mint minusznak kell számítanunk. Madrid, illetve ahol a harcok gyújtópontja volt, Guadalajara, könnyen a spanyol nemzetiek „Verdun“-jévé válhatott volna. Ebben a spanyol Verdunban elvérezhetett volna a nemzeti és külföldi önkéntes haderők java.

A támadást tehát nem erőszakolták tovább, a madridi frontrészekre csak annyi erőt hagytak, amennyi az ellenség esetleges támadásának feltartóztatására elegendőnek látszott, a szabaddá tehető erőkkel pedig megkezdték a támadó hadműveleteket az északi front ellen. Ez az északi front a polgárháború egész ideje alatt vészes fekete felleg módjára lógott Franco hátában, — észszerűnek látszott ezt a veszedelemet megszüntetni.

Alaposan előkészített, súlyos harcok után, amelyekben döntő szerep jutott a tengerpart mentén előnyomuló olasz „Fekete Nyíl” hadosztálynak, sorra estek: Bilbao, Santander, végül Gijón s az északi front felgöngyölítése ténnyé vált. Ha majd egyszer a hadtörténelem méltatni és bírálni fogja a spanyolországi hadműveleteket, bizonyára fel fogja vetni a kérdést: Miért nem volt fordítva a sorrend a nemzeti hadvezetőség tervében? Miért nem előzte meg az északi front felgöngyölítése a Madrid ellen intézett nagy támadást?

Miért!?!...

A béke és háború sok miértje...

Miért!?!...

Ki tudná megmondani.

Ha ez a polgárháború — bár nem valószínű, de nem is lehetetlen — nem végződne a nemzetiek maradvány nélküli teljes győzelmével, ez a „miért?” éppen olyan fájdalmas kérdés lesz a Franco oldalán küzdött spanyol tiszt számára, mint volt a németnek a Marne „miértje”.

Miközben ezek az események a szárazföldi harcok terében végbementek, történt valami a Baleari szigetek közelében, ami önmagában véve sem katonai, sem politikai tekintetben nem volt döntőjelentőségű esemény, de bizonyos tényekből és tényköörülményekből ítélve, ez szabott irányt a spanyol polgárháborúban tanúsított német magatartásnak. Ez az esemény a „Deutschland” német páncélos cirkáló bombázása volt.

Négyszáz kilométeres órasebességgel repülni tudó orosz gyártmányú Martin-bombavetők meglepetészerűen megtámadták a pihenőben lévő, lehorgonyzott német csatahajót. A leeresztett bombák közül kettő talált s ennek eredményeképpen a megrongált, de csakhamar kijavított „Deutschland” 25 halott és kereken kétszer annyi sebesült tengerészt tett partra Gibraltárban. Feleletképpen a Földközi-tengeren lévő német hajóraj szétbombázta a köztársaságiak birtokában lévő Almeria kikötővárost.

Németország ezen eset óta, illetve hogy precizek legyünk: már ezen eset előtt, de ezen eset következtében még határozottabban és felismerhetőbben kezdett hátat fordítani a spanyolországi dolgoknak. Berlin és Salamanca között a polgárháború kezdetén igen erős volt a kapocs, de később részint politikai, részint katonai természetű kérdésekben nézeteltérések támadtak s a viszony, ha nem is szakadt meg teljesen, fokozatosan elhidegült. Az okok taglalgatásában csak részben támaszkodhatnánk tényekre, nagyobb részt találgatásokra lennénk utalva. Ezért, de meg azért is, hogy ezek túlmesszire vezetnének, ezt a kérdést hagynunk kell. A polgárháború első időszakában a Franco seregében harcoló német önkéntesek száma az olaszokéhoz viszonyítva kb. 5:1 volt. Ma az arányszám kb. a fordított.

Mi hát a helyzet most, az újév kezdetén Spanyolországban? Egy óriási sötét kérdőjel. Talán a pol-

gárháború egyik fázisában sem volt olyan nehéz az elkövetkezendő események megjövendölése, mint most.

Az északi fronton felszabadult tekintélyes erő — kereken százézer ember — már ott áll a madridi front valamelyik részén, hogy negyedszer megkísérje azt, ami három ízben nem sikerült: Madrid elfoglalását és a köztársasági erő végleges összeropantását.

De vajjon fog-e ez sikerülni?

Olasz részről feltűnő inaktivitás észlelhető. Hogy ez az inaktivitás burkolt-e avagy valóságos, ma még nem tudhatjuk. Ha Franco magára maradna, az én szerény és természetesen egyáltalán nem mérvadó megítélésem szerint, nem lesz elég erős arra, hogy Madridot, majd utána Valenciát és Barcelonát hatalmába kerítse. A támadó félnek — ha az ellenfél is korszerű harci eszközökkel van ellátva — rendkívül nehéz a helyzete. Ezt nemcsak Claremoris állapítja meg, ebben a megállapításban egyezik a világ valamennyi katonai szakértőjének véleménye.

Meglepetésnek lehet számítani, hogy most például, amikor ez a cikk nyomdába kerül, az újságok erős és nem sikertelen köztársasági támadásokat jelentenek Teruel környékéről. Éppen most, amikor azok, akik feszült figyelemmel követik az eseményeket, nagy Franco-támadást várnak. De lehet az is, hogy ennek a köztársasági támadásnak csak az a célja, hogy Franco új, nagy offenzívájának előkészületeit megzavarja. Az elkövetkező hetek feleletet fognak adni egyik-másik kérdésre. A spanyol kérdés felett ezidő szerint terjengő homály minden valószínűség szerint el fog oszlani és világosabban fogunk látni.

A japán-kínai háború.

Mint — sok helyről elhangzó véleménnyel ellentétben — előrelátható volt, a júliusban kirobbant japán-kínai konfliktusból óriási arányú, nagyon komoly, nagyon véres háború lett. 1905 februárjában, amikor 33 évvel ezelőtt Mukdennél a japán hadsereg utolsó és döntő csatáját vívta, kereken 150.000 japán állott szemben 200.000 oroszral. Ma, csak a közép-kínai (nankingi) hadszíntéren ennek a számnak kétszerese üldözi a Sanghaj-nál és Nanking falai alatt megvert több mint félmilliónyi kínai haderőt. Észak-Kínában ugyancsak 300.000-re tehető annak a hadseregnek létszáma, amely Tientsint, Pekinget és azt az öt észak-kínai tartományt elfoglalta, amelyeket vázlatosan feltüntetve, szerepüket közelebbről megvilágítva a lapunk múlt évi 15. számában találhat az az olvasónk, akit a távolkeleti események élénkebben érdekelnek.

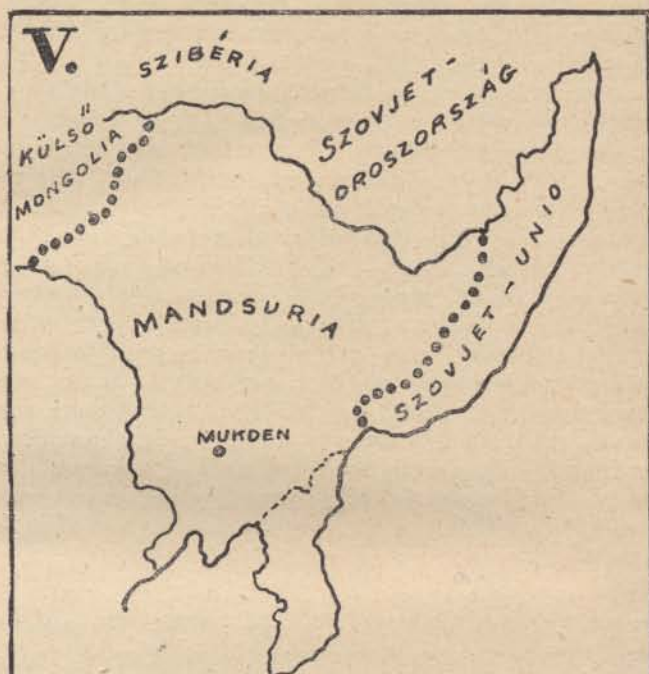
Ha most már hozzávesszük azt, hogy Japánnak állandóan felkészülve kell lennie egy szovjetorosz háborúra is, fel kell tételeznünk, s ezt a feltevést a különböző helyekről nyert adatok meg is erősítik, hogy a kínai frontrészekre hadakozó erőkön felül Japánnak még egy három-négyszázezernyi főt számoló hadserege áll készen, lábhoz tett fegyverrel Mandzsuriában. Készen arra, hogy egy esetleges orosz támadást felfogjon, vagy esetleg arra, — ha a dolgok úgy alakulnának — hogy itt is támadásba menve, Wladivosztokot Szovjetországtól elvágja. A számokat összegezve: Japánnak ezidő szerint már közel egymillió hadserege van az ázsiai szárazföldön.

Északkinában az öt északkinai tartomány elfoglalásával már megvalósult a nagyjapán célok egyike. A későbbi, de előbb-utóbb elkövetkező Szovjetország elleni háborújában biztosítva van háta és oldala. Gátat vethet a Mongolián és Északkinán át irányított, Koreát és magát az anyaországot veszélyeztetett kommunista propagandának. Továbbá ezzel az öt tartománnyal birtokába kerültek olyan vasércekben gazdag földterületek, amelyekre a nyersanyagban szegény Japánnak, de különösen a háborút viselő Japánnak igen nagy szüksége van.

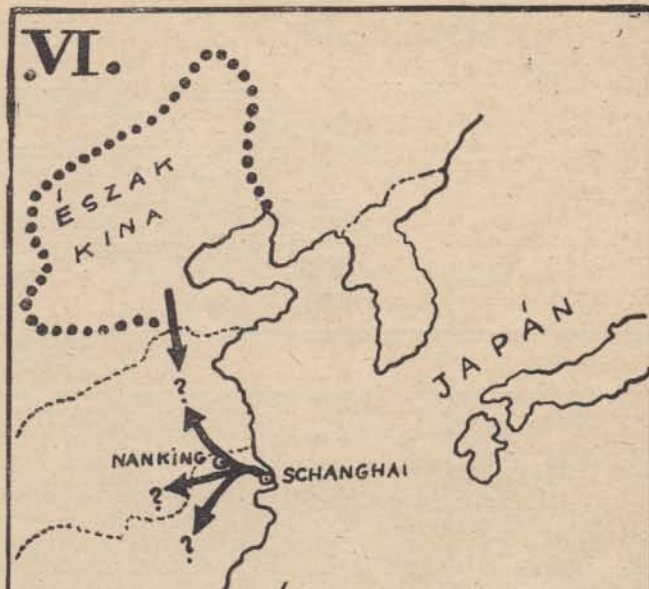
Az Északkinában folytatott harcok aránylag könnyű győzelmet hoztak a japán fegyvereknek. Be-

telenek hareba vetni. A sanghaji harcoknak külön története van. A nagy, négymillió városnak egyik része ugyanis a nemzetközi negyed, továbbá a csak francia engedményes terület. A városnak ez a része minden tekintetben területenkívüliséget élvezett, azaz minden ide becsapódó bomba vagy elsüvítő puskagolyó annyit kellett volna jelentsen, mintha Mitsui tábornok apró, ferdeszemű sárga katonái Washington, Londont vagy Párist vették volna tűz alá.

De mégse egészen! Becsapódtak az engedményes területre japán bombák, japán gépfegyvertűztől meghalt néhány angol katona, de ezek az esetek, ame-

1905 februárjában a mukdeni csatában 150.000 japán állott szemben 200.000 oroszal. Azóta Mandsuria (Mandsukuo) teljesen japán fennhatóság alá került s most Mandsuriában 3-400.000 ember áll készenlétben a nagyon közeliről fenyegető újabb orosz-japán háborúra.

1937 végén Észak-Kína öt tartománya: CSAHAR, SIN-YUAN, SANSI, HOPEI és SANTUNG csaknem teljesen japán kézre került.

A SCSANGHAI-i haderő elfoglalta NANKING-et. Nankingtől északra valahol egyesülni fog a most még külön-külön működő haderő. További előnyomulás KÍNA belsejébe katonai és politikai okok miatt nem valószínű.

bizonyosodott ezekben a harcokban, hogy nyílt csatamezőkön, ahol a modern harceszközök érvényesülhetnek, a technikai fölény döntő jelentőséggel bír. Bebizonyosodott azonban az is, hogy ott, ahol a kínaiak modern erősítésekre támaszkodhatnak, vagy városok szűk utcáin, tehát a repülőgépek és tankok által nehezen hozzáférhető helyeken vehetik fel a harcot, a japánok nagy árat kénytelenek győzelmükért fizetni.

Sanghajt kezdetben két tengerészdandárnál erővel akarták elfoglalni a japánok. A vége az lett, hogy egyik csapatszallító hajó a másik után hozta az erősítéseket s amíg Sanghajra felhúzták a felkelő nap lobogóját, a japánok a tengerészgyalogságon felül mintegy hat gyaloghadosztályt s a repülőgépeknek, harcikocsiknak egész tömegét voltak kény-

lyek nem is oly régen még feltétlenül az amerikai, az angol és francia flották útbaindítását és Japán térdrekenyszerítését eredményezték volna, ma minden komolyabb következmény nélkül maradtak.

Félreérthetetlenül és kétségbevonhatatlanul kiderült a sanghaji „esetek”-ben, később a Nanking közelében horgonyzó és megbombázott amerikai és angol hajók eseteiben még inkább, hogy a fehér nagyhatalmak már nem jelentik azt a tekintélyt Japán szemében, mint régebben. Japán ma még nem tart ott, hogy nyíltan provokáljon egy háborút Amerikával vagy Angliával, de már merészen szembenéz bizonyos eshetőségekkel. A sanghaji francia és nemzetközi negyedben még vidám zene mellett pezsgősmulatok hús terrasszairól nézhatték meglehetősen ke-

vés rizikóval szmókingos urak és estélyi ruhákba öltözött nők, hogyan ront neki és hogyan döfi szuronyát az alacsonyabb növésű sárga a magasabb növésűnek. Meglehetősen zavartalanul élvezhették azt a pokolian szép látványt, amikor az égő kínai házsorok közül még ki-kihallatszott egy-egy a biztos hallással eljegyzett géppuska kerepelése. De ha nem is megyünk, nem is merészelünk olyan messzire menni, hogy egy Európát fenyegető második Dsingisz khán szellemalakját lássuk a sanghaji tüzekből kiemelkedni, annyit szerénységünk megóvása mellett is megjövendölhetünk, hogy Sanghajban már nem sokáig fogják európaiak a befutó hajók vámját szedni s hogy Japán sem Észak-Kínát, sem Sanghajt önként elhagyni soha többé nem fogja.

A távolkeleti eseményekben a brit birodalom van elsősorban érintve és érdekelve.

A brit világbirodalom anyaországa és koronagyarmatai még érintetlenek. — De a nyíl, amely tényekben vagy megsejtésekben egy népnek, fajnak vagy birodalomnak hatalmi útját mutatja, — lefelé ível. Japáné most van feltörőben.

Ebben a három mondatban rögzíthetjük a világpolitikai helyzetnek legélesebben kiütő képét ennek az új esztendőnek küszöbén.

Portyázás.

Bebörtönözték a csillagászokat Szovjetországban. Az a vád ellenük, hogy a gondolataikra bízott tudományt nem használták fel elég hathatósan az istentelenség propagandacéljaira. Ugy látszik, a szovjeturak éppen tőlük várták a legtöbbet ezen a téren. Bizonyára úgy okoskodtak, hogy a csillagászat már csak igazán reális ága a tudományoknak. Számára nincs természetfölöttiség, nincsen csoda, hanem csak ismert és még ismeretlen fogalmak vannak. A csillagászok pontosan ismerik a Nap és a bolygók útját, a törvényeit, bejelölnék a végtelenség, a Mindenség titkaiba, mindent meg tudnak magyarázni az anyag fizikai törvényeivel. Minek nekik az Isten, mikor ott vannak az elektronok, ott van a csillogó matematika, ott vannak a fizika remekül kikísérletezett törvényei, ott vannak a műszereik és ott van tudományuk számos más eszköze, amelyekkel hajszálpontosan ellenőrizhetik: úgy viselkedik-e az Égbolt, amint ők azt előre kiszámították? Hát ezektől a természetfölöttiség fölött álló emberektől csak méltán elvárhatja Moszkva, hogy előljárjon az istentagadásban...

És mégsem járnak elől. Még akkor sem, ha börtön a sorsuk. Moszkva ugyanis rosszul kalkulált. Mert éppen az igazi, elhivatott és legtökéletesebb csillagászok jutnak el mikamarabb egy határhoz, amin túl szemük, tudományuk nem terjed. Itt vég-

ződik a fizika és kezdődik a metafizika, egyszerűbben: itt a tudomány vége és a hit kezdete. Idáig csak elviszi a csillagászat a tudománya, elviszik a műszerei, de itt megáll, mert megérzi a maga porcszemnyi semmisségét a Mindenséggel szemben. Igaz: ő sokat lát és sejt a nagy titokról, de magát a titkot nem látja és nem fogja látni soha. És így van vele a mérnök, az orvos, így vannak vele mind, akik Isten műhelyének egy-egy parányába lepilanthatnak és mégis ott látjuk őket a templomban térdepelni s ebben az alázatukban éppen olyan porszemek ők is, mint a mellettük térdeplő legegyszerűbb munkásember. Egyik a túlságosan kiépített tudomány, másik a túlságosan alacsonyan mozgó tudomány: a lánsság világából menekül s egyetlen közös mentsvárunk a Hit, amelynek nincsenek számtani tételei mégis mindent megold.

A moszkvai csillagászok börtönsorsa tehát nem csak a tudomány meggyalázását jelenti, hanem a hit diadalát is. Máskülönben a moszkvai csillagászok nem börtönt, hanem Lenin-rendjeleket kapnának. És ha ilyen tudósok vállalják a börtönt a hitért, mennyivel inkább rászorul arra a tudományokban járattan ember Mégis: emberek sokasága rázza öklét az ég felé, pedig már a Gellért-hegyről sem látni az öklöket s maguk az emberek is hangyaként futkároznak a földön. Ha aztán még magasabbra megyünk, hadseregek törpülnek paránnyá és ha egészen magasra szállunk, az emberből már semmi sem látszik, akkor már maga a Föld is csak porszem. Paránya a Mindenségnek, melynek csak egy ura van: Isten. Hogyan is lehet, hogy vannak mégis vakmerők és ostobák, akik tagadják s perbeszállnak Vele?

Az angol miniszterelnök egy külügyi beszámoló során azt mondta, hogy nemcsak a németek békeszerződését kell újraszínálni, de tenni kell valamit a „még sokkal oktalanebb” trianoni szerződéssel is. Kijelentette az angol miniszterelnök, hogy a béke érdekében ne csak tőlük — az angoloktól — várjon a világ áldozatokat, hanem áldozzanak valamit azok is, akik itt a Duna-tájon annyit nyertek a békeszerződéseken.

Ez elég világos beszéd. És az is valami, hogy nem a szomszéd falu bíróját, hanem az angol miniszterelnök mondotta ezeket a szavakat. Hivatalosan, miniszterelnöki minőségben. És mégis alig hiszünk a szemünknek. Nem azért, mintha lehetetlennek tartanók, hogy végre az angolok kormányelnöke is megmondja az igazat Trianonról. Inkább azon csodálkozunk, hogy a magyar közvélemény fölött milyen könnyen és gyorsan elsuhanak az ilyen megnyilatkozások. Valahol megjelenik egy rövid hír, amit a magyarok nyolcvan százaléka nem olvas el s aztán többet nem beszélünk róla. Akármibe fogadunk, hogy a falukon, tanyákon lakók tömegei semmit sem, vagy alig valamit tudnak ezekről az utóbbi években mind sűrűbb külföldi trianonellenes nyilatkozatokról és állásfoglalásokról.

Pedig hát minden magyarnak mindent tudnia kellene ezekről. Odakint az emberek vagy nem olvasnak újságot, vagy nem olyan újságot olvasnak, ami a helyi eseményeken túlvinne őket. A csendő azonban jár-kél közöttük és biztosan szó esik a magyar sorsról is. Ilyenkor a csendő lehet a revíziós hír-

vivő. Neki kell az ujságokból ezeket a híreket jól megjegyeznie, hogy továbbadhassa. Sok ember él odakint a búzatáblák világában, akinek fogalma sincs róla, hogy a nagyvilágban ma már másként vélekednek rólunk és másként vélekednek szomszédainkról, másként vélekednek a trianoni szerződésről, másként gondolkodnak sok mindenféléről, amit húsz évvel ezelőtt nem így képzeltek és nem így gondoltak. Reményt kell öntenünk az emberekbe, mert a remény a lelke minden eredménynek. És ne keltsen bennünk jogos reményeket például az is, amit most az angol miniszterelnök mondott?

Képviselőválasztás volt Romániában. Egy magyar kereskedősegédet nem engedtek az urnához, mert tifuszyggyanus volt. De nem engedték szavazni az egész falut sem, ahol a kereskedősegéd született. A tréfa pedig — nevezzük annak — ott van a dologban, hogy ez az ember évtizedek óta a lábát sem tette be a szülőfalujába, hanem attól százkilométerre ke-
reste a kenyerét.

Hogy hány ilyen tifuszyggyanút s hozzá hasonlót agyaltak ki a románok, csakhogy a magyar ne szavazzon, azt összeírni terjedelmes vállalkozás volna. Elképesztő mesterei a szemfényvesztésnek és ürügykeresésnek, ha arról van szó, hogy a papírt jogot a valóságban elvegyék a magyartól. Mégis kétannyi magyar képviselő jutott be a román parlamentbe, mint legutóbb. Így sem sok, de az előbbi kevésnek a kétszerese erkölcsi téren már győzelmet jelent. Ha ugyanis leszakítjuk gondolatban a román választótömegből az igazi román területeket és feltételezzük, hogy minden magyar leadhatja a szavazatát, akkor Erdély másként festene a választások tükrében, mint így bezebeelve az összromániába és azonfelül is megrostált magyar szavazatokkal.

Csodáljuk azt a hősiességet és életrevalóságot, ahogyan odaát véreink a kenyérükért, életükért harcban indulnak, küzdenek. Akik nálunk panaszkodnak, el tudják képzelni az erdélyi és felvidéki magyar sorsot? Aligha. Pedig ezzel szüntelenül foglalkoznunk kell, ha nem akarunk a magunk viszonylagos jólétében eltunyulni. A mi sorsunk mennyországi az övékéhez képest s hogy ők mégis élnek és élni fognak, az azt mutatja, hogy mi még nagyon messze esünk az erőpróba határaitól. Néha, úgy kicsinyes panaszkodások, keserőségek, apró pizsmogások között illenék erre gondolni. Mindjárt könnyebb lenne a teher.

Diplomás banditákról mind gyakrabban olvassunk híreket. Betörés, trafikrablás, könyvtárfosztogatás. A bűnözés régebben sem ismert társadalmi és képzettségbeli korlátokat, de ritkábbak voltak az ilyen esetek. Valahogy kezdünk ezzel úgy lenni, ahogy Amerikában vannak. Ott az egyetemi végzettség nem azt jelenti, hogy a diplomás okvetlenül tanár, ügyvéd vagy hasonló foglalkozású lesz, hanem az egyetemi végzettséggel a fejében és zsebében elindul azon a szabad életpályán, ami egyéniségének leginkább megfelel s amin akkor is elindult volna, ha soha belülről az egyetemet nem látja. Természetes aztán, hogy az egyetemi diploma birtokában is aszerint állja meg a helyét az életben, amint a született jelleme és képessége azt megszabja. Van, aki felfelé veszi az útját, van, aki lefelé.

Mi még nem tartunk itt és nagyon sokáig nem is jutunk el ide, de ennek az amerikai rendszernek a rosszabbik feléből már is kapjuk az izelítőt. Egyetemet végzett emberek nem találnak maguknak diplomás állást, hát keresik az életlehetőséget született jellemük, egyéniségük szerint. És egyik-másik ezen a szabad mezőn már elbukik.

Eszünkben sincs, hogy társadalomrétegződési jótanácsokkal traktáljuk az illetékeseket, akik mindekinél jobban tudják, mi a dolguk ezen a téren. Minket ez a jelenség csak azért érdekel, mert a bűnözőtábor szellemi felkészültsége és ereje látja ezeknek a jelenségeknek legjobb hasznát. Igazolják ezek a szórványos, de mégis észrevehető jelenségek, hogy a bűnözés mind személyeiben, mind eszközeiben tökéletesedik, ha szabad ezt a szót használni. Ha pedig a bűnözés színvonala emelkedik, vagy legalább új, magasabb árnyalatokkal színeződik, lépést kell vele tartania a csendőrnek is.

Szerencsére készen vagyunk rá. Pedig nem sok évvel ezelőtt azt kezdték sutogni, hogy a korszerű bűnözés ellen a csendőrnek nincs fegyvere. Se szellemi, se technikai felkészültsége. És aztán meglett mind a kettő, maga a magyar csendőrség pedig minden feladatra alkalmas, ha azzá tesszük.

Szerencsés pillanat, szerencsés gondolata és lépése volt tehát, mikor a fejlődésnek ezen az új útján is elindultunk s ma már legalább egyméterrel előbb tartunk, mint a diplomás bandita. Csak arra kell ügyelnünk, hogy legalább ez az egy méter mindig megmaradjon a javunkra, ő ugyanis nem áll meg soha...

A haditengerészetéről, hadihajókról.

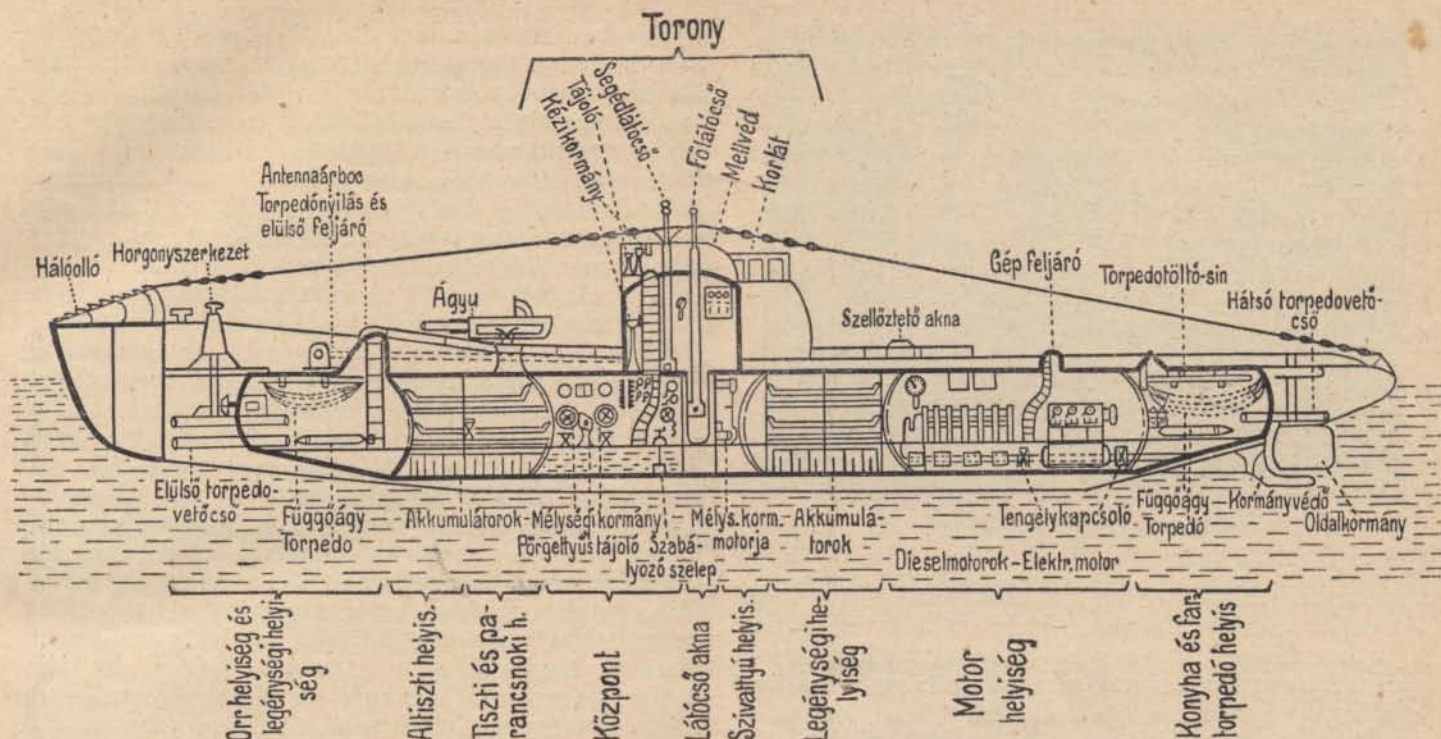
Írta: **OLCHVÁRY-MILVIUS ATTILA** alezredes.

(3. közlemény.)

A terhelésben beálló minden apadás szintén új egyensúlyviszonyokat teremti (pl. az elhasznált eleseg, lőszer stb.). A beegyensúlyozottság állandó megtartása a naszád belső nyomástestében elhelyezett úgynevezett szabályozó tartály (Reglertank) segítségével, víz-bebocsátás vagy víz-kiszorítás útján történik. A nagyobbik vázlat egy világháborús német búvárnaszád keresztmetszetét ábrázolja.

A naszád közepén emelkedik ki az ugyancsak ellenállóképességű anyagból épült „torony”. A toronyban vannak a búvárnaszád szemei, a látócsövek (periszkop) továbbá mindazok a berendezések elhelyezve, amelyekre a parancsnoknak a naszád vezetésekor szüksége van (géptáviró, szócső, távbeszélő stb.). A látócső (periszkop) a naszád testéből kiemelkedő többméter hosszú cső — amely víz alatti útnál — tükrörendszer segítségével a víz feletti képeket a naszád belsejébe közvetíti. A korszerű búvárnaszádokon rendszerint több látócső van (főlátócső, légi figyelő látócső, segédlátócső). A látócsövek aknáiban vannak elhelyezve. Körben forgathatók, ezenfelül le- és felfelé liftszerű szerkezettel mozgathatók.

A torony tetején van a torony csapóajtó (Turmluk), amelyen keresztül a naszád belsejéből a torony tetejére lehet jutni. A toronytetőn korlát és mellvéd

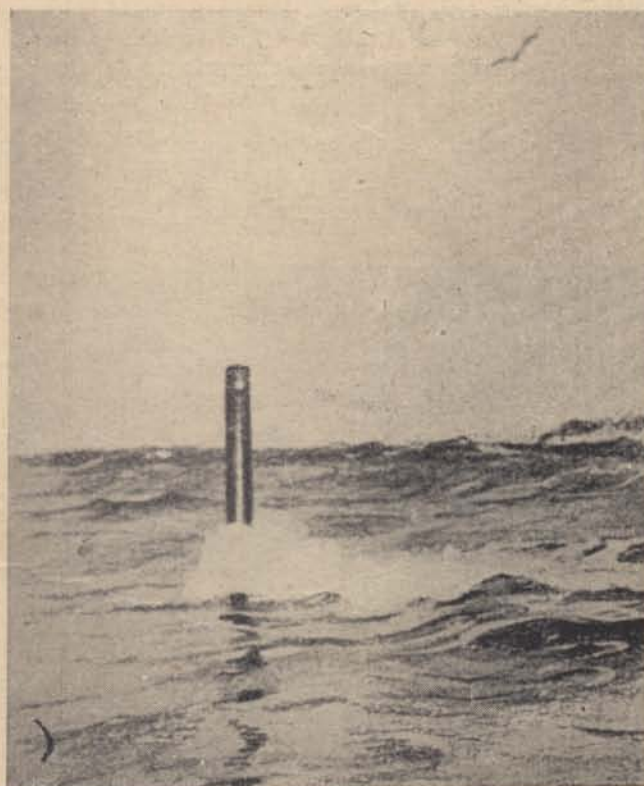
fut körül. A vízszínen történő mozgás közben a parancsnok, illetve az őrtiszt és a megfigyelők a torony tetején tartózkodnak.

A toronyból szűk nyíláson, keskeny vaslétrán a „központba” lehet jutni. A központ, amely a vezetőmérnök birodalma, a naszád szíve. Itt van a mágnességmentes „pörgettyűs tájoló” (Kreiselkompass); közönséges mágneses tájoló a bűvárnaszád belsőjében, a naszádban levő elektromos berendezések folytán állandóan ható indukciós áramok miatt nem használható. Itt van továbbá a mélységi kormányállás, a különböző lég- és vízszivattyú berendezések, amelyeket külön elektromos motorok hajtának. A központban futnak össze a merülő és a légszelepekhez vezető vezetékek úgy, hogy az alámerülési művelethez szükséges irányítás főleg innen történik.

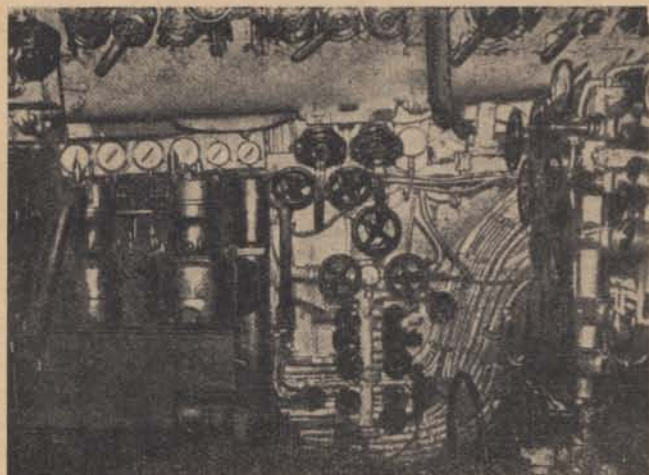
A bűvárnaszádot a víz felett nehézolaj-motorok (Diesel-motorok) hajtják. Ezek menetközben egyben dinamóként működnek és feltöltik az elektromos motorokat tápláló akkumulátorokat.

Víz alatti útnál az elektromos motorok szolgáltatják a hajtóerőt. Ezeknek ugyanis nincs levegőre szükségük (ami a víz alatti útnál a naszád belsejében nem igen bőven van) és elhasznált üzemanyagtermékeik, kipuffogó gázok sincsenek, amelyek elvezetése a víz alatt nehezebben oldható meg. Az elektromos motorok csak addig működhetnek, amíg az akkumulátorok ki nem merülnek. A világháború második felében épült nagyobb német bűvárnaszádok akkumulátorai már tekintélyes tenger alatti út megtételére képesítették a naszádot. Így pl. az „U-96” és testvér naszádjai közel 80 óráig mozoghattak mérsékelt sebesség mellett egyfolytában a vízszíne alatt, ha ez a hosszú idő a legénység egészségére (rossz levegő) nem vált ártalmassá. Ha az akkumulátorok kimerülése bekövetkezik, akkor a bűvárnaszádnak fel kell a víz felszínére jönnie, hogy a Diesel-motorok az akkumulátorokat újból feltöltsék, mert a bűvárnaszád a víz alatt nem tud megállni, kivéve, ha a tengerfenékre fekszik.

Az alámerüléshez ugyanis a naszádnak valamivel nehezebbnek kell lennie, mint a környező tengervíznek. A víznél nehezebb naszádttest tehát a mélység felé törekszik. Ezt a süllyedési törekvést dinamikai úton az előremozgás és a mélységi kormány hatása ellensúlyozzák. Ha tehát az előrehajtóerő megszűnik, akkor a naszád vagy feldobódik a vízszíni (felhajtási erőtöbblet esetén), vagy pedig lesüllyed (süllyedési súlytöbblet esetén). Bizonyos idő múlva azonban a bűvárnaszádnak már csak azért is a víz

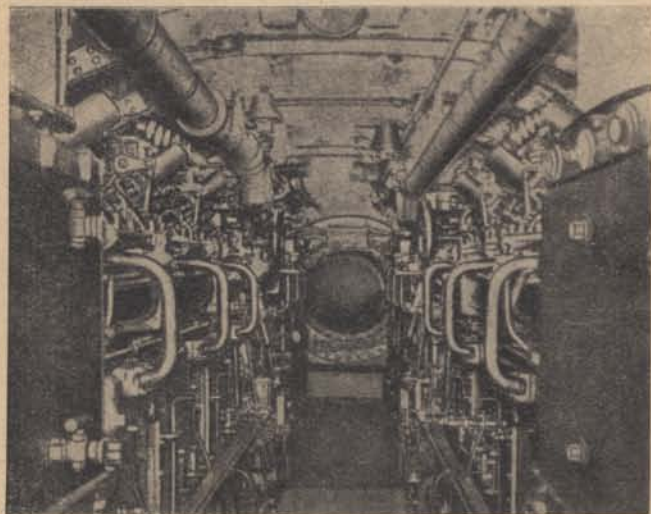
A víz színe alatt úszó bűvárnaszád „szeme” a látócső (periskop).

A búvárnaszád „központja”.

színére kell feljönnie, hogy a naszád belsejét átszelőztessék, mert a naszád belsejében a levegő bizonyos hosszúságú út megtétele után elviselhetetlenné válik. A levegő megjavítására vannak ugyan a naszádban mesterséges berendezések (kálipatronok, amelyek az emberi kilégzésnél képződő széndioxidot lekötik és oxigénes palackok, amelyek a lélegzésnél elhasznált oxigént pótolják), ezekkel azonban takarékosan kell bánni, mert olyankor, ha a naszádot baj éri és nem tud a víz felszínére jutni, az utolsó mentsvárat jelentik.

1915 június 22-én a német „U—30” jelzésű búvárnaszád egy gyakorlat alkalmával szerencsétlenül járt. Nem tudott a víz felszínére jutni. A bajban levő naszád „telefonbóját” bocsájtott fel. A telefonbója segítségével a mentőhajók 7 napon keresztül érintkezésben voltak a tengerfenéken nyugvó naszádba bezárt legénységgel. Eddig a naszád levegőtisztítási berendezései kitartottak. Ezután a naszád legénysége acélkoporsójában elpusztult. A naszádot csak augusztus 27-én sikerült kiemelni. Valószínűleg ilyen sorsra juthatott több naszád az ellenség előtt is, amelyek akár működési hiba, akár ellenséges behatás következtében elsüllyedtek és nem tudtak többé a tenger felszínére emelkedni.

Búvárnaszád Diesel-motorjainak a helyisége. Középen a háttérben látszó kerek ajtó vízhatlanul elzárható. Ilyen ajtók (Schotten) választják el egymástól a naszád összes helyiségeit.

A búvárnaszád legfontosabb művelete az alámerülés, ez a képessége adja meg a naszádnak a különleges, minden más hajótól elütő jellegét. Az alámerüléshez elsősorban lezárják a fedélzet összes nyílásait (toronycsapóajtó stb.) és leállítják az olajmotorokat. Ezután a központban levő foggantyúkkal felnyitják a merülő tartályok (Tauchtanks) légszelepeit. A légszelepek a tartályok tetején vannak elhelyezve. A nyitott szelepeken át erős légszivattyúk a sűrített levegőt elszívják. A tartályban ilyen módon légüres tér keletkezik. Ugyanekkor a tartály fenekén levő vízszelepeken keresztül, a légüres tér szívóhatása következtében víz tördül a tartályokba. A felvett víz súlya következtében a naszád nehezebbé válik a környező víznél és merülni kezd. A merülés előrehaladásáról a toronyban álló parancsnok a látócsövön és a torony üvegablakain keresztül meggyőződést szerezhet. A központban műszerek mutatják a merülő tartályok vízzel való töltését és az úgynevezett mélységi manometer mutatója pontosan mutatja a víz színe alatt elért méterek számát. Most már megindítják az elektromotorokat, amelyek egyidejűleg a naszádot előre hajtják. A mozgás nyomást gyakorol a mélységi kormányra s így az egyszerű lefelé való süllyedés helyett a naszád előre és lefelé való siklással merül alá. Ha a naszád a szándékolt mélységet elérte, akkor működésbe lépnek a szivattyúk, amelyek a merülőtartályokból kiszivattyúzzák a felesleges vizet s így a naszád teste könnyebbé válván, a lefelé siklás megszűnik. Ha a naszád a megkívánt mélységet már elérte, akkor ugyanis a naszádot elméletileg ugyanolyan súlyúvá kell tenni, mint a környező tenger vizének a súlya. (Gyakorlatilag: háborúban valamivel nehezebbé; békében valamivel könnyebbé; ezt a merülési, illetve felhajtóerő-többletet a mélységi kormányval erőműteni úton ki lehet egyenlíteni.) A naszádot ezután a motorok előrehajtó ereje és a mélységi kormány tartják a megkívánt mélységben. Víz alatti útnál a naszád sebessége kb. a víz feletti sebesség felére csökken. Ha a parancsnok a legénységet pihentetni akarja, vagy a naszádon bizonyos javítások válnak szükségessé, akkor a naszádot a tenger fenekére fektetheti. Ennek feltételei, hogy a tenger mélysége a kérdéses helyen ne legyen nagyobb a naszád biztosított merülési mélységénél, továbbá, hogy a tengerfenék ne legyen sziklás vagy iszapos, hanem lehetőleg keménykötésű homok. Természetes, hogy a merülőtartályok megfelelő megtöltésével gondoskodni kell arról is, hogy a naszád a környező víznél nehezebb legyen, mert csak úgy maradhat a tenger fenekén.

A víz alatt mozgó búvárnaszád teljesen vak. A hajózás (navigáció) csupán a mélységi manometer és a pörgettyűs tájoló segítségével történik. A felmerüléshez a mélységi kormány megfelelő helyzetbe hozása mellett a szivattyúk a merülő tartályokból vizet szivattyúznak ki. A naszád teste előre és lefelé való siklással közeledik a víz felszínéhez. Ez a legveszedelmesebb pillanat. Nem tudni, mi várja odafent a felbukkanó naszádot. A látócső még nem törte át a víz felszínét. Ilyenkor a parancsnok figyel, hogy nem hallható-e idegen hajók csavarzöreje. Midőn a látócső kiemelkedik a tengerből, a parancsnok azt gyorsan körben forgatja és végigkémleli az egész látóhatárt. Ha nincs veszély, parancsot ad a felmerülésre. A felmerülést meggyorsíthatja azzal,

hogy egyes merülő tartályokba sűrített levegőt fújtat. (A sűrített levegő a tartályból gyorsan kiszorítja a vizet.) Midőn a naszád a víz színére került, a fújtatókészülék (Turbogebblase) kiszorítja az összes vizet a merülő tartályokból. A merülőtartályok üresek. A naszád rendes úszóhelyzetbe kerül, az elektromos motorokat leállítják, az olajmotorokat begyújtják. A fedélzet csapóajtóit kinyitják, hogy a naszád belseje jól átszellőzzön és működésbe lépnek a szellőztető készülékek is. A parancsnok vagy az őrtiszt és a megfigyelők elfoglalják helyüket a torony tetején és a naszád a víz felszínén folytatja útját. Az olajmotorok mozgatták a csavart, de egyben feltöltik az elektromotorok akkumulátorjait is a következő víz alatt megteendő út számára.

Veszélyes helyzetekben a naszád olyanképpen juthat gyorsan a víz felszínére, hogy az összes merülőtartályokba egyszerre fújtatnak sűrített levegőt (Pressluft auf alle Tanks).

Viharos tengeren a naszád fedélzetén állandóan átesapnak a hullámok, sőt a torony tetején állók sem maradnak szárazon. Ilyenkor a fedélzeti nyílások sem tarthatók nyitva s így a naszád átszellőztetése is nehézségekbe ütközik. Az alámerülés művelete csak teljesen nyugodt vagy legfeljebb enyhén hullámozó tengeren megy könnyen, a leírt módon. Viharos, erősen hullámozó tengeren az alámerülési művelethez sok ügyesség és gyakorlat szükséges és a merülési idő is jóval többet tesz ki. Ilyen tengeren nehéz az alámerülés olyankor, ha a naszád a hullámok ellen, vagy pedig a hullámokkal egyirányban fut. Az előlről vagy hátulról a naszád testére zúduló hullám a naszád orrát, illetve farát lenyomja, ugyanakkor a naszád másik vége a vízből kiemelkedik. Az alámerülési műveleteknél ennek következtében csak a lenyomott rész merülő tartályai árasztódnak el vízzel, míg a naszád ellenkező végében levő merülőtartályok vagy egészen üresen maradnak, vagy csak kevés víz jut beléjük. Ennek következménye azután az, hogy a naszád rézsútos helyzetbe kerül és orrával vagy farával meredeken a mélység felé törekszik, amíg a másik vége kiáll a vízből. Az ilyen helyzet megpecsételheti a naszád sorsát, ha ellenség van a közelben.

A síma alámerülésnek a legviharosabb tengeren sincs azonban akadály, ha a búvárnaszád a hullámzással párhuzamosan fut. Ilyenkor ugyanis a naszádot az átesapó hullám teljes hosszában egyidejűleg borítja el vagy pedig, ha a naszád éppen völgyben fut, a naszád egész teste szabadon marad. Erősen hullámozó tengeren tehát mindig kíváncsi a búvárnaszádot az alámerülési művelet előtt az oldalkormányval a hullámjárással párhuzamos irányba kormányozni. Erősen hullámozó tengerben a búvárnaszád mélységi kormányzása, az elrendelt mélységben való tartása és a felmerülési művelet is jóval nehezebb és körülményesebb feladat.

További hátrányok, hogy a búvárnaszád fegyvereit is csak korlátozott mértékben tudja használni, továbbá, hogy a csupán látócső-mélységben (amikor csak a látócső látszik ki a vízből) futó naszádnál a magas hullámok a látókört erősen szűkítik. A világháborús német búvárnaszádoknál a háború folyamán az eredetileg 2–3 percet kitevő merülési időt sikerült megfelelő tökéletesítésekkel nagyobb naszádoknál 20–25, kisebb naszádoknál 10–12 másodpercre csökkenteni. A mai búvárnaszádok me-

rülési idejére vonatkozólag nem állanak megbízható adatok rendelkezésre. Az ismert adatokat később a korszerű búvárnaszádok megbeszélésénél ismertetni fogom. A rövid merülési idők mellett a legesekélyebb zavaró körülmény is végzetessé válhatik. A németek egyik búvárnaszádjára 1917 végén a kielikikötőből kifutott, hogy merülési gyakorlatokat végezzen. A naszád nem tért vissza. Néhány hét múlva búvárok a naszádot a Keleti tenger nyugati részében a tenger fenekén megtalálták. A félig nyitott toronycsapóajtóba a parancsnok teste volt beszorulva. A szerencsétlenség úgy történhetett, hogy a parancsnok az alámerülésre már kiadta a rendelkezését és valamilyen okból a torony csapóajtóját már nem tudta idejekorán becsukni.

A búvárnaszád ellenséges behatással szemben igen érzékeny. Víz felett egyetlen gránátalálat tönkretelheti, ha pl. a találat a naszád szívét, a központot éri vagy felszakítja a ballaszt víztartályokat stb. A naszád léket kap, elveszti merülőképes-

Búvárnaszád tüzérségi harca.

ségét és ezáltal ki van teljesen szolgáltatva a további ellenséges behatásnak. Végzetes következményekkel jár az is, ha az ellenséges hadihajó a búvárnaszádot nekifutással támadja. Páncélozatlansága, lassú mozgása, (a többi hadihajóhoz viszonyítva) érzékeny, bonyolult szerkezete és az a tény, hogy időközönként az akkumulátorok kimerülése és a naszád átszellőztetése végett fel kell merülnie, a gyenge. Eredeje, hogy a víz felszínéről nyomtalanul eltűnhet. A búvárnaszádra azonban az aknák, vízi bombák, hálók, alakjában a tenger színe alatt is sok veszély leselkedik. A búvárnaszád-elhárító eszközök már a háborúban nagyon kifejlődtek. Ezekre még később visszatérek.

Most még néhány szót a búvárnaszád támadásáról. A búvárnaszád főfegyvere a torpedó. Alámerült állapotban csak ezt használhatja. Tüzérségi harcra a sikerre való kilátással legfeljebb csak gyengén felfegyverzett kereskedelmi hajókkal boesátkozhatik. (Az angolok a világháborúban a búvárnaszádvesztély miatt majdnem valamennyi kereskedelmi hajóikat ágyúkkal látták el.) Itt csak a torpedótámadásról lesz szó.

A búvárnaszád támadásának a lényege az, hogy a torpedóval megtámadandó hajóhoz oly közel jusson, hogy a megtámadott hajónak a kitérésre már akkor se legyen ideje, ha a torpedó közeledtét megfigyelői észrevették. A világháborúban ez a tá-

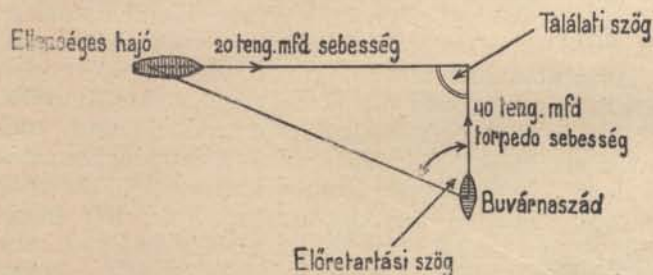
volság kb. 300 métert tett ki. Ezen távolságon a kitérés — a torpedó mozgási sebességét figyelembe véve — már lehetetlen volt. (A pl. 40 tengeri mérföld óránkénti sebességgel, 10 méter mélységben futó torpedó egy másodperc alatt kereken 20 m, 5 másodperc alatt 100 m utat tesz meg, tehát a 300 m távolságra levő célt 15 másodperc alatt éri el. Az elhasznált sűrített levegő elhagyja a torpedót és a sűrű buborékok a víz felszínére jutnak, ahol örvénylésük habos, fehér csík alakjában jelzi a torpedó útját. 10 méter mélységből a légbuborékoknak 12.5 másodpercere van szükségük, hogy a felszínre jussanak. Az első buborékok tehát akkor jelennek meg, amikor a torpedónak már csak 2.5 másodpercenyi útja van a célig, csak ekkor veheti észre a torpedót a megtámadott hajó. 2.5 másodperc alatt pedig a kitérés már teljesen lehetetlen.) Azóta ez a távolság valamivel megnövekedett. Csupán „valamivel” azért, mert igaz, hogy a hadihajók sebessége általában emelkedett, ugyanakkor azonban a torpedó sebessége is növekedett, ha nem is ugyanabban az arányban.

A torpedó hatótávolsága természetesen többszöröse ennek az ideális támadási távolságnak. A világháborús torpedók 4000, sőt a világháború vége

felé már 15.000 m vízalatti utat is megtudtak tenni. A hatótávolság összefüggésben áll a sebességgel. Kisebb sebességre való beállításnál a hatótávolság növekszik, és fordítva. Az angol haditengerészet 53.3 cm öbméretű torpedói pl. 35 tengeri mérföld óránkénti sebesség mellett 7000 méter, 20 tengeri mérföld óránkénti sebesség mellett pedig 19.500 méter utat tesznek meg. A franciák 55 cm öbméretű torpedója 50 tengeri mérföld óránkénti sebesség mellett 4000 m, 34 tengeri mérföld óránkénti sebesség mellett pedig 10.000 m hatótávolságú. Találatot tehát nagyobb távolságon is el lehet érni, a találati valószínűség azonban jóval csekélyebb. Távlati célra a löelemek kiszámítása nehezebb, a célba vett hajó időközben irányt változtathat, a torpedó közeledtét az áruló légbuborék-csíkról már messziről észrevethetik és a megtámadott hajó a torpedó előtt kitérhet.

Az előnyös támadási távolságon kívül a jó torpedótálatat további feltétele, hogy a torpedó a célt lehetőleg 90 fokos szög alatt érje. Tompa- vagy hegyesszög alatt céltérő torpedó könnyen elcsúszhat a talált hajó testén anélkül, hogy a gyújtószerkezet működésbe jönné.

A célzás az alámerült búvárnaszádról a következőképpen történt: Ismert tényező a torpedó sebessége. A búvárnaszádnak becsülnie kellett az ellenség sebességét és a várható találati szöget. Ez a három tényező adta az úgynevezett célháromszöget. Ezt a háromszöget kisebbített mértékben a parancsnoki toronyban levő célzókészüléken be lehetett állítani.

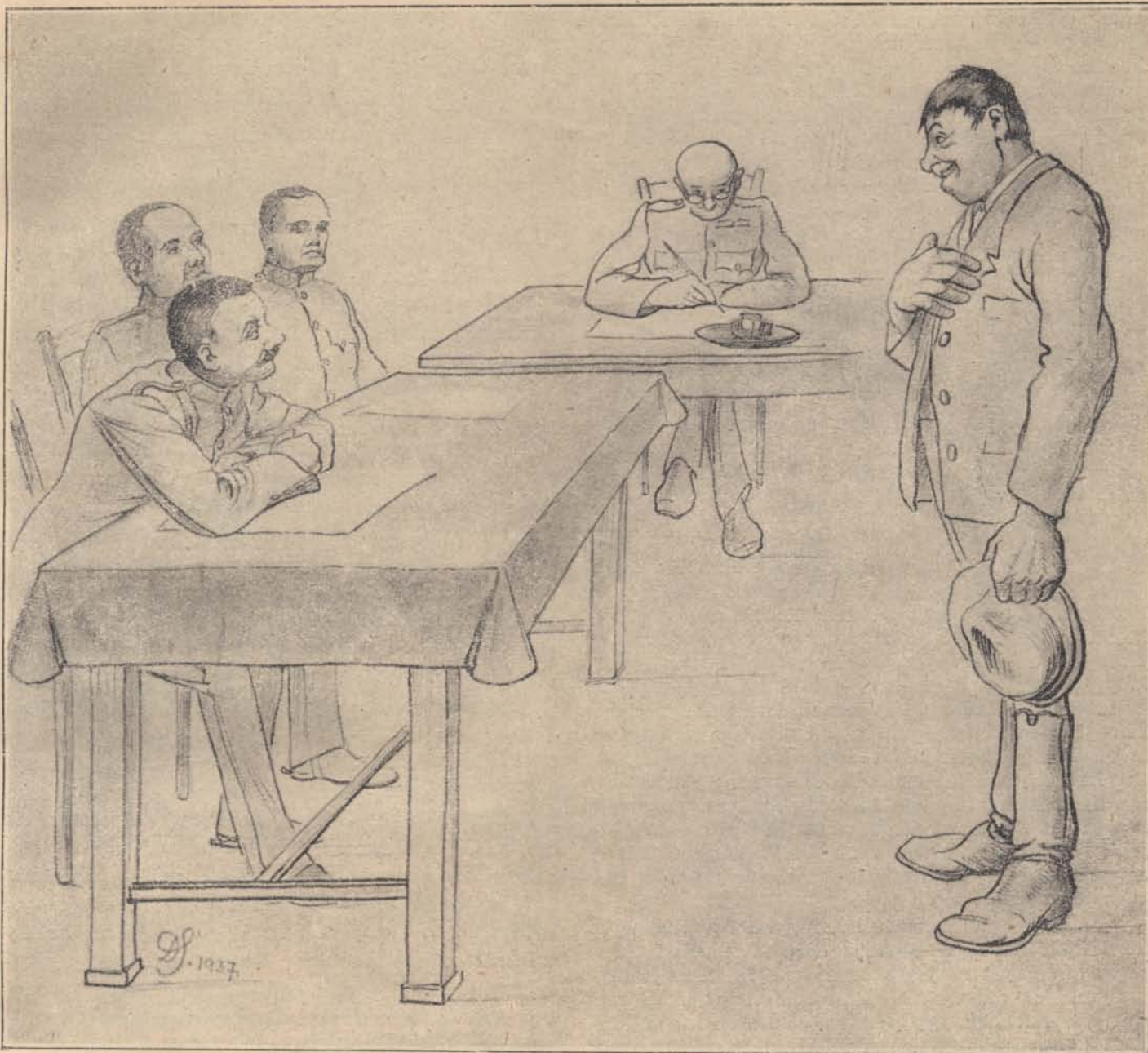

A fenti példában északi irányba futó búvárnaszádnak a torpedót abban a pillanatban kell kilőnie, amikor a cél (ellenséges hajó) a kiszámított előretörési szögben látható. Ezt a látócső koszorújában alkalmazott fokbeosztás mutatja.

Ez így igen egyszerűnek látszik. Háborúban azonban már az is nehéz, hogy a búvárnaszád egyáltalán lövéshez jusson. Az ellenséges hajó haladási iránya, sebessége e téren döntő tényezők. A búvárnaszádnak olyan oldalhelyzetbe kell kerülnie, hogy az ellenséges hajó a naszád haladási irányára, legalábbis megközelítőleg, merőleges irányban és a kedvező támadási távolságon haladjon el. Figyelembe véve a búvárnaszádok csekély vízalatti sebességét, továbbá azt, hogy az ellenséges hajók veszélyeztetett területen mindig zeg-zugos (Zick-Zack Kurs) vonalban haladnak, a sikert ígérő támadás összes feltételei nem mindig adódnak. Ehhez járul, hogy az ellenséges hajó, amely a búvárnaszádot megpillantotta, vagy orrával a naszád felé fordul és elszánt nekirohanással a búvárnaszádot megsemmisíteni igyekszik, vagy pedig hátat fordítva a naszádnak, teljes gőzzel menekül. Az első esetben a

Német búvárnaszád torpedótálatata a „Pargust” nevű angol esapdahajón. A esapda ennek ellenére elsüllyesztette a német búvárnaszádot és maga el tudta érni (bevontatva) a kikötőt.

Azóta történt, hogy a próbaesendőröket képességvizsgálattal veszik fel. Sok minden újdonság van azon a vizsgán. Többek között a vizsgázóknak el kell mondaniuk valami kis verset, szavalatot. Mindegy, hogy mit, amit legjobban tudnak vagy szeretnek. Persze, ilyenkor könnyen elfelejti az ember tán még az anyja nevét is, így nem is olyan igen

könnyű ez a kis szaválás. Legalább nem mindenkinek. Némi biztatásra azért sikeredik mindenkinek valami. Egy ilyen vizsgán volt a vizsgázók között egy nagy-nagy legény. Akkor talpa és olyan hangja volt, mint egy óriás, de szelíd medvének. Amilyen nagy, olyan bátorosan is volt. Rákerült a sor és pírulva rebegte a toborzóbizottság felé:

*Pici szívem, pici szám,
Boldog újévet kíván...*

(Közli: Szabó Dénes cső., Perkáta.)

búvárnaszádnak azonnal mélyebbre kell merülnie, nehogy az ellenséges hajó orrával nekifusson, a másik esetben pedig sebesség kérdése, hogy a búvárnaszád a menekülő ellenséges hajót nemcsak utólérni, hanem rajta túlhaladva, oldalt a megfelelő támadási helyzetbe tud-e jutni. Ez a gyakorlatban kivételes esetektől (pl. az ellenséges hajó sérült, nem tud kellő gyorsasággal mozogni) eltekintve, nem igen sikerülhet.

A támadást megnehezítő körülmények: Nagyobb hadihajó-egységeket rendszerint torpedórombolók, vagy „búvárnaszád-vadászok” kísérik, a kereskedelmi hajókat pedig szállítmányokba foglalják össze

és ezeket cirkálókkal, segédcirkálókkal, torpedórombolókkal biztosítják úgy, hogy a búvárnaszád csak nehezen juthat a cél közelébe, megfelelő támadóhelyzetbe.

Nyílt tengeren észlelt egyenes irányba haladó hajóra, amidőn semmi megnehezítő körülmény nem játszott közre, a búvárnaszád támadása a világháborúban körülbelül a következőképpen játszódott le:

A víz felett menő búvárnaszád parancsnoka a toronyból figyelve a láthatáron észreveszi az ellenséges hajó árbocait, füstjét vagy kéményeit anélkül, hogy az ellenséges hajó a búvárnaszádot észrevette volna (alacsony felépítmény). A búvárnaszád ez-

után az ellenséges hajó látókörén kívül gépei teljes sebességének kihasználásával, víz felett igyekezett az ellenséges hajó elé kerülni úgy, hogy a bűvárnaszádról a megfigyelő számára az ellenséges hajó árbocai, kéményei egyvonalba estek (takartak). Az ellenséges hajó haladási iránya ezzel meg volt állapítva. A bűvárnaszád most már alámerült és azon a helyen, ahol az ellenséges hajóval — ha az a megfigyelt haladási irányt továbbra is megtartja — találkoznia kellett, leszállásba helyezkedett. A bűvárnaszád e helyen kis köröket írt le a víz alatt (mert nem tud megállni) és a látócsövén keresztül figyelte az ellenséges hajó felbukkanását és ezután a legelőnyösebb pillanatot kívárva, kilőtte a torpedóját. A hajótesten a középső részen, a parancsnoki híd alatt vagy annak közelében, igyekeztek találatot elérni, mert az ilyen torpedótalálat rendszerint tönkretette vagy legalább is súlyosan megrongálta a hajógépeket, kazánokat. A géphelyiségek vízzel való telefutása az ellenséges hajót megfosztotta mozgási és manővrozási képességétől. Gyakran kazánrobbanások is bekövetkeztek, amelyek növelték a hatást.

Említettem, hogy a bűvárnaszádnak mind a víz felszínén, mind a víz alatt számos ellensége van. Ezeket az úgynevezett bűvárnaszádelhárító eszközöket a világháborúban a német bűvárnaszádelhárító által létérdekeikben megtámadott angolok nagy tökélyre vitték. Erdemes egy pillantást vetni rájuk.

A víz alatt mozgó bűvárnaszáddal szemben a tüzéségi tűz hatástalan. Annál érzékenyebb ezzel szemben a víz felszínén mozgó bűvárnaszád. Egyetlen érzékeny találat olyan léket üthet a páncélozatlan naszádtesten, hogy elsüllyed vagy pedig merülő-képességét veszti el. A bűvárnaszád tehát hadihajókkal tüzéségi harcban nem bocsátkozhatik. Tüzéségi tűz alól a bűvárnaszádnak alámerüléssel ki kell vonnia magát.

Veszélyes a bűvárnaszádra, ha az ellenséges hajó nekirohanással támadja meg. A németek ellenséges hadihajók és kereskedelmi hajók nekirohanásával való támadása következtében mintegy 22 naszádot veszítettek. Így pusztult el a németek „U. 29” jelzésű bűvárnaszádjá is. 1915 március 18-án ez a naszád az Északi tengeren torpedóval megtámadta az I. angol csatahajóraj „Neptun” nevű csatahajóját. A torpedó nem talált, de az angolok észrevették: az első rajt követő IV. csatahajóraj „Dreadnought” nevű csatahajójának őrtisztje megpillantotta a bűvárnaszád látócsövét. Hirtelen elhatározással irányt változtatott és teljes gőzzel nekirohant a bűvárnaszádnak. A naszád orra az összeütközés után még egy pillanatra kiágaskodott a tengerből úgy, hogy az angolok az „U. 29” jelzést el tudták olvasni, azután legénységével együtt azonnal elsüllyedt. Csúpan néhány rones, ruhadarab, olajfoltok és légbuborékok jelezték a tenger felszínén az elsüllyedés helyét.

A németeknek ennek a bűvárnaszádnak teljes legénységével együtt való elpusztulása különösen fájt, mert a naszád parancsnoka, Weddingen kapitány azelőtt a világhírű „U. 9.” parancsnoka volt, aki egyetlen alkalommal kereken egy óra leforgása alatt három angol cirkálót süllyesztett el és ezért a németek nemzeti hősként tisztelték.

(Folytatjuk.)

„E-alap”.

Ismerteti: **vitéz BALÁZS PIRI GYULA** alezredes.

A múlt év őszén megjelent „E-alap.” jelzésű „Alapkiképzés”-t a csendőrség nagy örömmel fogadta, mert benne találta meg azt a régen nélkülözött „katonai ismeretek zsebkönyvé”-t, amely magában egyesíti — majdnem hiány nélkül — a csendőrnek szükséges összes katonai ismereteket. Az összevonas következményeként hatályon kívül helyezték — egészben, vagy részben — azokat az utasításokat és szabályzatokat, melyek anyagát az „E-alap” tartalmazza.

Az „E-alap” kiemelkedő előnyei: rövid, szabatos, tömör, nyelvezete kifogástalan, magyaros. Vezérelve az, hogy a honvédet harcra kell nevelni. Zártrendből a legszükségesebbet, — kerülve minden körülményességet — a lehető legegyszerűbben kell követelni. Ami egyszerű, az a jó és az a helyes. De amit a zártrendből előír, azt úgy kell végrehajtani, hogy — testületen belül — a katonai fegyelem elérésének egyik hathatós eszköze lehessen és — testületen kívül — tetszetős és lelkesítő fellépést tükrözzön vissza.

Az alábbiakban röviden ismertetjük a hatályon kívül helyezett „E-5.” jelzésű Gy. Gy. Sz. 2. f. és az új „E-alap.” közötti *lényegbevágó eltéréseket*. Könnyebb áttekintés végett — általában — csak a gyalog csendőr átképzéséhez szükséges változtatásokat ismertetjük. Felsoroljuk mindazt, ami a régi szabályzatban nem szerepelt, szóval ami az „E-alap.” újítása, valamint azt is, amit a régi szabályzathoz átdolgozva, változtatva vett át az új. Mellőzzük annak felsorolását, amit az „E-alap.” a hatályon kívül helyezett szabályzathoz nem vett át, valamint arra sem térünk rá, aminek csak a szövegezése változott, a lényeg érintése nélkül.

E közlemény célja kizárólag az, hogy olvasóink figyelmét az eltérésekre felhívjuk.

Az alábbiakban apró szedéssel közölt szövegrészek a régi szabályzatok rendelkezéseit tárgyalják. Az ezekben hivatkozott pontok is a régi szabályzatokban vannak.

1. §. Kiképzés puska nélkül.

Tiszteletadások. Díszelgések.

A hatályon kívül helyezett „E-5.” 2. f. a 4—8. és 48. pontjaiban tárgyalta az egyes honvéd kiképzésére vonatkozó „Fővetés és tisztelgés”-t. Ezzel a fejezettel kapcsolatos változtatásokat az „E-alap.” 241., 243., 254—55. és 258. pontjainál ismertetjük.

Ki tudja?

Mi a legkeményebb drágakő és mi a legkeményebb ásvány?

Fordulatok állóhelyben.

10. p. A „fordulatok” szögméreteire vonatkozó meghatározások megváltoztak:

egész fordulat 180°,
fél fordulat 90° és
negyed fordulat 45°.

Az egészfordulat 90°, félfordulat 45° és a hátrafordulat 180° volt. Az eddigi „testfordulatok” elnevezés „fordulatok”-ra változott. („E-5” 2. f. 10–12. p.)

Testhelyzetek.

13. p. „Feküdj!”

Gyorsan — az arcvonatra kissé részsút jobbra — hasra vágódni s a földre lapulni („fedezés”).

Eddig előbb szabályos „Térdre!” testhelyzetet kellett felvenni és abból — a kezek és lábak mozgásának pontos előírásával — a „Feküdj!” testhelyzetet elfoglalni. (15. p.)

14. p. „Térdre!”

Negyed fordulat nélkül kell jobb térdre ereszkedni.

Eddig körülményes, részletekre kiterjedő leírás szerint kellett végrehajtani (13. p.).

17. p. „Fel!”

Gyorsan fel kell ugrani és „Vigyázz!”-állásba helyezkedni.

„Feküdj!”-ből előbb „fekvőtámasz”-ba, majd „Térdre!” testhelyzetbe kellett emelkedni és abból „Vigyázz!”-állásba helyezkedni. (13–16. p.)

18. p. Testhelyzetek ütemszerű gyakorlása tilos!

Tehát pl. nincs „Feküdj!” 1. (első ütem), 2. (második ütem) és 3. (harmadik ütem). (15. p.)

A menet.

19. p. A csendőr „lépés”-ben, vagy „futás”-ban mozoghat. „Futás”-ban a lépés hossza 90 cm és a menetütem percenként 200 lépés. Vagy „Vigyázz!”-ban („Vigyázz menet”), vagy „Pihenj!”-ben menetelhetünk, illetve „Futás!”-ban futhatunk.

Eddig 3 féle mozgás volt: „Diszlépés”, „Rendes lépés” és „Futás”. „Pihenj!”-ben nem lehetett menetelni. (17. p.)

22. p. Menetközben adott vezényszavak és azok végrehajtása alatt, vezényszó nélkül is „Vigyázz!”-ban kell menetelni.

23., 27. és 28. p. „Irány...! In-dulj!” „Állj! (Feküdj!)”

Ha „lépés”-ben akarunk menetelni, akkor a menetet: „Irány...! In-dulj!” vezényszóra kell megkezdeni. Hosszabb mozgás megkezdése előtt „Irány”-t kell megjelölni. A mozgás beszüntethető „Állj!” vagy „Feküdj!” vezényszóval. Az „Állj!” vezényszót mindig a jobb lábra kell vezényelni.

A „lépés”-ben való mozgás megindítására eddig: „Menet! Irány...! In-dulj!”, vagy „Menet! Irány...! Diszlépés! In-dulj!” vezényszót kellett adni. Ha a menetet nem álló testhelyzetből rendeltük el, akkor a „Menet!” figyelmeztetésre előbb gyorsan fel kellett állni. „Állj!” vezényszót bármely lábra adhattuk. (24. p., 31. p.)

25. p. „Rövid lé-pés!” „Teljes lé-pés!”

A vezényszó változott meg. Eddig: „Rövid lé-pést! és „Teljes lé-pést!” kellett vezényelni. Azonkívül a „Válts lé-pést!” is. (26. p.)

26. p. „Irány...! Futás! In-dulj!” „Futás!”

Állóhelyből a futást: „Irány...! Futás! In-dulj!” vezényszóra kell megkezdeni. Menetközben „lépés”-ből csak „Futás!”-t kell vezényelni. „Futás!”-ban nem kell lépést tartani.

Eddig: „Futás! In-dulj!” volt a vezényszó. (28. p.)

27. p. „Állj!”

Futás közben adott „Állj!” vezényszóra még 3 futólépést kell előre tenni és eközben fékezni a lendületet.

Eddig az „Állj!” vezényszóra csak még egyet kellett lépni. (31. p.)

29. p. Futás közben adott „Lépés!” vezényszóra 4 ütemen keresztül kell fékezni, majd utána „lépés”-ben tovább menetelni.

Eddig a „futás”-t beszüntethették: „Állj!”, „Feküdj!”, „Térdre!”, „Ülj le!” vagy „Lépést!” vezényszavak egyikével. Ha a futást nem „Állj!” vezényszóval szüntették meg, akkor azonnal, ütembeosztás nélkül kellett azt végrehajtani. (30. és 32. p.)

30. p. A futást előre megadott céllal is elrendelhetjük:

„A fánál feküdj! Futás! In-dulj!”

Eddig a vezényszó: „Futás! A fánál feküdj! In-dulj!” volt. (29. p.)

31. p. A „fordulatok”-at elrendelő összes vezényszó után még egy rövid lépést kell tenni és azután — mindkét láb talpizmán állva — végrehajtani a fordulatot és az ütem megszakítása nélkül tovább menetelni.

Eddig a vezényszó után még egy teljes lépést kellett előre lépni és azután a „testfordulat”-ot a fordulattal ellenkező oldalon lévő láb talpizmán és a másik láb hegyének segítségével — a mozgás félbeszakítása nélkül — kellett végrehajtani. A „Hátra arc!” vezényszóra azonban csak egy rövid lépést kellett előre tenni. (34. p.)

2. §. Kiképzés puskával.

Hordmód.

35. p. „Pihenj!” alatt — állóhelyben és menetközben — a puska kényelmesen tartható.

36. p. Menetkönnyítések elrendelése után a puska — a szomszédok zavarása nélkül — tetszés szerint hordható.

37. p. Kerékpáron a puskát hordsaroglyára kell málházni. (Ez a kérdés a csendőrségnél még tárgyalás alatt áll. A vonatkozó rendelet kiadásiig „hátra-csatolt” helyzetben kell a puskát hordani.)

Kocsin a lábak közé kell a puskát elhelyezni.

Puskafogások.

51. p. „Puskát le!” — „Szerelvényt le!” „Szerelvényt fogj!” — „Puskát fogj!”

„Puskát le!” vezényszóra úgy kell letenni a puskát, hogy az irányzék a jobb lábheggyel egymagasságba kerüljön. A „Szerelvényt le!” vezényszót mindig előzve meg a „Puskát le!” vezényszó. „Szerelvényt fogj!” vezényszóra a puskát a „Puskát le!” helyzetbe kell tenni; a szerelvény felöltése után a puskát csak „Puskát fogj!” vezényszóra szabad „Lábhoz!” venni.

A „Puskát le!”, „Puskát fogj!”, „Szerelvényt-le!” és „Szerelvényt-fel!” vezényszavak eddig a raj zártrendjénél voltak tárgyalva, az egyes honvéd kiképzésére vonatkozó rész nem említi. A „Szerelvényt-fel!” vezényszó „Szerelvényt fogj!”-ra változott. (156—158. p.)

Testhelyzetek.

60. p. Puskával a testhelyzeteket éppen úgy kell felvenni, mint puska nélkül. Eltérés csak a puska elhelyezéséből és a „tüzelési testhelyzet” elfoglalásából (91—94. pontok) adódik.

61. p. „Ülj le!” testhelyzetnél a puska csövét a jobb vállhoz kell támasztani úgy, hogy a felsőágy a test felé nézzen.

Eddig csak az volt meghatározva, hogy a puskát a lábak közé kell helyezni. (52. p.)

62. p. „Fel!” vezényszóra gyorsan fel kell ugrani és a puskát „Lábhoz!” venni.

Eddig a „Fel!”-t ütemszerűen kellett végrehajtani. Az első ütemnél a puskát a jobb kézzel meg kellett ragadni és a további ütemeknél tovább vinni. (51. és 53. p.)

Fogások szuronyos puskával.

63. p. „Fogások szuronyos puskával” című fejezetben leírt ütemszerű fogások csak a zártrendben végrehajtott gyakorlatokra vonatkoznak.

64. p. A szurony feltűzését és levételét „Lábhoz” helyzetből kell végrehajtani. Ha az erre vonatkozó vezényszó adásakor a puska más helyzetben volna, akkor, valamint a fogások befejezése után is, — minden külön vezényszó nélkül — „Lábhoz” kell venni a puskát.

Feltűzött szuronyos puskával lóra vagy kerékpárra ülni tilos.

A szurony ütemszerű feltűzését és levételét minden helyzetben és mozgás közben is gyakorolni kellett. A szurony feltűzésének, illetve levételének elrendelésekor „Súlyba” kellett venni a puskát, a fogások befejezése után pedig a fogást elrendelő vezényszó előtti helyzetbe. (60—62. p.)

65—66. p. „Szuronyt fel!” — „Szuronyt le!”

Az 1. ütem változott, amennyiben a puskát felemelése nélkül — kissé rézsutosan balra — kell dönteni. A „Szuronyt le” 3 ütemű fogás.

Eddig a puskát a test közepe elé kellett felemelni. A „Szuronyt le!” 4 ütemű fogás volt. (63—64. p.)

67—70. p. „Szuronyt szegez!”

„Vállra!” és „Lábhoz!” helyzetből vezényelhető. A tusának a jobb csipő felett, a jobb alkar mentén kell nyugodnia, a balalkar pedig a tölténytáska felett zárkózik a testhez. A „szuronyt szegez” helyzetből vezényelhető „Vállra!” vagy „Lábhoz!”

Az „E—30” Kat. Sp. Ut. 79/a—b) pontjai szerint a „Szuronyt szegez”-t karhatalmi alkalmazásnál szükségessé vált szuronytámadást megelőzően, a mozgás megkezdése előtt kellett vezényelni. A „szuronyt szegez”-nél a puska sátorvasa a jobb csipőhajlás alá, a balkéz a gyomorgödör elé került.

Töltés és ürités.

71—74. p. A töltés—üritési fogások zártrendben csak „Vállra!” helyzetből, tehát csakis állva vezényelhetők. A fogásokat mindig löszerrel kell gyakorolni. A töltést és üritést „Tölts!” helyzetben kell végrehajtani. A „Tölts!” helyzetben a puska lapjának a jobb tölténytáskára kell kerülnie, míg eddig a jobb csipőcsontra került.

Perei Zoltán báji örsbeli esendőr rajza. Van benne tehetség.

Eddig ki volt mondva, hogy kiképzés alatt fadugós töltényt kell használni. A töltés és töltényrejtés „Vállra!”, „Súlyba!” vagy „Lábhoz!” helyzetből is vezényelhető volt. (54. p.)

75. p. A puskát csak „Töltött!” vagy „Üres!” figyelmeztető szavak egyikével szabad másnak átadni. Ez eddig csak a pisztoly átadására vonatkozott. (L! „E-5.” 2. f. 84. p.)

76. p. „Tölts!”

Az eddigi „Tölteni!” — „Tölts!” vezényszavak helyett csak „Tölts!”-öt kell vezényelni. A bal tölténytáskát — melyet eddig a „Tölteni!” vezényszóra kellett kinyitni — a „Tölts!” vezényszó elhangzása után, a tulajdonképpeni „Tölts!” ütemszerű végrehajtásának megkezdése előtt kell kinyitni.

A „Tölts!” ütem beosztása teljesen megváltozott. Az eddigi 4 ütem („Vállra!” 1. ütemének befejezéséig) helyett 10 ütemű a beosztás. A „Tölts!” 10-ik ütemének befejezése után ismét „Tölts!” alaphelyzetbe kell helyezkedni, míg eddig a „Tölts!” vezényszó előtti helyzetbe.

78. p. „Csőre ne tölts!”

Teljesen új fogás. A csendőr előtt nem ismeretlen, mert a Szut. 203. pontja — e figyelmeztető használatára nélkül — ugyanezt a töltési módot írja elő a szolgálatban álló csendőr puskájára nézve, de fesztelenítés nélkül.

79. p. „Ürits!!”

Az ütem-beosztás itt is változott, több lett. A tár kiegészítését is „Vigyázz!” állásban kell végrehajtani, — ha „Pihenj!”-t nem vezényelnek — utána a tölténytáskát be kell csukni.

Eddig a tárt „Pihenj!”-ben kellett még az ütemszerű gyakorlásnál is kiegészíteni. (57. p.)

80—81. p. „Puskát vizsgál-ra!”

E fogás végrehajtása és a vele kapcsolatos teendők nagy mérvben megváltoztak. A puskát „Tölts!” helyzetben kell tartani nyitott záródugattyúval. A puska megvizsgálását az előljáró átvett puskával — egyenkint — eszközli. A puskavizsga után „Váll-ra!”-t kell vezényelni.

Eddig a „Puskát vizsgál-ra!” végrehajtásánál a csőtorkolatot süllyeszteni kellett. Szabályozva volt a bal kar tartása is arra az esetre, ha az előljáró a puskát átvette. A puska megvizsgálása után egyenkint kellett a puskát „Lábhoz!” vagy „Vállra!” vagy „Súlyba!” venni és „Pihenj!” állásba helyezkedni. (58. p.)

Tüzelés.

85. és 87. p. „Tüzelőállás!”

Alapelv: puskával csak „tüzelőállás”-ból tüzelünk. Zártrendben csak kivételesen. Éppen ezért nem is tárgyalja külön a „karhatalmi tüzelés”-t. Erre külön vezényszavakat nem is ad. A csendőrség ezért ezt a kérdést külön tárgyalás alá vette.

A „tüzelőállás” elfoglalásánál a harcászati elvek

a fontosak és ezért az egyöntetűségekre való törekvés és az ütemes gyakorlása is tilos.

Eddig a tüzelés alaki gyakorlatai a karhatalmi tüzelés céljait is szolgálták. (59/1. p.)

86., 88. és 90. p. „Tüzelőállás!”

Elrendelhető: fekvő-, térdelő- (magas és mély-), ülő- és álló testhelyzetben. Részben az eddigi különböző testhelyzetben elrendelt „Kész!” helyzet, azzal a különbséggel, hogy a „Tüzelés!” figyelmeztetőt is hivatva van pótolni. De mivel a zárócsapó nem marad nyitva és az irányzékot és célpontot sem kell ekkor még megnevezni, a „Tüzelőállás” nem mondható a „Kész” helyzettel azonosnak.

A „tüzelőállás”-t szabadon lehet választani; elvileg fekvő, feltámasztott puskával kell tüzelni. Nem zártrendben — a terep, kilövés és a fedezés lehetősége szerint — a legmegfelelőbb testhelyzetű „Tüzelőállás” vehető fel. A testhelyzetet vagy a tüzelőállást előre is meg lehet határozni. A „tüzelőállás” felvétele után a töltetlen puskát meg kell tölteni és utána a zárócsapot becsukni. (Vesd össze: „E-5.” 2. f. 59/1—2., 160. és 190. pontjait.)

91. p. „Tüzelőállás!” (fekve).

A lábak tetszés szerint összezárva, egymásra téve vagy csak mérsékelten szétnyitva feketnek. Mutatóujjat természetesen kinyújtva a sátorvas jobb oldalán kell nyugtatni anélkül, hogy a többi ujj a sátorvasat érintené. Mindkét könyököt a földre kell támasztani.

Eddig a vezényszó: „Feküdj! Kész!” volt. A lábakat tetszés szerint szét lehetett terpeszteni. A tusanyakat — a sátorvas érintése nélkül — úgy kellett átmarkolni, hogy a mutatóujj a sátorvas jobb oldalára támaszkodjék. Mindkét kart a földre kellett támasztani. (59/2-b. p.)

92—94. p. „Tüzelőállás!” (térdelve, ülve, állva).

Végrehajtásuk — általában — azonos a megszünt „Térdre! Kész!”, — „Ülj le! Kész!” és a „Kész!” vezényszavak végrehajtásával.

Az álló- és magas-térdelő „Kész!” helyzetek eddig „Légvédelmi tüzelőállás”-ul is szolgáltak. Az „E-alap.” is ismeri (L. 628. p.-ot), a „Légvédelemhez tüzelőállás”-t, mely lehet: álló-, magas-térdelő-, vagy háton fekvő testhelyzetű. L. E-5. 2. f. 59/2. alpontjait.)

95—96. p. A „csatártűz” és a „vezetett tűz” fogalmát a hatályon kívül helyezett szabályzat csak a raj tüzelésénél írta le. (L. „E-5.” 2. f. 203—205. pontokat). A tűzparancs bővült „Tüzelj!” figyelmeztetővel, melyet úgy a csatártűznél, mint a vezetett tűznél használni kell. Csak a „Tüzelj!” figyelmeztetőre kell a zárócsapot kinyitni, azonban a tűzbeszüntetésére vonatkozó „Tűzet szüntess!” vezényszó elhangzásáig nyitva marad. Vezetett tűznél a tűzparancs-al egy lövés leadását nem az eddigi „Cél!” — „Tűz!” vezényszavakkal rendeljük el, hanem: „Egy lövés! Tüzelj!” figyelmeztetővel. Ha egymás után többször akarunk egyes lövést adni, akkor az „Egy lövés! — Tüzelj!” figyelmeztetőt is többször kell ismételni.

97. p. „Tűzet szüntess!”

A vezényszót a csendőrnek ismételnie kell. A tüzelőállásból „Fedezés!” — „Fel!” — „Láb-hoz!” stb. vezényszóra kell visszakozni.

Eddig a „Tűzet szüntess!”-t csak a rajban való tüzelésnél kellett ismételni, most az egyes kiképzésnél is már sulykolni kell. A tüzelést „Kész” helyzetben „Ürits!” vezényszóval is el lehetett rendelni. (L. 59/5—6. p.)

(Folytatjuk.)

A báboskemenye mellől.

— Versenyfeladat. —

Az öregek örök-szokása, hogy szívesen dicsérik a multat és szidják a jelent. A csendőr pihenőben sokszor elhallgatja öreg emberek elbeszéléseit a régi időkről. A legérdekesebb ilyen elbeszéléseket írják meg nekünk a verseny résztvevői. Minél színesebb visszapillantást adnak a multra, annál jobb. A mult és jelen összehasonlítására pedig a beküldő írja meg a maga megjegyzéseit, nézeteit. Tudjuk, hogy nem minden jó, ami volt és nem minden rossz, ami van, de fordítva is áll a dolog. Arról szeretnénk képet kapni, hogyan gondolkodnak erről a ma csendőrei s azonfelül érdekes régi emlékeket, eseményeket is szeretnénk ilyen módon gyűjteni. Ha csendőrök szerepelnek bennük, a beküldő javára írjuk.

A versenyben csak a csendőrlégénység tagjai vehetnek részt. Határidő: február 1, az eredményt a március 1-i számunkban fogjuk közölni. A legjobb munkát szép és értékes asztaliórával jutalmazzuk.

CSENDŐR LEKSZIKON.

1. Kérdés. A járőr szolgálatba indul. A járőrvezető elrendeli a járőrtársnak, hogy a nyomozókulcsot tegye a járőrtáskájába. A járőrtárs a parancs teljesítését megtagad azzal, hogy tegye el az, akinek elő van írva. Büntetendő cselekményt követett-e el a járőrtárs, miután a nyomozókulcsot valóban a járőrvezetőnek kell a járőrtáskájában vinnie?

Válasz. A járőrvezetőnek az a rendelkezése, hogy a járőrtárs a nyomozókulcsot tegye a járőrtáskájába; szolgálati parancs. E parancsnak szándékos nemteljesítése a járőrtárs részéről a Kbt. 73. §. utolsó bekezdésébe ütköző független sértés vétsége. (L. a csendőrségi Btk. II. kötet 1529. oldalán.)

Az a körülmény, hogy a nyomozókulcsot a kiadott rendelet értelmében a járőrvezetőnek kell szolgálatba vinnie, a járőrtárs cselekményén és emiatt való felelősségén nem változtat, mert a Szolg. Szab. I. rész 78. pontja szerint a független megköveteli, hogy az alárendelt az előjárójának minden parancsát feltétlenül teljesítse.

A Szolg. Szab. I. rész 80. pontjában foglalt köteleesség (nem jog), amely előírja, hogy az alárendeltnek mikor kell a parancs teljesítését megtagadnia, csak olyan esetekre vonatkozik, amikor az előjáró világosan és nyilvánvalóan büncselekmény elkövetését parancsolja az alárendeltnek. Azokat a cselekményeket ugyanis, amelyek az esküvel fogadott köteleesség, az állam vagy a szolgálat érdeke ellen irányulnak, a Btk. vagy a Kbt. mint büncselekményeket bünteti; csupán azért említi a 80. pont külön azt az esetet, amikor a parancs „a büntetőtörvényben tiltott cselekményt követel”, mert lehetnek közönséges büncselekmények, amelyek nem irányulnak közvetlenül sem az állam, sem a szolgálat érdeke ellen (pl. lopás, testi sértés stb.).

Ki tudta?

Európa lealkisebb köztársasága San-Marino, az olaszországi Rimini közelében. Területe 61 km². Lakosainak száma 15.000. Fegyveres ereje kb. 1000 ember.

A parancs-teljesítés megtagadásának ez az egészen kivételes kötelessége azonban nem jogosítja fel az alárendeltet, hogy az előjáró minden parancsát megbírálgassa s a teljesítést attól tegye függővé, hogy azt ő szabályszerűnek tartja-e vagy sem. A parancsot tehát akkor is teljesíteni kell, ha a szabályoktól kisebb eltérés van benne. Az előjáró tudja, miért adja ki az ilyen parancsot, de ezt az alárendelt előtt nem köteles indokolni. Ha a parancsot az alárendelt magára sérelmesnek tartja, jogában áll miatta panaszt emelni, de csak azután, miután már teljesítette. Ellenvetést sem szabad minden esetben tennie, hanem csak akkor, ha ezt az alárendelt nézete szerint a szolgálat érdeke sürgősen megköveteli, vagy ha a parancs teljesítésének az előjáró előtt ismeretlen, el nem hárítható akadályok állanak útjában. A Szt. 564. pont 4. bekezdése is csak súlyos természetű szabálytalanság vagy éppen büncselekmény elkövetése esetén ad jogot a járőrtársnak, hogy attól a járőrvezetőjét visszatarítani igyekezzék és ezáltal nagyobb botránynak, kárnak, vagy hátránynak elejét vegye. A jelen esetben e körülmények egyike sem fordult fenn, a járőrtárs tehát jóhiszeműséggel sem védekezhetik.

Ez a kérdés büntetőjogi oldala. Hogy ettől függetlenül is megmondjuk a véleményünket: gyenge lábon állhat ott a fegyver, ahol ilyesmi megtörténhetik. Az ilyen esetek nem mindig csak az alárendelten mulnak, hanem az előjárón is, aki nem tud parancsolni. Ha az előjáró a parancsot határozottan, ellentmondást nem tűrően adja ki és ha ott, ahol szükséges, megtalálja a kellő hangot a vonakodó alárendelttel szemben, ott az alárendelt nem is merészel ellenkezésre gondolni. Az előjáró gondolja meg, hogy mit parancsol, de ha egyszer parancsolt, maradjon következetes és követelje meg a végrehajtást még akkor is, ha — mint a jelen esetben — kisebb szabálytalanságot követelt. Ha a járőrvezető esetleges panasz esetében meg tudja indokolni, hogy miért rendelte el kivételesen a járőrtársnak a nyomozókules elvitelét (pl. mert az ő járőrtáskájába már nem fért be), nem származhatik belőle kellemetlenség elkerülésének az, ha a szabályok betartásában az előjáró jár elől jó példával.

2. Kérdés: Egy magánszemély a bírósági végrehajtó által kiállított zárgondnoki igazolványa alapján közli az őrszel, hogy a zár alá vett dolgok tulajdonosa egyes dolgokat elidegeníteni (elzálogosítani) készül s kéri, hogy ennek megakadályozására az őrsparancsnok rendelkezjen ki karhatalmat. Az őrsparancsnok a karhatalom kivezénylését megtagadta azzal az indoklással, hogy a zárgondnok nem szerepel a Szt.-nak sem az 528., sem pedig az 529. pontjában felsorolt hatóságok és személyek között, akik csendőrségi karhatalmat közvetlenül igényelni jogosultak. Helyes volt-e az őrs eljárása?

Válasz. Mielőtt a kérdésre válaszolnánk, lássuk, ki a zárgondnok, mi a feladata és a jogköre?

A végrehajtási eljárás során a bíróság a végrehajtató kérelmére a lefoglalt ingóságoknak „szoros zár” alá vételét rendelheti el. A szoros zár alá vétel rendszerint abból áll, hogy a végrehajtó a lefoglalt (zár alá vett) ingóságokat megbízható harmadik személy gondozására, kezelésére bízva és az utóbbit felelőssé teszi azért, hogy a zár alá vett ingóságokat a bíróság további intézkedéséig lelkiismeretesen gondozza és lehetőleg változatlan állapotban megőrizze. A bíróságnak ezt a megbízottját, aki a zár alá vett dolgokat gondozza, zár-

gondnoknak nevezik. Zárgondnokot lehet megbízni továbbá olyan ingatlanok és tartozékainak kezelésére is, amely már lejárt jelzálogos követeléssel van megterhelve, ha az ingatlan tulajdonosa olyan cselekményt vagy mulasztást követett el, amely a jelzálogként szereplő ingatlan által nyújtott biztosítékot veszélyezteteti (pl. az ingatlan gondozását, megművelését szándékosan elhanyagolja és ezáltal annak vagy hozadékának jelentős értékesítkésének idézi elő).

A zárgondnok rendszerint ügyvéd vagy ügyvédjelölt, de lehet más magánszemély is, aki működéséért költségmegtérítésben és díjazásban részesül és e minőségében „hatósági megbízás alapján működő személy.” Mint ilyet, a törvény őt közhivatalnoknak minősíti ugyan, de csak az általa elkövetett büntetendő cselekmények büntetőjogi elbírálása szempontjából, anélkül, hogy őt közhivatalnoki jogkörrel is felruházná. Közhivatalnoki minősége tehát csak abban nyilvánul, hogy az általa e megbízatása körében elkövetett hűtlen kezelés a Btk. 362. §-a szerint, a sikkasztás pedig a 462. §-a szerint minősül.

A bíróság (illetve az ennek megbízásából eljáró végrehajtó) a zárgondnokot a szoros zár alá vett ingó vagy ingatlan dolgok kezelésére nézve a körülményeknek megfelelő kezelési utasítással látja el. Ezzel a kezelési utasítással a bíróság a zárgondnokot a zár alá vett dolgok tekintetében természetesen bizonyos intézkedési joggal is felruhazza, de kényszerítő hatalommal nem ruházhatja fel, mert ilyen hatalmai csak hatóságok és a hatóságok állandó, szervezetszerű közegei gyakorolhatják, a hatóság alkalmi megbízása alapján eljáró személyek nem. A zárgondnok tehát közhivatalnok, de nem hatóság, sem nem hatósági közeg.

Ebben van a lényege annak a kérdésnek is, hogy a zárgondnok e minőségében jogosult-e karhatalmat közvetlenül igényelni. Ha a törvény erre súlyt helyezett volna, a zárgondnoknak ezt a jogát éppen úgy kimondotta volna, mint ahogy kimondja a végrehajtóra az 1881. LX. t.-c. 32. §. 3. bekezdése. A Szt. 528. pontja csendőrségi karhatalom közvetlen igénylésére csak a bíróságokat és az ott felsorolt közigazgatási hatóságokat (illetve ezeknek tagjait) jogosítja fel; sürgős szükség esetében való közvetlen igénylésre is — a rendőri hatóságok tagjain kívül — csak rendőri közegek, községi előjáróságok és olyan köztisztviselőknek vezetői vannak feljogosítva, akiknek pillanatnyi szükségük lehet karhatalmi segítségre. A Szt. ugyanis a karhatalom közvetlen igénylésére jogosítottak körét a lehetőség szerint csak olyan hatóságokra és személyekre, illetve közegekre igyekezett szorítani, akiket a csendőri rendszerint személyesen ismer, vagy akiknek hatósági (közégi) minőségét és jogkörét a csendőr könnyen megállapíthatja. Az olyan hatóságokat és hatósági személyeket, akiknek karhatalom igénylésére való jogosultsága és a jogköre a csendőr előtt ismeretlen vagy kétes lehet, a Szt. a közigazgatási hatósághoz utalja, azt akarván ezzel lehetővé tenni, hogy a karhatalom kirendelésének indokolt és törvényes voltát a hatóságnak módjában álljon előzetesen eldönteni.

Ilyen személynek — de nem hatóságinak — kell tekinteni a zárgondnokot is, annál inkább, mert az ő működése magánjogi vonatkozású, ezt a jogterületet pedig a csendőr nem ismeri. Árnylag ritkán fordul elő, hogy a zárgondnoknak sürgős karhatalmi beavatkozásra lehet szüksége; legfeljebb olyankor történhetik ez, amikor pl. a zár alá vett dolgok birtokosa (a végrehajtást szenvedő) a dolgot elidegeníteni,

Lendvay Zsigmond Fiai

JAPÁN EZÜST
FÉMFONAL
ÉS SODRONY

Csendőrségi és katonai arany,
ezüst egyenruházati cikkek,
zsinórok gyára.

"GOLDIN"
FÉMFONAL
ÉS SODRONY

Kicsinyben eladás nincs.
Bevásárlásánál kérje a véd-
jegyükkel ellátott árukat.

elszállítani stb. készül, a zárgondnok intézkedésének ellenszégül és ezt másként, mint azonnali közbelépéssel nem lehet megakadályozni. Ha a zárgondnok ilyenkor közvetlenül fordul az őrshez segítségért, a kérelmet nem karhatalom-igénylésnek, hanem a Szut. 523. pont utolsó bekezdése szerint való magánfeljelentésnek kell tekinteni. Ha zár alá vett dolog elidegenítéséről van szó, annak megakadályozása végett a csendőrség a Szut. 349. pont a) alpontja alapján közbelépni jogosult, miután ez a cselekmény — aszerint, hogy azt nála hagyott dologra nézve a tulajdonos vagy pedig általában harmadik személy követi-e el — a Btk. 359. §-ába ütköző sikkasztás, illetve a 360. §-ba ütköző zártörés.

A zárgondnoki igazolvány rendszerint azt az utasítást tartalmazza, hogy ha a végrehajtást szenvedő vagy bárki zártörést kísérelne meg, abban őt a zárgondnok szükség esetén csendőri karhatalommal is meggátolhatja. Ezt is a fentiek szerint kell értelmezni, mert akit a törvény saját személyére nézve kényszerít hatalommal nem ruház fel, ilyen hatalmat karhatalom útján sem gyakorolhat s ilyen joggal őt a bíróság vagy a végrehajtó sem ruházhatja fel.

A 24.407/III. a.—1905. számú belügyminiszteri rendelet a fentiekkel ellentétben kimondja ugyan, hogy a bíróság által kinevezett zárgondnok csendőrségi karhatalmat közvetlenül is igénybe vehet, ez a rendelkezés azonban a Szut. ellentétes rendelkezése folytán 1927. szeptember 1-ével hatályát veszítette.

3. Kérdés: Vezénylési pótdíj szempontjából a járőr megszakítja-e szolgálatát, ha külszolgálati közben az őrsállomáson, illetőleg a laktanyában pihenőt tart?

Válasz: A feltett kérdésben a szolgálati vonatkozásban fennálló szabályokat az illetmények tekintetében érvényben lévő rendelkezésektől külön kell választani.

Szolgálati vonatkozásban ugyanis mind a közbiztonsági, mind a belső szolgálatra vezényelt csendőregyének az eligazítástól a bevonulásig, — beleértve a laktanyában a szolgálat végén esetleg megtartott pihenőt is — mint „szolgálatban állók” jönnek tekintetbe. (Szut. 69. p.) Meg van engedve az is, hogy a járőr az illetékes nagypihenőt, a szolgálat közben a laktanyában tarthassa meg, ami a szolgálatba beszámít. (Szut. 288. p.)

A Szut.-nak a szolgálati órák beszámítására vonatkozó hivatkozott pontjai azonban kizárólag szolgálati vonatkozást tartalmaznak s így a vezénylési pótdíj felszámítására befolyással nincsenek. (113.672/Vib—1931. B. M. rendelet.) Pl. Szolgálati órák szempontjából beszámít az az idő is, amit a belső szolgálatra vezényelt csendőregyén az eligazítástól a bevonulásig szolgálatban tölt, jóllehet ez után a szolgálat után vezénylési pótdíjban nem részesül.

A szolgálati utazások és vezénylések alkalmával felszámítható illetmények tekintetében fennálló rendelkezések szerint vezénylési pótdíj csak olyan külszolgálat után jár, amelyet a csendőr 12 órán túl terjedőleg állomáshelyétől távol, illetve azon kívül teljesít. (156.600/Vib—1925. számú körrendelet 7. §. 4. p.) Következésképp külszolgálat közben az állomáshelyen teljesített esetleges szolgálat, vagy az állomáshelyen megtartott pihenő a külszolgálatot vezénylési pótdíj szempontjából megszakítja. A külszolgálatlalt kapcsolatosan a szolgálati órák után illetékes és a külszolgálat végén a laktanyában megtartott pihenő a vezénylési pótdíj megállapítása szempontjából szintén nem jöhet tekintetbe.

Pl. Járőr 39 óras külszolgálatot teljesít. Az őrsállomáson kívül eltöltött 17 óra után az őrsraktanyában 2 órát pihen s folytatja külszolgálatát. Szolgálati vonatkozásban a teljesített külszolgálati órák száma: 39, — vezénylési pótdíj szempontjából azonban az első 17 óras szolgálat után 1 vezénylési pótdíjra, a második 20 óras szolgálat után szintén 1 vezénylési pótdíjra, vagyis mindössze 2 vezénylési pótdíjra szerzett a járőr igényt, mert 39 óras szolgálatát állomáshelyén a vezénylési pótdíj szempontjából 2 órával megszakította.

4. Kérdés. Legénységi állományú egyén, ha kórházi ápolásra szoruló felesége a csecsemő gyermekét is magával vitte honvéd- és közrendészeti kórházba, milyen összegű gyógy- és élelmezési költségterítmenyt fizet naponta a gyermek után?

Válasz. A nős csendőrlegénységnek és családi pótlékban részesülő családtagjainak honvéd- és közrendészeti kórházi ápolása esetén a belügyi kincstár az ápolás minden napjára napi 2 P 50 fillér gyógy- és élelmezési költséget térít a honvédelmi tárcának. Ebből a költségből a belügyi kincstár napi 1 P 50 fillér gyógy- és élelmezési költségterítménnyel (vagyis a teljes összeg $\frac{2}{3}$ részével) a családfelelő illetményeit terheli meg. A fennmaradó napi 1 pengő (a teljes összeg $\frac{1}{3}$ részét) pedig maga viseli. (100.738/Vib—1932. B. M. — 13/1932. Cs. K.)

A honvéd- és közrendészeti kórházakban térítendő ápolási költségek tekintetében fennálló rendelkezések szerint (560.000—12—1936. H. M. — 27/1936. H. K.) a betegápolásban lévő szoptós csecsemők után, legfeljebb azonban 9 hónapos korig, az ismertett ápolási költségek 50%-át kell téríteni.

Ennek figyelembevételével az említett csecsemő után a kórházi ápolás minden napjára 1 P 25 fillér teljes összegű gyógy- és élelmezési költséget kell téríteni, amelyből ($\frac{2}{3}$ részt) napi 75 fillér gyógy- és élelmezési költségterítmenyt a családfelelő fizet, míg ($\frac{1}{3}$ részt) napi 50 fillért a kincstár viseli.

A 9 hónapos kort meghaladott gyermek után a családfelelő azonban már a családi pótlékban részesülő családtagok részére megállapított kiszabható gyógy- és élelmezési költségterítmenyt fizeti, vagyis az ápolás minden napjára 1 P 50 fillért.

5. Kérdés. A személyi pótlék élvezetében álló csendőrlegénységnek az 1937:XIII. t.-c. alapján engedélyezett felemelt összegű családi pótlék befolyással van-e az élvezett személyi pótlék összegére?

Válasz. Személyi pótlék élvezetében csak azok a csendőrlegénységi egyének juthatnak, akik az 1930. évi július hó 1-vel történt illetményrendezés során (75.000/Vib—1930. B. M. — 14/1930. Cs. K.) az új illetmények szerint kevesebb összegű havi összilletményt kaptak volna, mint amennyit a régi illetmények mellett 1930. évi július hó 1-e előtti időben élveztek. Ennek az illető csendőregyén hátrányára mutatkozott különböző illetmények kárpótlására lett a személyi pótlék rendszere-sítve.

A személyi pótlék tehát csak egy átmeneti illetmény, amely idővel fokozatosan meg fog szűnni, mert az illetményekben előforduló változás (előlépés, magasabb havi szolgálatba sorolás, családi pótlékra igényjogosult családtagok számának csökkenése) a már élvezett személyi pótlék összegének leszállítását, vagy megszűnését vonja maga után.

Ebből a körülményből természetesen következik, hogy a már személyi pótlék élvezetében álló azoknak a csendőrlegénységi egyéneknek személyi pótlékát, akik 1937. évi május hó 1-től kezdve vagy ezt követően felemelt összegű családi pótlékban (1937:XIII. t.-c.) is részesülnek, olyan összeggel kell leszállítani, amennyivel a felemelt összegű családi pótlékok folyósítása által az érdekelték összilletményeiben emelkedés mutatkozik.

Ha ez a különbözet a folyósított személyi pótlék összegét eléri, vagy meghaladja, a személyi pótlékra való további igény is megszűnik.

Példa: Egy legénységi állományú egyén hét (7), a törvényes életkort még el nem ért éves gyermeke közül öt (5) után részesül egyenként havi 16 P 50 fillér, összesen havi 82 P 50 fillér felemelt összegű családi pótlékban. Az 1937:XIII. t.-c. kihirdetése előtt érdekelt a figyelembe jövő öt éves gyermeke után egyenként havi 12 P 40 fillér, összesen havi 62 P családi pótlékot kapott. A felemelt összegű családi pótlékok folyósítása következtében összilletményeiben havi 20 P 50 fillér emelkedés mutatkozik. 1930. évi július hó 1-vel a példánkban szereplő csendőrlegénységi egyén részére havi 27 P 56 fillér személyi pótlékot állapítottak meg.

Mivel a felemelt összegű családi pótlékok folyósítása következtében összilletményeiben havi 20 P 50 fillér emelkedés mutatkozik, személyi pótléka havi 7 P 06 fillérre fog alacsonyulni. (L. az 1937. évi 68. kérdésre adott válaszukat is. 619. oldal.)

Csendőr!

csak olyan cégnél
vásároljon, amelynek
hirdetését lapunkban
olvassa!

6. kérdés. Egy nyomozás során a járőrnek nagyobb területet fel kellett ásatnia, azután pedig nagyobb mennyiségű bűnjet kellett fuvarral elszállíttatnia, ami költséggel járt. Hogyan történik ennek a költségnek az elszámolása?

Válasz. A csendőrségi nyomozások során felmerülő ilyen kiadások elszámolását és kifizetését a 39.350/1902. számú igazságügyminiszteri rendelet szabályozza, amelyet kiegészítettek még a következők rendletei: 137.000/1902. B. M., 120.687/1904. B. M. (R. T. 1957. és 1958. old., B. K. 1905. évf. 77. old.) és 101.413/1906. B. M. (R. T. 1907. évf. 18. old.).

Az 1897.XXXIV. t.-c. 28. §-ában nyert felhatalmazás alapján kibocsátott 137.000/1902. számú belügyminiszteri rendelet 1. §-a szerint a büntügyi nyomozásokkal megbízott rendőri hatóságok (a csendőrség működési területén tehát a főszolgabírák) évenként bizonyos meghatározott összegű nyomozási átalányt kapnak, amelyet részükre felvételek részleteiben a vármegyék alispánjai útján a belügyminiszter utal ki. A rendelet 2. §-a szerint ebből a nyomozási átalányból kell a főszolgabíráknak — a rendeletben felsorolt egyéb nyomozási költségeken kívül — megtéríteniük a nyomozás során őrizetbe vett tárgyak fenntartására szolgáló kiadásokat (pl. élő állatok tartási költsége), őrizetbe vett bűnjetek szállítási költségeit, valamint a csendőrség által felhívás folytán teljesített nyomozás során, a nyomozás sikerének érdekében igénybevett külön szolgáltatásokból felmerülő költségeket is.

A felmerült költségeket a főszolgabíró annak a félnek bélyegtelen nyugtájára fizeti ki, akinek a kifizetés történt. Az eljárás befejeztével a főszolgabíró két példányban költségjegyzéket készít és azt a nyomozási iratokkal (feljelentéssel) együtt a kir. ügyésznek (járásbírói ügyben a kir. járásbírósnak) megküldi. A kir. ügyész (járásbíró) a nyomozási iratok alapján megvizsgálja, hogy a költségjegyzék tételei megfelelnek-e a nyomozás adatainak, nevezetesen, hogy megtörtént-e az a nyomozási cselekmény, amivel a költség indokolt, és nem számítottak-e fel olyan költséget, amire a nyomozás érdekében nem volt szükség. Ha a kir. ügyész (járásbíró) a költségjegyzék tételeit indokoltak találja, a költségjegyzék egyik példányát a főszolgabírónak visszaküldi. Ha a költségjegyzék egyes tételeit a kir. ügyész kifogásolja, a kir. törvényszék (járásbírósnál a járásbírósnak elnöke) dönt.

Ez a rendelkezés ma is érvényben van, de nem nyer alkalmazást, mert a főszolgabírák nyomozási átalányát a háború után a belügyminiszter beszüntette, a kihágási átalány pedig csak a rendőri büntetőeljárás során felmerült azoknak az eljárásai költségeknél a fedezésére szolgál, amelyek a Rendőri Büntető Szabályzat 210. §-ában fel vannak sorolva. A kir. ügyésznek büntügyi átalányából az ilyen természetű nyomozási költségek szintén nem fedezhetők, mert ennek is más a rendeltetése.

Az államháztartás mai helyzetében nem valószínű, hogy a belügyminiszter az alispánoknak és a főszolgabíráknak a fent hivatkozott nyomozási átalányt újra folyósítsa, azért a csendőr a kérdést kétféleképpen oldhatja meg:

KAUFMAN A. ÉS TÁRSAI

Budapest, II. Margit-kr. 52
Telefon: 1-525-36.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagy raktára. Árjegyzék ingyen és bérmentve küldünk. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról cégünk régi jó hírneve kezkesedik.

ELŐLEG NÉLKÜL KEDVEZŐ RÉSZLETFIZETÉSRE
BÚTOR, SEZLON, MATRAC, SZÖNYEG, PAPIAN, FÜGGÖNY, ÁGYNEMŰ
ÉS FEHÉRNEMŰ ANYAGOK, KÉSZ RUHÁK, KABÁTOK, SZÖVETEK
N A G Y V Á L A S Z T É K B A N .
SZONDY-BOLT BUDAPEST, VI.
SZONDY-U. 25. SZÁM.

DEHMAL
ZONGORA,
PIANINO,
HARMÓNÍUM

BUDAPEST
RÁKÓCZI-ÚT 19

SZENTKIRÁLYI-U. 2
RÁKÓCZI-ÚT 53

Több évi hitel. Szállítás, csomagolás díjtalan. Állami alkalmazottaknak nagy fizetési kedvezmény. Az ország legnagyobb keresztény szakvállalata.

Ha csak kisebb munkálatok elvégzése, vagy rövidebb ideig tartó fuvar teljesítése szükséges, forduljon a csendőr a községi előjárósághoz és kérje attól a szükséges munkaerő vagy fuvar kirendelését. A községi előjáróság ezt szíveségből bizonyára megteszi, annál inkább, mert az így teljesített munkát vagy fuvar közmunkába betudhatja. Ilyen módon a kérdést költségmentesen lehet megoldani.

Ha a költséget nem lehet elkerülni, forduljon az örs az illetékes nyomozó alosztályhoz és kérje attól — a nyugta felterjesztése mellett — az összeg kifizetését. A nyugtán az örsparancsnoknak igazolnia kell, hogy a munkatelteljesítményre, fuvarra stb. a nyomozás érdekében szükség volt és hogy azt az igényjogosult elvégezte. A nyomozó alosztályrak módjában áll az összeget a saját átalányából kifizetni annál inkább, mert ilyen dologi kiadások elég ritkán szoktak előfordulni és rendszerint nem nagy összegűek.

7. kérdés. Hogyan működik a vásári „hilózó”.

Válasz. Az országos vásárokon való kereskedésből kb. 60—70.000 kisiparos és kiskereskedő él. A vásári kereskedésből — nehéz viszonyok között — élők családtagjaikkal együtt több, mint negyedmillió lelket számolnak, tehát a mi szolgálatunk szempontjából is figyelmet és támogatást érdemelnek.

Ebbe a nagy tömegbe kb. 100—150 ember tolatkodott be, kik *inguenes kisegítőül* ajánlkoznak, de gyakran erőszakos módon ráerőszakolják magukat a vásári kereskedőkre, aztán a pénzvisszaadással súlyosan megkárosítják a vásárlóközönséget. A vásári hilózó működése a „tévedésen” alapszik.

A vevő vásárol pl. vásznat, 70 filléres méterenkénti áron 5 métert vesz és ezért 3.50 P jár. A vevő kinyitja az erszényét, hogy fizessen. Ebben a pillanatban az ügyes „hilózó” bepillant az erszénybe és megállapítja annak tartalmát. Ha azt látja, hogy több összehajtott bankjegy van benne, könnyebben végzi munkáját.

Ha pl. azt látja, hogy van ott több 10, 20, 50 pengős bankjegy, a következő módszerrel csapja be a vevőt. A vevő kivesz egy 20 pengőt és átadja, hogy abból vonja le a járó fenteleltett 3.50 P-t. Ebben a pillanatban a hilózó megfordul és kivesz az egyik mellényzsebéből egy oda előre elkészített 10 pengőt és feltűnően a vevő felé lobogtatja, közben az ellenkező oldalon álló vevőhöz, vagy nézőkhöz beszél. Most figyelj, hogy mit mond a vevő. A vevő rendszerint, ha többféle címletű papírpénz van nála, nem biztos a dolgában és önkéntelenül is elszólja magát, hogy „azt hittem, hogy húsz pengőt adtam”, ezzel elismerte a tízpengőt és a hilózó tíz pengőt keresett, hacsak tetten nem értük.

Ha ellenben a vevő azt mondja: „Kérem, én húsz pengőt adtam”, a hilózó azt mondja: „Tudom! Azért nyujtom a tíz pengőt és az aprót mindjárt adom, csak előbb a másik vevőt is kiszolgálom. De különben is van elég aprópénzem” — és visszaveszi a tízpengőt.

Most jön a másik fogás. A hilózó azt mondja a vevőnek, hogy 3.50 P marad és beszámol a kezébe tizenhat P 50 helyett 15 P 50 fillért. A vevő megolvassa a pénzt, megállapítja a hiányt és szól, hogy hiányzik egy pengő. A hilózó a legnagyobb udvariassággal a vevő kezéből átrakja a pénzt számolás közben a saját kezébe, de úgy, hogy a nagy pénzt — 2 pengőket és 1 pengőket — a marka közepébe teszi, az aprót az ujjaira. Kijelenti, hogy tényleg tévedett, hozzáteszi az egy pengőt és beleönti a pénzt de csak az ujjairól az aprót — a vevő erszényébe vagy zsebkendőjébe, vagy vászonzacskójába és a markában marad 2-től 6 pengőig terjedő összeg.

Előfordul, hogy a vevő észreveszi a csalást és anélkül, hogy szólna a hilózonak, csendőrt hív. A hilózó rendszerint éleslátású ember és észreveszi, ha a volt vevője csendőrral közeledik. Ilyenkor a hiányzó pénzt azon a helyen rejti az áru közé, ahol a vevő vásárlás közben állott. A csendőr felhívására, hogy adja vissza a hiányzó pénzt, tiltakozik, kijelenti, hogy ő jól adott vissza, de a vevő olyan tehetetlen, hogy valószínűleg „elvesztette” a pénzt. „Hol is állt maga?” — kérdi a vevőt. A vevő megmutatja és azon a helyen több-

**STANDARD
PHILIPS
ORION
TELEFUNKEN
és EKA**
legújabb rádiókészülékek

részletre, cserére legolcsóbban

Reich Miklós CÉGNEL
Budapest
VI., Vilmos császár-út 45. Nagymező-u. sarok.

Képes rádióárjegyzék díjmentesen

nyire úgy irányítja a hilózó a keresést, hogy a csendőr találja meg az „elveszett” pénzt. Az „ügyetlen” vevő ilyenkor rendszerint bocsánatot is kér a meggyanúsításért a hilózótól.

Vannak olyan hilózók is, akik saját áruraktárral rendelkeznek és a saját elárusító helyükön hilózzák meg a vevőket. Ezeket nehéz leleplezni, mivel iparigazolványuk is van s igen önérzékenyen fognak védekezni. Itt százszázalékos tettenérésre kell törekedni. Vannak ezenkívül olyan esetek is, hogy a hilózó az áru tulajdonosával, vagyis a gazdának a tudtával lop és osztalékot ad a keresetéből. Főleg a rőfösök elárusítóhelyeire kell ügyelni.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Az éles megfigyelőképesség a nyomozás szolgálatában.

Írta: vitéz FARKAS ISTVÁN alhadnagy (Budapest).

A forradalmakat követő években, felsőbb rendelkezés folytán a pestkörnyéki őrsök, a Budapest felé közlekedő vasút- és villamosjáratokat ellenőrizték. Az ellenőrzés célja az volt, hogy az elszaporodott bűnözők kézre kerüljenek és a csempészség megakadályoztassék.

Ezerkilencszázhuszonhat tavaszán, a reggeli órákban, emlékezetem szerint Kozmér Gyula csendőrrel Nagytétény községből Budafok-Várocsarnok megállóig a Helyiérdekű Vasutak járatait ellenőriztük. Járőrtársamat előre kiiktattam, hogy a kocsi való felszállás előtt ne mutakozzunk, csak az indulás pillanatában szálljunk fel, mégpedig úgy, hogy én a kocsi első perronján, ő az utolsó perronján helyet, hogy az egész járatot áttekinthessük. Egyik ilyen alkalommal észrevettem, hogy a kocsi-ban egy nő váratlan megjelenésemre nyugtalanodni kezd és olyan mozdulatokat tesz, mintha maga

mellett valamit rejtegetni akarna. A perronon tartózkodó kalauzzal bementünk a kocsi-ba és a nyugtalanodó nőt igazolásra és csomagjainak megmutatására felszólítottam. A nő vonakodás nélkül megmutatta a csomagját. Kiderült, hogy lopott zománc-edényt akart Budapestre szállítani. Meglepetésében rögtön beismerte, hogy az edények a budafoki zománc-edénygyárból valók. A gyár útunkba esett és az edényeket szállító nővel oda bementünk. A gyár-vezető főmérnök közbejöttével megállapítottuk, hogy az edényeket az őrizetünkben levő nő férje, mint a gyár alkalmazottja, úgy lopta ki a gyárból. A főmérnök nyilatkozata alapján megkezdtem az edények bűnjeljegyzékbe foglalását. Amint az edényeket egyenként sorra vettem, az egyik edényben egy papírszeletet találtam, amelyre egy budapesti szülésznő címe volt felírva. Erre megkérdeztem a nőt, hogy a zománc-edényeket a szülésznőnek akarta-e szállítani? A nő vonakodás nélkül beis-merte, hogy igen. Ott, tovább ezzel nem foglalkoztam. Visszatértünk Nagytétény községbe. Útközben a nő arcát feltűnés nélkül figyeltem. Halvány, beteges színe volt. Ezt a megfigyelésemet gondolat-ban kapcsolatba hoztam a szülésznővel és arra a feltevésre jutottam, hogy a nő a lopott zománc-edényt tiltott műtétért, díjazás fejében akarta a szülésznőhöz vinni. Feltevése helytállóságának ellenőrzéséhez azonnal hozzá is kezdtem. Dr. B. B. nagytétényi körorvost a község házára kerétem és a gyanúmat vele közöltem. Az orvos egyetértett velem. Először néhány szakszerű kérdést intéztem a nőhöz, aki hamarosan beismerte, hogy a budapesti szülésznő 3 hónapos méhmagzatát hajtotta el. Védelmére több apró gyermekét és férjének kevés ke-resetét hozta fel. Nagy Nándornét* — így hívták az asszonyt — őszinte beismerése után, kisgyermekei-hez hazaengedtem. Mivel Nagyné azt is beismerte, hogy a szülésznőnek már máskor is szállított zománc-edényeket, a legközelebbi villamossal Budapestre utaztunk. Az előírt jelentkezés után a mellénk ki-rendelt detektívvel elmentünk abba a házba, ahol a szülésznő lakott. Először a házfelügyelőnél érdeklődtünk a szülésznő után. Megtudtuk, hogy a szü-lésznő nincs otthon, de érkezése rövid időn belül várható, mert kevéssel érkezésünk előtt, két fiatal nő is kereste. A nők azzal távoztak el, hogy félóra múlva újból visszajönnek. A házfelügyelő azt is el-mondta, hogy a szülésznőt idegen fiatal asszonyok gyakran fel szokták keresni. Kérésünkre, olyan al-kalmas helyen rejtett el bennünket, ahonnan a szü-lésznő visszatérését feltűnés nélkül meg tudtuk fi-gyelni. Rövid várakozás után, a szülésznő megérke-zett a két fiatal, ismeretlen nő társaságában. Várat-lanul, akkor leptük meg őket, amikor elszámolásu-

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

ELŐLEGNELKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL

P 65-től

EBEDŐSZÖNYEGEK

P 28-től

Fotelágyak, paplanok, vasbútorok, futásző-nyegek, fehérneművasznak, ruhaszővetelek. „Barom” Szőnyeg- és Kárpitosüzlet
Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

Magyar gyártmány!

Cipők, csizmák, szíjzatok, nyergek, tölténytáskák, pisztolytáskák fényesítésére és ápolására.

ÍRÓGÉP

új és újjáépített hordozható és nagy irodai írógépek

HUNGÁRIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemenő jótállással

FORBÁTH és RÉVÉSZ

Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény és kedvező fizetési feltételek

kat végezték. Még mielőtt a szülésznő meglepetéséből magához tért volna, egy papírszeletet elébe tettem, irónt adtam a kezébe és felszólítottam, hogy a nevét írja le. Aláírását gyorsan magamhoz vettem és a zománcédényben talált aláírással összehasonlítottam. A két írás azonos kéztől eredt, ezt egy pillantással meg lehetett állapítani. A két írást nyomban a szülésznő szeme elé tartottam. Ezután már csak annyit mondtam neki, hogy Nagytétény községből jöttünk, ott Nagyné, akinél a lakeíme volt, már mindent megmondott. A szülésznő belátta, hogy teljesen le van leplezve, így a tagadással nem is próbálkozott. Beismerte, hogy mind Nagyné, mind a nála talált két idegen nő méhmagzatát elhajtotta. Előadta a magzatelhajtásnál használt bűnjelkeket és azokat az edényeket is, amelyeket Nagyné a magzatelhajtás fejében már előzően beszállított hozzá. A szülésznőt és három társát méhmagzatelhajtás, Nagy Sándort és feleségét ezenkívül a zománcédénylopás miatt is, feljelentettem a kir. ügyészségnek. A bíróság mindkét ügyben marasztaló ítéletet hozott.

A jó megfigyelőképesség a nyomozó csendőr elengedhetetlen kelléke. Ez képesíti őt arra, hogy a helyszínen, valamely bűnjelen stb. a legapróbb nyomokat, elváltozásokat felfedezze és ez juttatja őt gyakran egyébként is olyan fontos adatok birtokába, amelyek nyomozások kiindulópontjául szolgálhatnak.

A második lépés a megfigyelték hasznosítása. Ahhoz, hogy a megfigyelték magyarázatát megtaláljuk, bűnügytani jelentőségüket felismerjük, jó ítélőképességre, szaktudásra és nyomozási gyakorlatra van szükség. Sok nyomozás sikertelensége azon múlik, hogy a megfigyelés nem jól működik, vagy pedig a nyomozó a megfigyelték jelentőségét nem ismeri fel, vagy elmulasztja őket kiaknázni.

Ennél a nyomozásnál mind a megfigyelés, mind a megfigyelték kellő kiértékelése és kihasználása mintaszerűen történt. A nyomozást maga az elért eredmény dicséri.

II.

Lopás nyomozása.

Írta: KISS SÁNDOR I. törzsőrmester v. (Kerepes).

1929—1935. évben Gödöllőn teljesítettem szolgálatot. 1933. év június és július havában Gödöllőn lázasan készültek a cserkészek világtáborozására (Jamboree). A legkomolyabb gondot a vízellátás okozta, mert Gödöllő a jó ivóvízben meglehetősen szegény. A földművelésügyi minisztérium kutakat furatott erre az alkalomra és a tábor egész területét vízvezetékkel hálózta be. Közvetlenül a világtáborozás megkezdése előtt kezdték felszerelni a vízcsapokat. Ekkor az Erzsébet-parkból, a már felszerelt vízcsapok közül ötöt leszereltek és elloptak. A lopás a rendezőségben idegességet keltett, mert attól tartottak, hogy bűnös kezek ilyen és ehhez hasonló cselekményekkel a világtáborozást akarják megzavarni. Az egyik cserkészvezető az őrsön az esetet bejelentette és elmondotta, hogy a minisztériumnak is jelentést tettek.

Őrsparancsnokom e sorok íróját és Madarász Béla csendőrt vezényelte ki az ügy nyomozására. 13 órakor indultunk szolgálatba. Indulásunk pillanatában a minisztériumból távbeszélőn érdeklődtek, hogy a lopás tettese megkerült-e már? Ha nem, milyen irányban halad a nyomozás? Az eredményt az őrs jelentse.

Minden helyszínes bűncselekmény nyomozása a helyszínen kezdődik, hisz a tettes ott fordult meg, ott foghatott meg tárgyakat, értékes nyomokat vizsgálva, ott láthatták szemtanúk, ott hagyhatott valamit, amiről kilétére, szakképzettségére lehet következtetni stb. A helyszíni szemlét éppen ezért alaposan és részletesen tartottuk meg, mert itt véltünk olyan támponthoz jutni, amelyből a nyomozás kiindulhat. Várakozásainkban sajnos, csalódtunk.

A helyszínen talált fémalkatrészeket értékelhető nyomokat nem találtunk. A talaj kemény, lábnyomképződésre alkalmatlan volt. Magához a csap leszereléséhez nem sok szakképzettségre volt szükség. Így a helyszínen adatokat gyűjteni nem sikerült.

Miután a helyszín közelében a nyaralók és a környékbeli gyermekek százai fordultak meg na-

Újrendszerű bútorhitel!

Lakását berendezheti bútorral, szőnyeggel minden csendőr

ELŐLEG NÉLKÜL

harminc egyenlő havi részletre,

vagyis minden P 100.— után 3.33 pengő havi részletre. Egy éven belüli törlesztésnél a kamatokat visszatérítjük.

KARDOS TESTVÉREK

Budapest, VII., Wesselényi-u. 18. Kazinczy-u. mellett.

A m. kir. csendőrség
kedvelt bevásárlási helye

B. U. É. K.

VÉRTES ÉS TÁRSA BARTA

CSENDŐRSÉGISZAKÜZLET

BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 93. SZ.

TELEFON: 1-436-51.

Kedvező fizetési feltételek! Minőségben elsőrangú. Mintacsomagot bérmentve vételkötelezettség nélkül küldünk.

A két

elválaszthatatlan!

ponta, elhatároztam, hogy mindenkit megkérdezzünk, akit csak a parkban találunk, nem tud-e az ellopott vízesapokról. Ez az érdeklődésünk a ráfordított nagy fáradság ellenére, eredménytelen maradt.

Ezután a munkások között érdeklődtünk. Azt kutattuk, nem történhetett-e meg, hogy aki nappal felszerelte a vízesapot, az éjjel leszerelte és ellopta. Miután a vízvezetékszerelők jórésze budapesti volt, így a Budapest-Gödöllő között közlekedő villamos vasút alkalmazottait is megkérdeztük: nem észlelték-e, hogy valamelyik szerelő a rendestől eltérőleg, későbbi villamossal utazott haza. Az érdeklődés itt sem hozott eredményt.

A feljelentést tevő cserkésztestvértől elkértem egy hasonló vízesapot és azt a nyomozás alatt magunkkal vittük, hogy bárkinek meg tudjuk mutatni, hogy voltaképpen milyen tárgyat is keresünk.

Igy történt meg másnap, hogy ismét kimentünk az Erzsébet-parkba, ahol akkor egy katolikus hitoktató lelkes az iskolás gyermekekkel foglalkozott. Odamentem hozzá és megkértem, hogy a gyermekeknek feltehessem azt a kérdést, hogy nem látta-e olyan vízesapot valakinél, mint amilyen a kezemből van. A hitoktató teljesítette kérésemet, odahívta a gyermekeket és én a vízesapot fölmutatva, azt mondtam, hogy ha valamelyikük tud nekem olyan valakit mondani, akinél ilyen vízesapot látott, akkor az cukrot kap tőlem. A gyermekek néztek a csapot, de nem szólt senki. Láttam, hogy egyik hátrább álló gyermek izeg-mozog, szeretne valamit mondani, de nem mer. Odaszólitottam a szegényeszen, rongyosan öltözött gyermeket és szinte ráfogva kérdeztem tőle, hogy „te kinél láttál ilyen csapot?” A gyermek félelmében azt mondta, hogy „Rigó Jós-kánál.” „Mit csinált vele?” Kalapáccsal szétverte. „Hol, a lakásán?” „Igen.” „Hová tette?” „Azt nem tudom”, hangzott a válasz. A nebuló megkapta az ígért cukrot, a hitoktatónak megköszöntem a szívessegét, azután eltávoztunk.

Rigó Jós-kát ismertem. Tudtam, hogy villanyszerelőinas volt, aki üres óráiban leszerelte az ut-

cán levő villanyesengőgombokat. A mester ezért el is bocsátotta.

Két bizalmi egyént magunkhoz véve, lakásukra mentem, de Jós-kát nem találtam otthon. Apjának meghagytam, hogy mihelyt hazajön, küldje a község házára.

Körülbelül 2 óra múlva Rigó József megjelent a község házában. Kikérdeztem. Hosszas tagadás után beismerte, hogy a csapokat leszerelte, ellopta, kalapáccsal összetörte és megnézte a belső szerkezetét. A csapok fémanyagát pedig más tárgyak készítésére akarta felhasználni. Mivel gondolta, hogy a csendőrök miatt keresik, a bűnjeleket — mielőtt a község házára jött volna — eldugta a szomszédjuk eresze alatt levő vízesatornába, hogy a járőr meg ne találja. Ezután Rigóék lakására mentünk. Rigó József a bűnjeleket tényleg a szomszéd vízvezető csatornájából szedte elő.

Gyakran előfordul, hogy a helyszín nem váltja valóra a hozzáfűzött reményeket. A helyszín alkalmatlansága, a kíváncsiságok romboló munkája, a tettes óvatossága, nyomeltűntetési tevékenysége stb. lehetnek ennek az okai. Ilyenkor csak a tanúk szolgáltatathatják a kiinduló pontot. A tanu ritkán jelentkezik önként. Fel kell kutatni azokat, akik valamit tudhatnak. Ennél gyakran tömegintézkedéshez kell folyamodni (kidobolás, sajtó, házról-házra járás stb.). A gyermekek sokszor szolgáltatnak jó adatokat, mert kíváncsiak és jó megfigyelők. A tanúk felkutatására irányuló tömegmunka közben ajánlatos ezért az iskolákat is útbaejteni.

Ha a tanúk kikérdezését van módunk valamely tárgy felmutatásával alátámasztani, mint pl. az ellopott hasonló holmi, a tettes helyszínén hagyott tárgyai stb., úgy ne resteljük a fáradságot, cipeljük a tárgyat magunkkal (ha méretei megengedik). A felmutatás minden beszédnél, leírásnál többet ér.

Figyelemre méltó ennél a nyomozásnál még az a régi és rendszerint jól bevált fogás, hogy a bűnjeleket a tettes a mit sem sejtő szomszédnál rejti el.

Székesfehérvár:

Ha órára, ékszerre, alpakka evőkészletre van szüksége, kérjen költségmentes bemutatót. Óráimért, ékszeremért legmesszebbmenő jóállást vállalom.

Alapítottam:
1875.

NEUBART SÁNDOR

órás és ékszerész.

Oklevéllel kitüntetett órásmester

SZÉKESFEHÉRVÁR/NÁDOR-U. 23.

Az összes csendőrségi ruházati és felszerelési cikkek, úgyszintén nyomtatványok állandóan raktáron. Díszitoliban nagy választék.

Grosz Lajos

Székesfehérvár, Kossuth-utca 15.

MIELŐTT

BUTOR

szükségletét beszerezni, tekintse meg

WALDHAUSER ANDOR
BUTORÁRUHÁZÁT. Megbízható kivitel — méltányos árak. Kedvező fizetési feltételek. — Aranyérem!
Székesfehérvár, Kossuth-u. 10.

HAVAS GUSZTÁV

IRODAGÉPÜZEM ▶ **SZÉKESFEHÉRVÁR,**
CONTINENTAL ▶ **BOGNÁR-U. 3.**
KÉPVISELET. MŰHELY. **T E L.: 4 5 6.**

V Á S Á R O L J U N K

CIPŐT, CSIZMÁT

a csendőrség elismerten megbízható bevásárlási helyén,

POLLÁK REZSŐ

ALBA CIPŐHÁZA,

SZÉKESFEHÉRVÁR.

A «Gondúzó» kötelékében.
DIJTALAN ÁRJEGYZÉK!

Ezen az úton köszönjük meg a számunkra küldött ünnepi megemlékezéseket és minden olvasónknak boldog újévet kívánunk.

A debreceni csendőr altiszti olvasóköri december 23-án, 17 órai kezdettel karácsonyfa-ünnepélyt rendezett. Az ünnepély költségeihez a Debrecenben állomásozó csendőr tisztikar adományai mellett a csendőr altiszti olvasóköri 700 pengővel, a Debrecenben állomásozó altisztek pedig illetményeiknek 1%-ával járultak hozzá. Az ünnepély alkalmával elsősorban a nyomorba jutott volt csendőregyének, ezek özvegyei és árvái részesültek pénzsegélyben és meleg téli ruha- és lábbeli-ellátásban. Kiosztásra került 335 pengő értékű ruhanemű 21 család 43 tagja részére, 66 darab szeretetsomag, 340 adag tejeskávé kalácsal és 14 család részére 190 pengő pénzsegély. Az ünnepély műsora a következő volt:

1. „Krisztus Urunknak áldott születésén” — közének. 2. Ünnepi szentbeszéd (protestáns). 3. „Mennyből az angyal” — közének. 4. Angyalok megjelenése. 5. „Csendes az éj” című karácsonyi dal (grammofonlemezen). 6. „Kis karácsonyfa” — szavalt: Barna Zsuzsanna. 7. Alelnök záróbeszéde. 8. „Nemzeti Hiszekegy” — énekelte az altiszti kar. 9. Ajándékok szétosztása a volt csendőrök özvegyei és árvái között. 10. Szegények uzsonnáztatása és a szeretetsomagok kiosztása.

Miskolc:

írógépek

KRÄMER GYULA

írógép-töltőtoll és fotó szakszolgálat
Miskolc Széchenyi-u. 21. Tel.: 9. 92

vezető márkák gyári képviselője.

A m. kir. csendőrség tagjainak árenda-
mény és kedvező fizetési feltételek!

ASZTALOS ÉS KÁRPITOS BUTOROK

MINDEN ÁRNAK MEGFELELŐEN KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK MELLETT

PICK JAKAB

MISKOLC

A SZÍNHÁZ MELLETT

„TAKARÉKOSSÁG” tagja

A m. kir. csendőrség tagjai bizalommal vásárolhatnak csendőrségi felszerelési cikket, tengereműt, keztyűt, uri és női divatcikkeket stb.

Halmos Divatáruházában

MÉLTÁNYOS SZABOTT ÁRAK
KÜLÖN GYERMEK OSZTÁLY

A „TAKARÉKOSSÁG” TAGJA

MISKOLC
Korona szálló mellett

PONTOS
VALÓDI ÉKSZER
EZÜST ÉS FÉMÁRUK
44 ÉV ÓTA
LEGMEGBÍZHATÓBB
BESZERZÉSI FORRÁSA

WEISZLOVITS SAMU
ÉKSZERESZNEL
Miskolc, Széchenyi-utca 31.
A csendőrség tagjai 10% árendamérsékben részesülnek.
„TAKARÉKOSSÁG” tagja

Megtámadott járőr. A tápiósápi őr állományába tartozó Iglódi József tiszthelyettes és Farkas Sándor II. csendőr alkotta járőr december 15-én, 10 óra 30 perckor, a Tápiósüly községhez tartozó Szőlősnaralón, Kvész Károly ottani lakos lopással gyanúsított egyént igazolásra szólította fel. Kvész Károly az igazolást megtagadta, a járőrt durván szidalmazta, amiért a járőr elfogta és megbilincselte. Bilincselés közben Kvész a könyökével Farkas II. csendőrt mellbevágta és bal kezét megkarmolta. A csendőr sérülése nyolc napon belül gyógyul. A megbilincselés után a gyanúsított a bilincsláncot olyan erősen feszegette, hogy a bilincslakatot szétszakította. A járőr a pestvidéki kir. ügyészségnek átadta.

Csendőrségi Közlöny 1937—24. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendelet. A tényleges szolgálati állományba felvétel: Mészáros Mátyás miskolci VII. kerületbeli várakozási illetményekkel szabadságolt tiszthelyettes, a megejtett újabb felülvizsgálat eredményéhez képest, mint „csendőrségi szolgálatra alkalmas”. — Allandó ny. áll.-ba helyeztetett: Jékei Lajos debreceni VI. kerületbeli alhadnagy. — Névváltoztatások: Dr. Richter Béla—Rezső—Károly budapesti I. kerületbeli karpaszományviselésre jogosult csendőrmester családi nevét „Bánsági”-ra, dr. Ring Lajos budapesti I. kerületbeli karpaszományviselésre jogosult csendőrmester „Bazsó”-ra, Jakkel Péter próbacsendőr „Jámor”-ra, Jerkovics József próba-

**Szolgálatban elfáradt
Meleg fürdő felüdíti!**

Ha nincs házában vízvezeték, a megoldás:

lampart

**fürdőgarnitúra
(kád és kályha)**

Vízvezeték nélkül! — Szerelés nélkül!
Bárhol felállítható, azonnal használható.

**Részletre is
árusítjuk**

Ha egy levelezőlapra nevét és állomáshelyét e hirdetésre való hivatkozással közli, díjtalanul megküldi Önnek fürdőgarnitúra prospektusát a

lampart

GYÁRTMÁNYOK ELADÁSA Kft.
BUDAPEST, VII. ERZSÉBET-KRT 19

csendőr „Jászfai”-ra, Klément Sándor próbacsendőr „Bán-szegei”-re, Mráz János próbacsendőr „Déri”-re, Milus András próbacsendőr „Monori”-ra, Polecsák Ferenc próbacsendőr „Kardai”-ra, Vidovics János próbacsendőr „Lendvai”-ra, Zeleni Mihály próbacsendőr „Bodrogi”-ra, Alabert József próbacsendőr „Alsóvölgyi”-re, Amler Ferenc próbacsendőr „Abonyi”-ra, Danku István próbacsendőr „Dunai”-ra, Furik István-Mihály próbacsendőr „Zalavári”-ra, Léhart József próbacsendőr „Lajtai”-ra, Sztrik János próbacsendőr „Szépvölgyi”-re, Szvitek József próbacsendőr „Keszthelyi”-re, Huszár Imre próbacsendőr „Haraszi”-ra, Oswald Gyula próbacsendőr „Orosházi”-ra, Pothorny Antal próbacsendőr „Poroszlai”-ra, Silheim János próbacsendőr „Siklósi”-ra, Sztranyán József próbacsendőr „Rózsahegyi”-re, Springmann András próbacsendőr „Mágocsi”-ra változtatva belügyminiszteri engedéllyel. — Szabályrendeletek. Legénység előléptetésére vonatkozó rendelkezések helyesbítése. — Vászonykaszegélyek rendszeresítése a csendőrséglegénység részére.

Mindenki tanácsadója. Dr. Szepes Mihály és dr. Krivoss Árpád ügyvédek ilyen című, népszerű munkájának megjelent a második kiadása. Az első kiadás, amelyről annak idején mi is megemlékeztünk, 1931-ben jelent meg. A második kiadást a szerzők az azóta megjelent jogszabályok szerint módosították, de tartalmilag egyébként is kibővítették. A megrendelők között szép számmal szerepeltek a csendőrség tagjai, ami érthető is, mert a csendőr csak a büntetőjog terén járatos, a magánjogban — amelyet a könyv túlnyomó részében ismeret — kevésbé tájékozott. Nem tekintve azt, hogy a büntetőjoggal kapcsolatban is adódhatnak magánjogi kérdések, amelyekre jó, ha a csendőr feleletet talál, még inkább szüksége lehet ilyen ismeretekre a magánéletben. Ilyenkor saját érdeke, hogy legalább a fontosabb kérdésekben tisztában legyen a tennivalói felől, mert a tájékoztatatlanság, mulasztás, tévedés stb. ezen a téren sokszor jóvá sem tehető joghátrányokkal járhat. A szöveget a szerzők lekszikonszerű címszavakra osztották s ez a könyvet a laikus számára is könnyen áttekinthetővé teszi. Azonban természetesen azonban, hogy a könyv az egyes tudnivalókat csak nagy vonásokban, csak általános tájékoztatásra alkalmas terjedelemben tárgyalhatja; ez is a célja, nem pedig, hogy a jogtudó tanácsadót nélkülözhetővé tegye. A nagy anyagot a szerzők szerkesztésével közel tömörítették; mindennek a lényegét ismertetik, igen érthetően és világosan. A munkát olvasóink figyelmébe ajánljuk. A 176 oldalnyi terjedelmű könyv ára fűzve 4 pengő 50 fillér, a csendőrség tagjainak kedvezményesen 3 pengő. Megrendelhető dr. Szepes Mihály ügyvédnél, Budapest, V., Géza-u. 4.

Dicsőretek. A m. kir. honvéd vezérkar főnöke a kiváló és eredményes szolgálatokért a honvédség múltévi őszi gyakorlatain közreműködött csendőrségének dicső elismerését és a szolgálat nevében hálás köszönetét fejezte ki. — **A m. kir. kereskedelmi és közlekedésügyi miniszter** úr Budapesten, az új közforgalmi repülőtérre rendezett repülőnap alkalmával az ott megjelent 100.000 főnyi tömeg és több ezer gépkocsis zavar és fennakadás nélküli irányítása és elhelyezése körül teljesített szinte emberfeletti munkáért a csendőrség abban résztvevő tagjainak elismerését és köszönetét fejezte ki. — **A szegedi V. kerület parancsnoka dicsőő okirattal látta el:** Honi János alhadnagyot, Dalmadi István, Ballint Zsigmond, Palotai Lajos, Hangodi János, Pölöp István II., Vajás János és Györffy Gábor tiszthelyettes, Bódi Ferenc, Hegymegi Balázs, Csomós József, Bérces János és Terényi Ferenc törzsrőrmester v.-at, Kelemen Ferenc, Bagi Balázs, Polgár István, Varju Balázs, Lengyel József, Molnár Sándor, Forgó János és Kovács Mátyás törzsrőrmestereket, mert az 1937. évi szeptember hóban lezajlott hadgyakorlatok alkalmával, az idegenellenőrzés felelősségteljes és szigorú végrehajtásában a honvédségi érdekek szem előtt tartásával és fáradságot nem ismerő odaadással teljesítették szolgálatukat. —

Nyilvánosan megdicsérte: Szabolcs Lajos és Mónus János tiszthelyettes, Horváth Lajos II. törzsrőrmester v.-at, Kerti Károly, Dombóvári Gyula és Ménési Pál törzsrőrmestert, Bóti János, Szatmári Sándor, Kóbor János, Szalók János, Szalai József, Temesvári István, Nagy Sándor, Bene József őrmestert, Bakos-Tóth Lajos, Horváth Mihály, Horváth István II., Simon Menyhért és Rózsahegyi János csendőrt, mert az 1937. évi szeptember hóban lezajlott hadgyakorlatok alkalmával, az idegenellenőrzés felelősségteljes és szigorú végrehajtásával a honvédségi érdekek szem előtt tartásával és fáradságot nem ismerő odaadással teljesítették szolgálatukat. — **A szombathelyi III. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicsérte:** Czeplédi Gergely szegedi V. kerületbeli csendőrt, mert mint az 1936. évi fűrdőásvat tartamára a balatonzamárdi különítményre vezényelt járőrtárs, járőrvezetőjét egy 1935. évben elkövetett betöréslépés és ezzel kapcsolatosan régebbi idő óta üzött orrvadászat tettesének kiderítésében és az igazságszolgáltatás kezére juttatásában lankadatlan szorgalommal és fáradságot nem ismerő buzgalommal támogatta.

Többek érdeklődésére közöljük, hogy Beöthy Kálmán őrnagy: Kakastollasok c. könyvét nemcsak a múlt évi karácsonyi és az e számunk mellé csatolt levelezőlapon lehet megrendelni, hanem külön levelezőlapon vagy levélben is. A könyv ára 3 P.

Mult évfolyamunk tartalomjegyzékét csatoltuk lapunk mai számához. Mivel minden alakulat csak egy példányt köttet be, kérjük, hogy a fölös példányokat azok az alakulatok, ahova több példány jár, az 1932. évi 5. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 98.002/VI—b. 1932. számú belügyminiszteri rendelet értelmében hozzánk beküldeni szíveskedjenek.

A mai számunkra jelzett pályázatmegfejtéseket a pályázatok nagy terjedelme miatt csak a következő számunkban közölhetjük.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít Várfai (Vlahina) Mihály ny. szakasztiszt, Budapest, XIV., Újvidékköz 5., fidsz. 2. (69-es villamossal Amerikai-útnál leszállani.) **Dél József** ny. tthts, Rákosszentmihály, Matild-utca 11. sz. **Fekete Imre** ny. törzsrőrmester, Új-Hatvan, Toldi-utca 2. Árak és munkadíjak: szép, új disztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — **Papp Ferenc** ny. törzsrőrmester (Hajdúböszörmény, Szilágyi Erzsébet-körút 35.) kappanfarokból különleges gondnal készült tollforgókat 30, 25 és 20 P-ért árusít. Megtekintésre vételkötelezettség nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldés postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniük.

SZEMÉLYI HIREK.

Új szakasziparancsnokok. A budapesti I. kerületben: Csépi Sándor és Lángi István tiszthelyettes; a pécsi IV. kerületben: Kiss József VI. alhadnagy.

Új őrsparancsnokok. A budapesti I. kerületben: Hazafi Pál tiszthelyettes, Rábai Gábor törzsrőrmester v.; a pécsi IV. kerületben: Dobos István törzsrőrmester v.

Házasságot kötöttek. Benedek Géza szegedi V. kerületbeli főhadnagy Bánffy Nóra-Mária-Margit úrhölgygel Makón. A budapesti I. kerületben: Imrei József tiszthelyettes Szalay Edittel Csepelen, Boros István III. tiszthelyettes Sebők Irénnel Budapesten, Bertalan Sándor törzsrőrmester v. Juhász Julianna-Margittal Cegléd, Gerendás János törzsrőrmester Rákosi Erzsébet Kisterenyén, Pápai Béla törzsrőrmester

MERCEDES IROGÉP

megbízhatósága vitán felül áll. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

Vezérképviselőt:

Bemutató terem:
V., Nádor-utca 15.

IROGÉP BEHOZATALI RT.
Budapest, V., Nádor-u. 24.

A m. kir. csendőrség tagjainak szíves figyelmébe! MEGNYILT! TAVASZ LÁSZLÓ

sapkakülönlégességek, egyenruházati és felszerelési cikkek szaküzlete

KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK!
DÍJTALAN ÁRJEGYZÉK!

BUDAPEST, VIII., FESTETICS-UTCA 13. (A Keleti pályaudvar mellett, a Mosonyi-utcai rendőrfőparancsnoksággal szemben.) Telefon: 136-679.

Horváth Rózával Pomázon, Fekete József II. törzsrőrmester Kovács Irénnel Újkéren, Szalóki Lajos törzsrőrmester Tzardrik Anna-Ilonával Escegen, Deák Kálmán törzsrőrmester Osváth Máriával Berettyóújfaluban, Tóth Ádám törzsrőrmester Pap Irénnel Köröshegyen, Antal János őrmester Juhász Erzsébet-Matildával Cegléden, Márton Pál őrmester Kovács Erzsébettel Madarason, Perjési Gyula őrmester Kovács Ilona-Máriával Ráckeviden; a székesfehérvári II. kerületben: Szabó Szilveszter tiszthelyettes Nyikovics Máriával Szentgálon, Horváth Ferenc I. törzsrőrmester v. Papp Erzsébettel Budapesten, Szabó József VI. törzsrőrmester Tóth Máriával Pázmándon, Maros József törzsrőrmester Fervagner Annával Etyeken, Csonlos József törzsrőrmester Brenner Rozáliával Bakonybélben, Bérces József törzsrőrmester Takács Máriával Szolgaegyházán, Nagy György törzsrőrmester Major Ilonával Székesfehérváron, Bakonyi Károly őrmester Makai Ilonával Hecsegfalván, Pöte József várakozási illetményekkel szabadságot őrmester Tóth Katalinnal Pázmándon; a szombathelyi III. kerületben: Zsedel István törzsrőrmester Markó Ilonával Szombathelyen; a pécsi IV. kerületben: Udvari Gábor törzsrőrmester Keresztes Máriával Böleskén; a szegedi V. kerületben: Kiss Dániel törzsrőrmester Major Veronikával Nyírtéten; a miskolci VII. kerületben: Jobbágy Kálmán törzsrőrmester v. Csajka Irénnel Encsen és Csiba Ferenc törzsrőrmester v. Kis Saroltával Gyöngyösön.

Családi hírek. Született: A budapesti I. kerületben: dr. Boda József főhadnagynak György-István nevű fia, Zöld István tiszthelyettesnek Attila-István nevű fia, Parkas József II. tiszthelyettesnek Magdolna-Ilona nevű leánya, Csikesz István törzsrőrmesternek Monika nevű leánya, Zombori József törzsrőrmesternek Miklós-Mihály nevű fia, Zsámbok János törzsrőrmesternek László nevű fia, Katona Imre törzsrőrmesternek István-József nevű fia, Németh János IX. törzsrőrmesternek Márton-István-János nevű fia; a székesfehérvári II. kerületben: Béndek Mihály alhadnagynak Ilona-Katalin nevű leánya, Kiss László II. tiszthelyettesnek Ilona nevű leánya, Kocsis Boldizsár tiszthelyettesnek Rozália-Ibolyka-Margit nevű leánya, Magyar József tiszthelyettesnek Mária nevű leánya, Losonczy József tiszthelyettesnek Árpád-József nevű fia, Papp István törzsrőrmesternek István-Lajos nevű fia; a szombathelyi III. kerületben: Halmos István II. törzsrőrmesternek Erzsébet-Irén nevű leánya; a pécsi IV. kerületben: Szabó Ferenc II. törzsrőrmesternek Attila-Dezso nevű fia, Száddi Demeter törzsrőrmesternek József és Dömötör nevű iker gyermekei, Magda Szilveszter törzsrőrmesternek Ilona nevű leánya; a szegedi V. kerületben: Kerekes András tiszthelyettesnek András-István nevű fia, Erdélyi János tiszthelyettesnek Ilona nevű leánya, Csomós József törzsrőrmester v.-nak Béla-József nevű fia, Vadász Mihály törzsrőrmesternek Miklós-András nevű fia; a debreceni VI. kerületben: Harmati János törzsrőrmesternek Klára-Mária nevű leánya; a miskolci VII. kerületben: Veres Zsigmond törzsrőrmester v.-nak Zoltán nevű fia. — Meghalt: Molnár Gyula II. szombathelyi III. kerületbeli törzsrőrmester v. Margit-Paula nevű leánya Somogyaracson; Bárdos János pécsi IV. kerületbeli törzsrőrmester v. János nevű fia Budapesten, Száddi Demeter pécsi IV. kerületbeli törzsrőrmester József és Dömötör nevű iker gyermekei Beremenden; Sárosi Ferenc miskolci VII. kerületbeli tiszthelyettes Irén-Julianna nevű leánya Tiszadórton; Szabó Lajos debreceni VI. kerületbeli II. osztályú altiszt Margit nevű leánya Mátészalkán.

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha izléstelen cífraságok helyett a magunk levelező-lapjain üdvözljük rokonainkat és ismerőseinket.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási dícsiszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros íróval: „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, kettes sortávolságra, kézírással pedig jól, olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzákn intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbélyegyet mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzákn intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kitétele felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy öltögyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Kérdezők kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségszöveg” rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Legkisebb előfizetési idő: félév. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám.”

Sírok. Miután a véglegesítés éve ugyanaz, a próbacsendőri tanfolyam eredményét kell elbírálási alapul venni. Aszerint pedig az a rangidős, aki azt kitűnően végezte.

Arad. A számtani példatár 79. oldalán levő 205. számú feladat helyes megfejtése az, amit Ön leírt.

Kényelmes részletfizetésre vásárolhatunk **mindent 66 üzletben** **SZOLNOKON**
KÖZP. IRODA: BAROSS-U. 22.
„AKARÉK OSSÁGRA”

G. J. Az 1934. évi január 1. után állandó nyugállományba helyezett olyan csendőrlégénységi egyéneknek, akik a nyugállományban nőülnek és elhalálozásuk esetére özvegyük részére az özvegyi nyugdíjra való igényt biztosítani óhajtják, a házasságkötéshez nőülési engedélyre van szükségük. A nőülési engedély elnyeréséhez megszabott feltételeket megtalálhatja az 1937/1. Cs. K. mellékleteként kiadott 1. számú Függelék 4. §. 15. és 16. pontjában. A kórházból rövid eltávot vegyen igénybe és a budapesti őrsön nézze meg a jelzett függelékét.

Pápa. A velünk között tényállás alapján a 20%-os fel-emelés jogtalan. Mért nem írta azt is meg, hogy mi címen emelték fel a napibetétet. Önkényes intézkedés, mert a Cs.—20. utasítás erre sehol se tartalmaz rendelkezést. Jelentse ki-hallgatáson.

Tipikus. Jelégje találó, mert levele tipikus példája annak, milyen visszatetsző, ha valaki megváltoztatja a hangját. Szerencsére évtizedig kell várni, míg egy ilyet kapunk. Levelének csak az utolsó mondatára válaszolunk: aki ekkora szerencsével tudta igazi énjét évtizedekig takargatni s végülis alhadnagy lett belőle, ne beszéljen balszerencséről. Többi kérdésére is válaszolunk, ha tisztességes hangon megismétli őket.

Szabadka. Bulgária 1915 okt. 14-én üzenté meg a háborút Szerbiának.

99.999. Türelemet kérünk.

Vita. Kerékpárról szállva két kezével fogja át a kormányrud két szarvát és szembenézéssel (fővetéssel) tisztelegjen. L. E-alap jelzésű ideiglenes szabályzat 7. és 269. pontjait.

Szeretném tudni. 1. A gazda peres úton keresse igazát. 2. Szolgálati jelvény Önöknél a derékszíj, tehát honvédbíróági tárgyaláson résztvevő légénységi egyének azzal és egyszerű öltözetben (L! Öltözeti táblázat) jelennek meg. Polgári bíróságnál azonban szolgálati jelvény nélkül. 3. Lexikonban felülünk. 4. A Szerkesztői üzenetek előtti közleményben megmondjuk, hogy kiktől fogadunk el előfizetést. A csendőr arája részére nem küldhetjük a lapot. 5. Azt akarja tudni, hogy a havonta igénybevehető 24 órás eltávotást igénybe lehet-e venni a hónap utolsó s a következő hónap első napján, ennél fogva 2×24 óráig lehet-e távol. Lehet, igen, ha a szolgálati viszonyok megengedik. De kérdezzük Önt, mit tesz, ha hó

közben szüksége lesz hirtelen néhány órai eltávotásra! Ügyek, dolgai adódhatnak, amiket szabadságigénylés nélkül elintézhette — ha lenne még joga eltávotásra. Lehet, hogy az ügy sürgős és mert a szabadság kérését csak napok múlva intézik el, a késedelem miatt kárt szenved. Oka: Ön. Aki azt, amiye van (az eltávotásokat) egyszerre elhasználja, azt mondhatnánk: elpocsékolja. Ha valamiből kevés van, azzal a rendes mértéken felül is takarékoskodni kell!

O. F. Nyírbétek. A m. kir. szabadalmi bírósághoz forduljon találmánya értékesítése ügyében (Bpest, V., Akadémia-utca 12.), levélben kérjen útbaigazítást, illetve bejelentésre szolgáló nyomtatványt.

KÉZIRATOK.

Tiszavirág. Hópelyhekből rózsaszálat?... Nem jó.

M. csendőr. Jó gépe van, a felvételek azonban még nem elég jól beállítottak. Biztatjuk: foglalkozzék felvételekkel, idővel igen sok örömben lesz része. A filmeket visszaküldtük kivételesen, mert ezek voltak első felvételei. Jövőben ne filmet, hanem képmásolatot küldjön. Igyekezzen a helyes magyar írás és beszéd mielőbbi elsajátítására, mert magyar csendőrnek nem szabad így beszélni:... Ezt a felvételt a mecsek hegy legmagasabb részéről csináltam, hol látható is, mert a fák egykicsit előttem akadályoztak. Tovább pedig: Ugyan ebben a községben csináltam egy másik felvételt, mert én értékesnek tartottam, ki a régi hajviseletével és nyájával látható egy öreg juhász. Hát ezt nem szabad!

B. L. Ücsöd. Nem közölhetjük.

Tamás nap. Nem sikerült.

Nyíregyháza:

A szabolcsi csendőr urak figyelmébe!

Mindenemű szükségleteit legkényelmesebben 6 havi részletfizetésre (7½ havi hitel) a

„Takarékosság”

útján szerezheti be.

Vásárlási könyvecskét igényeljen a „Takarékosság” irodájában.

Nyíregyháza, Zrínyi Ilona-u. 3.

50 előkelő cég áll rendelkezésre.

RÁDIO és KERÉKPÁR

a kátrészek, javítás.
Kedvező fizetési feltételek.
a **STEYR-WAFFENRAD**
körzetképviselője.
BICZÁK,
NYÍREGYHÁZA, Bethl-n-u 27

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

órás-mester, ékszerész, **NYÍREGYHÁZA**
Elsőrendű márkás órák 5 évi jótállással, ékszerek
a csendőrség tagjainak részletre is. Választékot
portómentesen küldök. Szakszerű javítás.
Képes árjegyzék ingyen.

Bodnár György

NYÍREGYHÁZA, Kiss Ernő-utca 12.

Csendőrségi egyenruhaszállító szabómester
Egyesületi és bártársi egyenruhát mérsékelt áron, a legobb
kivitelben készítek. Frontharcosoknak 50% engedményt adok.

Debrecen:

ÖSSZES SZÜKSÉGLETEIT

gond nélkül

s z e r e z h e t i b e

a debreceni

„TAKARÉK OSSÁG”

Kereskedelmi R.T.

bevásárlási rendszerével!

110 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget!

1 helyen jelent fizetési kötelezettséget!

A havonta megújuló állandó utánvásárlási jogosultsággal!

Szerezze meg a debreceni „TAKARÉ-

KOSSÁG” R.T. vásárlási igazolványát.

Díjtalanul boesátja rendelkezésére a központi iroda

DEBRECEN, DEÁK FERENC-UTCA 6. SZ.

Órák, ékszerek, ajándéktárgyat
vásároljunk kedvező fizetési feltételek mellett,

KOSTYA JÁNOS órák és éksze-
rész cégtől,
Javítások! **DEBRECEN, Széchenyi-u. 1.**

Zúg az erdő.

(Regény.)

(11)

Írta: NYÁRY ANDOR.

A földek felől az utcára kanyarodott egy sötét alak. Nyakát a vállai közé húzta... Megállt, szimatolt, az ablak alá állt, benézett az ablakon, hallgatódzott, aztán továbbment. Istrate Pável.

Csissz!... csossz!

A eszima csuszkált, Jász Suba Gáspár közeledett.

A saroknál hirtelen megállt, nekiment valakinek.

Istrate Pável rákiáltott:

— Talán kitérnél az ember elől!

— Neked éppen annyi kitérni előlem, mint nekem.

— Ne feleselj!

— Ha nem beszelnél annyit, én már régen hallgatnék!

Istrate Pável elvörösödött:

— Ha még egyet szólsz, úgy váglak...

Jász Suba Gáspár a román elé állt:

— Próbáld meg!

Istrate Pável keze meglerdült a levegőben.

Jász Suba Gáspár félreugrott, aztán ő vágott:

— Rongyos!

Istrate Pável bukfenest vetett, aztán belekalimpált az árokba, mint a béka.

Jász Suba Gáspár tovább ment.

Istrate Pável elővergődött az árokból, az arca égett, a füle zúgott, a sár vastagon lepte ruháját, Jász Suba Gáspár után nézett, a foga megcsikorgott, aztán fölfenyegetett:

— Ezt megkeserülöd, bitang!

XXXVII.

Takács Mihályné az ablakhoz szaladt, kissé félrehúzta a függönyt és a támadt réser. kinézett az utcára:

— Ez az Istrate Pável mindig az utcán ólálkodik. Mára már háromszor láttam elmenni a ház előtt.

Takács Mihály vállat vont:

— Ráér. Egyéb dolga nincs. Megfizetik a románok. A maguk fajtája, pusztítsa el őket a vihar!

Takács Mária rőzsét hozott a tűzre:

— Istrate Pávelről beszélnek?

— Arról... Nem tudom, mi találta. Igen megtetszett neki a házunk, hogy mindig erre jár.

Mária elsápadt, megfogta a kemence szélét. Úgy érezte, mintha a szoba megfordult volna vele.

Takács Mihály az asztalra könyökölt:

— Majd abbahagyja, ha megunja. Kisebb gondod is nagyobb legyen, mint ez a bolond oláh.

Mária a kemence elé térdelt, fölpiszkálta a parázsát, a rőzsét a parázsra tördelte, aztán belefűjt s mikor a rőzs tüzet fogott, felállott és kiment a szobából.

Takács Mihály az asszonyra nézett:

— Szegény Mária!... Olyan sápadt az arca, mint az őszi levél, akit megcsip a dérharom.

Takács Mihályné nagyot sóhajtott:

— Úgy is lesz addig, amíg nem fordul valamire a magyarok sorsa... Csak attól tartok, sokszor lecsapnak még a havasról a téli szelek, amíg megfordul.

Takács Mihály az asztalra tette pipáját, maga elé nézett a padlóra, aztán bólintott:

— Az bizony könnyen megtörténhetik!

Az udvarról kocsizörgés hallatszott.

Jász Suba Gáspár hangos jókedvvel lépett a szobába:

— Aggy Isten!

Vörösré fázott kezét összedörzsölte, aztán a kemence felé tartotta:

— Jó meleg van idebent.

Takács Mihály pipája után nyúlt, rágyújtott:

— Merre jártál?

— A szomszéd faluban voltam. Szénát vittem a románoknak.

Szeme sarkából jelentős pillantást röpített az öregre.

Takács Mihály az asszony felé fordult:

— Hozhatnál valami harapnivalót. Megéheztem... Gáspár se veti meg a falatot, tudom...

— Reggel óta bizony nem ettem egy falást — szólt Gáspár.

Takács Mihályné kiment a szobából.

Takács Mihály várt egy pillanatig s amikor már az asszony lépései elhaltak a padlás lépcsőn, Gáspár felé fordult:

— Mi újság?

Jász Suba Gáspár szeme fölesillant.

— Lovas küldönc érkezett. Érik a fölkelés. Holnapután a városba kell mennem, ott megkapom a további parancsokat.

Takács Mihály megszívta a pipáját, az arcára mintha árnyék esett volna és Gáspárra nézett:

— Sikerül-e?

— Az életünkkel játszunk. Ha nem sikerül, az utolsó szálig elvesztünk... Ha sikerül, szabadok leszünk! Nagy dolgok-ról van szó, a játék megéri a próbálkozást.

A szeme sötétlen csillant, aztán felragyogott:

— A fölkelés jól elő van készítve. Egy intés csak, egy jel és Erdély minden magyarja talpra áll. És akkor...

Takács Mihály kiverte pipáját s a hamut behányta a kemence lyukába:

— Holnapután éppen vásár lesz... Egyúttal beviheted a kukoricát is a kereskedőnek. Legalább lesz mit mondanod, ha valaki kérdezni találja, hogy hova mész.

Künn lépések kopogása hallatszott.

Takács Mihály felemelte az ujját:

— Az asszony!

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára

PALLADISRT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

Vásároljunk a

Békéscsabai Takarékoság

átján, mert így 35 előkelő megbízható kereskedőnél mindent beszerezhetünk kényelmes fizetési feltételekkel s mindent egy helyen fizetünk. Takarékoság Központi Irodája, Békéscsaba.

Vásároljunk a

„Győri Takarékoság”

átján, mert így 70 előkelő megbízható kereskedőnél mindent beszerezhetünk, kényelmes fizetési feltételekkel s mindent egy helyen fizetünk. Központi irodák: Győr, Deák Ferenc-utca 8.

Az asztalhoz ment s hogy felesége is meghallja a szót, nagy hangon beszélt:

— Hát bizony, az a ló, jó ló volt. Csak az a kár, hogy a hátulsó ballábát egy kicsit húzza, mióta a búzahordásban megerőltette magát.

Takács Mihályné belépett a szobába:

— A Keséről beszélnek?... Bizony, az jó ló volt. Még így se adnám oda sok más lóért.

A tányért az asztalra tette:

— Egyél, Gáspár!

Gáspár az asztalhoz ült:

— Mária hol van?

— Most volt itt... Bizonyára a libákat hajkurássza. Mindig átbújnak a kerítésen, aztán ezek a románok nem sokat teketóriáznak. A minap is két tojónak kitekérték a nyakát. Elkapták, abban a pillanatban már a tarisznyájukban is volt.

Jász Suba Gáspár szeletet vágott a kenyérből:

— Az ő nyakukat kellene kitekerni.

— Meg is érdemelnék, de hát... most az ő kezökben van a hatalom.

Takács Mihály combjához törölte bieskáját:

— Elérkezik az ideje annak is, hogy nem az ő kezökben lesz a hatalom.

Takács Mihályné sóhajtott:

— Mélyen beleültek a nyeregbe. Nehéz lesz onnét kipiskálni őket!

Jász Suba Gáspár kezefejével végigsimított a bajuszán:

— A róka likba bújik a vadász elől, mégis kifüstülük.

Az ajtó lassan nyílt, Mária jött be, leült a kemence szélére és az ablakot nézte.

— A rókának nincs puskája, fiam!

— Van foga!

— A puska messzire visz.

— Bújjon el a róka s csak akkor ugorjon elő, amikor már haraphat.

Takács Mihály beledörmögött:

— A magyar ember nem arra született, hogy bocskoros fiak szolgája legyen.

Éles sikoltás harsant a kemence felől.

Három szempár fordult arra.

Takács Mihályné felneszelt:

— Mária!...

Hozzáment, megfogta a karját:

— Mi bajod?

Mária nem felelt, csak az ablakot nézte és remegett, mint az üldözött őzike, mint a szélről sodort kis levél.

Takács Mihályné maga felé fordította Mária arcát:

— Beszélj hát!... Mért sikítottál?

Mária az ablakra mutatott:

— Ott volt... benézett...

— Kicsoda?

— Istrate Pavel.

Takács Mihályné az urára nézett.

Takács Mihály arca elsötétedett.

Jász Suba Gáspár melle pattanásig feszült, ajkát összeharapta, keze ökölbe szorult.

Mária, mint élettelen tömeg, visszaült a kemence szélére, maga elé nézett és fázott és remegett...

— Gáspár!

Jász Suba Gáspár visszafordult a kapuból:

— Akart valamit, apám?

Takács Mihály körülnézett, mikor látta, hogy az asszony és Mária bementek a szobába, Gáspár mellé lépett és összeráncolta a szemöldökét:

— Istrate Pavelt jó lesz, ha szemmel tartod.

— Miért?

— Mindig a ház körül ólálkodik. Úgy nézem, rosszba sántikál.

Jász Suba Gáspár felkacagott:

— Haragszik. A minap este belevágtam az árokba. Vissza akarja adni a kölesönt... Majd én is ott leszek, ahol szembe ágaskodik velem!

Aztán elköszönt.

A kémény tetejére felreppent a halálmadár, nagyokat pislogott, aztán huhogott:

— Kü-vik!... Kü-vik!

Takács Mihály követ fogott s a kémény felé dobta:

— Az ördögök ezt a madarat!... Még ez is!...

Aztán bement a szobába.

XXXVIII.

A hold besütött az ablakon, fényes ezüstjét rácsókolta az alvó leányra...

Mária aludt.

Nyugtalan szívét nem gyötörték sötét fájdalmak, keble egyenletesen hullámzott, az arca mosolygott... Valakit ölelt... Valakit csókolt... Álmodott...

Rózsás kertben járt... Gáspár kezét fogta, lóbázta. Mentek... Olyan csendes volt a kert, olyan édesek voltak a rózsák, úgy bódított az illat... Tarka pillangók röpködtek, csókolták a virágokat és Gáspár csókoltá őt és ő Gáspárt...

(Folytatjuk.)

Ki tudja megfogni?

— Versenyfeladat. —

Rosta János jó elbeszélő volt, történeteinek mindig akadt hallgatója. Legnagyobb élvezetét abban találta, hogy elbeszéléseit mindenféle valószínűlenséggel tarkította s az emberek mindent elhittek neki. Egyszer csendőr-társaságba került s a következő történetet mondotta el:

— Öcsém a budapesti kilencedik honvédgyalogezredben szolgál. A múlt héten fenn jártam nála látogatásban. Kutya-rossz utazásom volt. A vicinális-vonalon motoros vonaton mentünk, de nyílt pályán, éppen egy óriási szakadék szélén elfogyott az áram, ott álltunk éjjeli vaksötétben s minden pillanatban vártuk, hogy a hóvihar lesodor a hegyről. Eltelt egy óra, két óra, három óra, még mindig rostokoltunk, pedig akkor már ebédlőd volt. Szerencsére jó vendéglő volt az állomáson, legalább ettünk-ittunk nagyot.

No, aztán rendbejött a dolog. A mozdonyt is megegették szénnel, megittatták vízzel és baj nélkül befutottunk Szarvasra, ahol a pesti gyorsvonat már várt bennünket. Beültem és elaludtam. Már Hatvannál járt a vonat, mikor felébredtem. Mikor a Tisza-hídra értünk, kihajoltam az ablakon, elvitte a szél a kalapomat. Mái is sajnálom azt a szép, vadonatúj, csukaszürke frontharcos-kalapot. Szerencse, hogy röptében még utánanyúltam és legalább a tolla a markomban maradt. Azt ugyanis még Tirolból hoztam magammal, mikor a brassói császárvadász ezred soraiban verekedtem a szerbek ellen.

Pesten aztán jól szórakoztam. A margitszigeti laktanyában szolgál az öcsém s bizony, mikor éjjelente a Lánchidon hazafelé tartottunk a szigetre, olyan cikkeakkosan lépegettünk, hogy a villamosok nem győztek kitérni.

Eddig csak hallgatták a csendőrök, de most már Pataki őrmester megsokallta a dolgot s azt mondta Rostának:

(A versenyfeladat résztvevői írják meg, mit mondott Pataki őrmester Rostának. Pontokba sorolva kell ráolvasni a föllentéseket).

A versenyben csak a csendőrlégénység tagjai vehetnek részt. A legjobb megoldást bekeretezett, művészi csendőrtárgyú festménnyel jutalmazzuk. Határidő: február 1, az eredményt a csendőrnapi számunkban fogjuk közölni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, V., Honvéd-utca 10. — Felelős: Győry Aladár igazgató.

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 1-848-32, 1-404-10.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést. • Vidéki megbízottak!

Vásároljunk a SZOMBATHELYI
TAKÁRÉKOS SÁG
útán, mert így előkelő, megbízható kereskedőknél MINDENT beszerzhetünk. Kényelmes fizetési feltételekkel 1 helyen fizetünk.
70 kereskedő SZOMBATHELY
Gróf Széchenyi-u. 1.